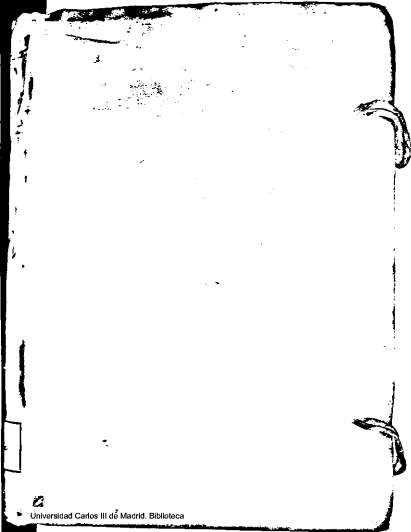

TT

64

13

13

1005(1) { T 145074
C 1206824

TRACTATVS
DE POENIS
DELICTORVM, 1,006
QVEM, AVDITORIBVS
SVIS

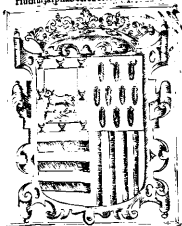
Licentiatus D^o Ioannes Vela & Acunia, Colle-
ga maioris Dⁱui Bartholomæi Collegij, & Cathedræ
Voluminis publico stipendio præfatus,
Salmanticæ distabat.

AD LICENTIATVM DOMINVM
Antonium à Borja.

In hac secunda editione accessit Modus, seu Ordo procedendi in causis
criminalibus ab eodem Authore explicatus.

Adiecta sunt deinde Summaria, cum Indice omnium Capitum, quæ in
hoc Libro continentur.

Item & alter Index rerum notabilium, quæ hoc in opere repe-
riuntur, alphabetica serie contextus.

R. 3805

CVM PRIVILEGIO:

Salmanticæ, Apud Antoniam Ramirez Viduam, An. 1603.

Expensis Martini Perez Bibliopole.

DEPONENTS
STATUTES

DEPONENTS

DEPONENTS

DEPONENTS

DEPONENTS

DEPONENTS

DEPONENTS

DEPONENTS

Summa del Priuilegio Real.

CONCEDIO el Rey nuestro Señor Priuilegio à Martin Perez librero, vezino de la ciudad de Salamanca, para que por tiempo de seys años pueda imprimir y vender vn libro intitulado, *Traclatus de penis delictorum*, y otro llamado *Modus seu ordo procedendi in causis criminalibus*, prohibiendo que ninguna persona sin su licencia los pueda imprimir ni vender, so las penas en el dicho Priuilegio contenidas, cuyo original està en poder del dicho Martin Perez librero, al qual me refiero, despachado por el Secretario Vallejo, Fecho en la ciudad de Toro, à diez y ocho dias del mes de Hebrero de 1602.

El Secretario
Vallejo.

5 2 TASSA

D. A N T O N I O A

Borja, in sacro Iure Canonico Licentiatu
Dignissimo, maximi Collegij D. Bartholomæi
Nobilissimæ Salamanicensis Academix Collegæ meritisimo,
Apostolico vtriusque signaturæ, Iustitiæ, scilicet & Gratiæ,
Referendario, Sanctissimæ Trinitatis Orensis Abbati,
Villæ de Sancto Cypriano & de Vallengana Do-
mino, Sanctæ Mariæ de Castella-
nos Priori, &c.

Martinus Perez S. P. D.

E. V. F. P.

RÆCLARVM erat olim Persarum institutum,
amplissimæ & clarissimæ Vir, ut rem sacram facilius de
pietate, Magistratum tractari de iustitia, congressari
cū hoste de fortitudine sermonē haberent, ut omne quod
eo tempore fieri oportebat summa prius & idonea ratio-
ne præmeditatum & alacri constantiq; animo confirmatum ab illis cō-
gruenter videretur. Quorum laudabilia & præstantissima exempla
mibi modò sanctè ante omnia sequenda esse proposui, qui cū hunc sin-
gularem Tractatum de panis delictorum in lucem edere stanssem,
sermōtem primum habui, quem, scilicet, Patronum eligerem, cui illum
præcipuè commendarem. Asecum tandem loquutus consilium hoc cō-
pi, tuo quippe illustri & penè diuino nomini tradere, & tibi vni dis-
pondere, planè in animum induxi meum. Videbam cerè plerimè
huic meæ operæ conducere, si virum excellentem & spectatissimum, ha-
bilissimum & sapientissimum, humanum & in Republica maxime
gratissimūq; causis probè cognitum, omniq; laude insignem, & in
quo nihil desideres, quemq; singularem esse vitam dicas, hanc esse rei,
scilicet perutili operæ adhiberem. Quæ nunc est, qui, licet ut amui equumq;

TRACTATUS DELICTORVM

IN POENIS IMPONENDIS
pro singulis delictis à Licentiatò Don
Iuan Vela Año 1593.

P R O O E M I V M.

Summarium ad Proœmium.

Iuris prudentia finis est, ciues bonos efficere num. 1.

Premijs & pœnis ciues ad virtutem alliciuntur 2.

Reip. salus in delinquentium punitione consistit, & quare 3.

Pœna vnus multorum est metus, hocque & in brutis contingere 4.

Pœnam delicto conformem esse debere & huius tractatus causa 5.

V M 1. voluisset Vlpian. iurisco. perfectum iuris studio-
sum instituere, illud præcipue
ad finem iuris prudentiæ specta-
re scripsit bonos ciues efficere

2. Media autem seu instru-
mēta, quibus efficitur, præmia
& pœnas esse asseruit in l.
i. ff. de iustitia & iure, in l. fin.
C. de statuis, & imaginibus. in
Clementina cupientes de pœ-
nis. & quauis potissima huius

partium sit præmijs efficere bonos, quoniam hanc partē iusti-
tia perse intendit, vt docet Guevara in digal. i. lib. 5. num. 4.

3. Tamen & delinquentes puniri reipubl. maxime interest. l.

A ita

ita vulneratus § 1. ff. ad leg. Aquil. c. vt pœnæ 35. de sententiâ ex-
com. ex punitione enim & premiâ bonis, scilicet, quod tutius
vivere possent, timore maiorû sublato & emendato delinquē-
te l. si pœna 20. ff. de pœnis. & exemplum vniuersæ reip. cōtin-
git. l. capitalium 18. §. si malos. ff. de pœnis.

4. Nam pœna vnius metus est multorum. l. pœna C. ad legem
Iuliam repetundarum. quod in brutis quoque animantibus depre-
henditur, scribit enim Plinius lib. 8. natur. histo. c. 8. visos fuisse
in Africa crucifixos leones, à quibus fuerat vrb. obsessa, quo
exceci metu pœnæ similis absterrentur; hinc illud Seneca
li. de ira, nemo pudēs punit, quia peccatū est, sed ac peccetur.

5. Ceterū quia pœna similibus esse debet delicto. l. scriptū esse
de his, quibus vt in dignis, & delicta aliter hodie, alter olim, va-
riè apud nos, & variè apud alias nationes æstimat, dixerit quo-
q; pœnæ pro eodē delicto imponūtur, aded vt opus pretiū sa-
ciurus sim, si versusq; iuris & Regij impositas pœnas pro singu-
lis delictis recensuero, quod ordine alphabetico perficiam.

§ Caput 1. De adulterij pœna.

Summarium ad Caput primum.

Adulterij crimen atrocissimum, & quare num. 1.

Adulterium omnibus delictis grauius dici & an homicidio. 2.

Lex codicillis. §. matre delegat. 2. vero sensu explicatur 3.

Adulterij definitio traditur, & expenditur 4.

Coniugatus ad solutam accedens, adulterium non committit.

*Lex Julia, adulterij accusationem maritis solum non etiam vxori-
bus datam 5.*

Adulterium maritus iure pontificio, etiam cum soluta committit, &

*vt xpx si non criminaliter, ciuilitér tamen, id est, ad tori separationē,
aduersus: nup. agere poterit. 7.*

(excludit. 8.

Vxor marito ad tori separationem agenti, adulterium obijciens cum

*divortio etiam facto, si maritus fornicetur, cogitur iterum vxores ad-
mittere 9.*

(ari potest. 10.

*Adul. trium cūm sit sponsa per verba de presenti, & ab sponso accu-
sa: ris appellatione propriissime spōsam de presenti comprehendit 11.*

Spō. si de futuro an adul. trium committat 12.

L. 81. Titul. & l. 1. tit. 25. lib. 5. ordinat. exponuntur. 13.

L. si vxor. 23. §. Dim. & §. si minor. ff. de adul. & l. si proponitur 7.

Cod.

C. eod. declarantur 14.

Sponsa de futuro, si adulterium committat, vir eā ducere nō cogitur 15.

Adulterijs vindictā ex naturali lege videri, tamq; malis animalibus cognitam 16.

Adulterium apud omnes fere nationes actib; vindictatum 17.

Adulterijs rea dotis amissione semper puniuntur, arbitris quoque & bonis constante matrimonio, lucratis muliatur 18.

Cōsuetudo ne vxor adultera detē, & alia bona perderet, nō valet 19.

Adulterijs index, quid debeat in imponenda pena observare 20.

Adultera vxoris bona marito non dantur, si ab ipsa ei obiectum, & probatum adulterium fuerit 21.

Romuli lex in adultero 22.

Adulterium J. Julia ab Augusto lata, relegatione punitum: ab alijs Imp. deportatione postea & ultimo supplicio 23.

Iustinia. novam penā adulterijs induxit, & qua ea fuerit 24.

Lex Julia mortis penam adulterijs non inflixit 25.

4. Item lex Julia de pub. ind. & l. 1. de extraord. crim. declarantur remissae 26.

Adulterijs crimen mixti fari est, quaeque eius pena iure pōtificis 27.

Adulterijs pena iure regio partiarum in monasterium detracta, hodie adulteri conuicti eorumque bona marito traduntur 28.

Maritus, cui iure regio adulteri traduntur d. hoc vtriusq; eādē penā imponere 29.

L. 80. Taur. personas & iudices ecclesiasticos non ligat 30.

Marito soli iure regio adulteraj accusatio permittitur 31.

Romuli & duode. tab. J. licuit maritis absque iudice adulteros in adulterio deprehensos occidere.

l. Jul. Aug. Occidendi adulter. potestati maritis ademit, patrib; dedit 32.

Maritis etiam post J. Iuliam licuit, viles adulteros occidere nobiles per viginti horas retinere 33.

Adulteros noua Iust. J. potuit sine distinctione maritus necare, si ter prius monuisset: hodie iure regio etiam non monitos 34.

Adulterā filiā hodie pater nō potest occidere, licet antiquo iure posset & quare 35.

Adulteros in ipso alim debet maritus occidere, aliter inuentos non potest 36.

Maritus propria auctoritate adulteros occidens nihil ex eorum bonis intrahit, & mortale peccatum admittit. 37.

42

TRI-

CRIMINA 1. omnia ex proximi iniuria, & praeiudicio estimanda esse docet D. Tho. 2. 2. quæst. 73. articul. 3. Soto libr. 5. de iustitia & iur. quæstio. 10. articul. 5. ideoque cum ex adulterio maxima irrogetur iniuria marito ipsiusque cognatis, & parentibus, ut ex pluribus probat Tirac. ad ill. conaubaies. l. 1. 3. numer. 26. merito adulterium atrocissimum esse delictum, docuit Acursius, in l. auxill. §. in delictis verbo. atrocioribus. ff. de minoribus.

2. Et in eius delictationem omnibus delictis grauius appellatur, in c. quid in omnibus 16. 3. 2. q. 7. ne enim vera adulterio grauius est homicidium casu quod verius 9. 3. 3. quæst. 1. licet Decius & communis in c. uti Clerici. §. de adulterijs, & iudicijs Tirac. ubi supra Palacios Rubius, in repetitione Rubricæ de donationibus inter. §. 77. num. 3. Gonsocius in. §. fuerat num. 4. iusti. de actio. Guillelmus Benedictus in cap. Rainuntius verbo. cuidam Petro nu. 50. 109. de testamentis. Contra.

3. Sed male, quoniam tex. in l. codicillis. §. matre. ff. de legatis 2. in illis verbis, & aliis mihi deteriora fecit, non significat fratrem uxoris adulterium commississe, eum testator uxorem appellauerit charissimam in principio testamenti, neque admitteudi sunt, qui affirmant leuius ibi fuisse homicidium, quia fuit necessarium ad defensionem propriæ substantiæ, eum occisus rapinam faceret occisori iuxta tex. in l. 1. 1. & sequer. ti. ff. ad l. 2. qui. in cap. 3. de senten. excomm. quia verba illa dum ei rapinam facit, potius ponuntur à testatore ad augendum malitiam fratris occisoris. Filius enim rapinam faciebat, id est, locum præparabat ad rapos ferendos. Verius igitur est hic verba illa non esse comparatiue accipienda, sed positiue, id est, alia mala mihi fecit, sic enim Cic. in oratione pro Balbo dixit, hoc illi deterius contingit, id est, hoc malum illi contingit.

4. Est autem adulteriū, alterius tori violatio ca. lex illa verbo. adulterium 36. quæst. 1. Hostiensis in summa tituli. de adulterio numero primo. Cozar. in 4. 1. part. cap. 7. num. 8. Petrus Greg. lib. 36. syntagmæ ca. 6. num. 2. Camera libr. 2. quæstionum criminallium cap. 4. num. 24. & probat. l. 1. titu. 17. parti. 7. indeque solum cum coniugata committitur. l. inter liberas 6. §. lex ff. de adulterijs. l. inter stuprum 101. ff. de verborum significatione §. ex quo primo constat, coniugatum si accedat ad solui-

adulter-

adulterium non committore cuius non violat. aliter torum, ac preinde non posse adulterij ab vxore accusari, l. 1. C. de adulterijs, vbi notant Acursius, Cinus, & alij, Tiraque. ad. li. con nubiales. l. 7. num. 42. Couar. in 4. 2. part. §. 6. cap. 7. num. 5. Paleotus de ootis, & spurij, cap. 42.

6. Lex enim Iulia, quæ accusationē adulterij induxit solū marito accusandi cōcessit facultatē, vt cōstat ex verbis eius legis relatis à Brisō. ad. l. Iulia de adulterijs in princ. Ioan. Rosino lib. 8. antiquitatū Romanarum. c. 24. Ideo forrē quod hoc iudicium publicum sit. l. 1. ff. de publi. iud. iūta. l. de crimine. C. qui accusare nō possunt, ergo eā ademisse videtur. l. cū prator 12. ff. de iudi. imo neque ciuilit̃ ex adulterio mariti ad tori separationē agere licebat vxori, vt cōstat ex. l. 1. de repudijs in. C. Theodosiano, quod iure ciuili obuiouit.

7. Nā pōficiū immutatū est; cōmittitur enim adulteriū à viro etiā cū soluta e. nemo 4. 32. q. 4. c. illę 14. 32. q. 2. c. trāsmisę, de eo qui cognouit cōsanguineā c. intellexim⁹ & aduker. ideo que licet nō possit ab vxore criminaliter accusari c. apud mīse ticordē 10. 32. q. 1. poterit tamē ciuilit̃, id est, ad tori separationē text. sit intelligendus in ca. p̃cepit 19. & in ca. Cbrisiana 33. 32. q. 5. docent Abbas cum. 7. Immo. 10. 12. & cōm mūoiter Canonistę in ca. tux de procuratoribus, Socinus à numer. 12. in ca. maritis de adulterijs Couar. vbi supra.

8. Quinimo maritū ciuilit̃ agē ē de adulterio ad tori separationē excludet vxor, si mariti adulteriū obiecerit, & pbauerit. c. significasti, de diuort. c. 1. vbi glo. & DD. vt lit̃ nō cōstetata.

9. Imō & facto iam diuortio si maritus fornicetur, cogitur iterum vxorem admittere text. singularis secundum Abba. ibi in ca. ex literis. de diuortijs, docet gloss. vbi Abbas & ceteri Socinus n. 7. in ca. fina. de adulterijs, & ita practicandū erit reie cta glo. opinione in c. Apostolos 32. q. 7. vt defendit Couar. in 4. 2. p. c. 27. §. 6. nu. 5. Mainierius in l. in ambiguis nume. 207. ff. de reg. iur. loli. Cla. lib. 5. sententiarum §. adulterium n. 17. 10. Secundo ex eadem definitione constat, quod cum vinculum quod est inter sponso per verba de p̃senti, sit verum matrimonium cap. sufficiat cap. cum initiat 27. q. 2. quod si desponsata fornicetur committet adulterium cap. discretionē de eo qui cognouit cōsanguineam, & ideo poterit à sponso

accusari de adulterio, vt docuit glo. vbi Innocētius in dicto cā.
glo. verbo, cum vxore in ca. 3. de sentētia excommunicationis
docet Bart. Albe. & Angel. in l. si vxor. §. diu. ff. de adulterijs.
Clarus vbi supra nu. 8. Cassianus in consuetudin. Burgundiz.
Rubrica 4. §. 9. num. 2. Anto. Gom. in l. 80. Tauri num. 47. Pe-
trus Gregor. dicto cap. 6. numer. 2.

11. Appellatione enim vxoris etis propriissime cōducitur spō-
sa. l. ent. 15. iuncta l. mēius. §. 5. ff. de condicio. & demonstra-
cet glo. in §. penultimo instituta. De excusationibus tutorum
& apud nos expressum est in l. 1. tit. 17. parti. 7. & in l. 2. tit. 15.
li. 8. ordinamenti & in l. 80. tauri ibi *Per palabras de presente.*

12. Quid autē dicendū in sponsa de futuro satis controuerti-
tur à Couar. in 4. 4. part. ca. 1. n. 6. Sarmiento li. 2. selectarum.
capit. 5. Sed ego verius esse existimo ex prædicta difinitione
adulterium non cōmitti, vt docet glos. verbo, siue hic in ca.
quidam desponsauit 17. q. 2. contra glossam, verb. sponsam in
cap. quemadmodum de iure iurando: nō enim violatur alterius
torus, ius enim sponso non competit acce dendi ad spōsam de
futuro ante conjugalem consensum expressum, vel tacitum.

13. Quod apud nos expressum est in l. 31. tauri & in l. 2. titulo
15. lib. 6. ordinamenti. Dum accusationem impuberibus dene-
gari ait, quorum sponsalia traduntur ad sponsalia de futuro ca-
pit. 1. §. 1. de desponsatione impuberum lib. 6.

14. Neq; obstat tex. in l. si vxor. 13. §. diu. & §. si minor. ff. de
adulter. & in l. si proponitur. 7. C. eo dē quia licet loquantur in
spōsa de futuro tamē ea accusatio procedit ibi ex rescripto Im-
peri. nō quia certus adulterinus sit, sed quia atrox iniuria irroga-
tur spōso. l. itē apud Libronem. §. spōsam. ff. de iniur. ducet Co-
uar. vbi supra.

15. Quod autē attinet ad tori separationē, cōtrariū admittitur
quia si spōsa de futuro fornicetur nō cogitur vir eā in vxorem
ducere, vt in cap. quemadmodum. cum alijs, de iure iurando.

16. Huius autē criminis vindicta, quia quādā l. nature esse
videtur pleriq; enim animalia etiā rationis experia, si adulte-
ra senserint, tota vi in pōnā cōsurgere legimus, vt de Leone re-
fert Plinius lib. 8. ca. 16. & de elephante Elianus lib. 2. de histo-
ria animalium, capit. 15.

17. Hincque vniuersi mūdi nationes adulteriā acerbissimis

pœnis

- pœnis vindicauerunt, vt cõstat ex Alexan. l. 4. dierũ ca. 1. & ibi Tiraquel. in adnotationibus. Idẽ in leg. 13. cõnubiali à oum. 6. Menoc. de arbitrarijs casu 9. exceptis Nomadibus, qui cõmunes habebant vxores, & filios, & Soythis, quibus præter ensem, & cyathũ vxores & liberi communes erant teste Alex. ab Alex. d. cap. 1. quod attinet ad nostra iura. 18. Prima huius criminis pœna est iure ciuili canonũ, & regio recepta dotis amissio, siue ciuilitè, siue criminalitè de adulterio agatur. l. Lucius 38. l. cũ mulier 49. ff. solutio m. rrimonio. l. cõsensu 8. l. virũ 9. C. de repudijs. l. si dotẽ 24. C. de iure dotiũ. l. fina. C. de adul. capiẽrũ que de dona. inter. l. 35. tit. 17. par. 7. l. tit. 7. lib. 4. fori. l. 2. tit. 15. li. 6. Ordinamẽti. l. 4. tit. 12. lib. 3. noue Recopil. l. 81. & 82. Tauri docet glo. & DD. in dict. c. plerũq. & in dict. l. consensu. Tiraque. in. l. 1. cõnubiali nu. 45. Couar. io 4. 2. par. ca. 7. 5. 6. nn. 1. Anto. Gom. in l. 8. 1. Tauri n. 47. Bernar. Diaz regu. 216. Gratian. regu. 496. Didacus Perez in dict. l. 2. ordin. p. 390. verũ. dubiũ, & Iulius Clar. dict. 4. adulteriũ nu. 13. Cantera li. 2. quæstionũ crimina. c. 4. nu. 38. & obinet etiã io artis gloss. in dict. ca. plerũque recepta cõmuniter, & in bonis quæ sitis cõstãte matrimonio, quæ iure regio cõmunia sunt viro & vxori. l. 4. tit. 4. Ordinamẽti. l. 5. titu. 5. li. 5. Recopilacionum.
19. Neque reperet consuetudo huic pœnz contraria cap. penultimo de consuetudine, docet Rebus ad constitutiones gallicas 1. tomo titulo de sententijs provisionalibus nu. 16.
20. In qua pœna imponenda nonnulla sunt à iudice obseruanda, primo dotem marito in totum & plene applicandam, si liberi non exsint ex eo matrimonio, si vero exten bona illa post mortem mariti filijs reseruentur autentica, vt liceat matri & uiuiz. 5. de adulterio. colum. 5. docet gloss. in capi. 1. vt licet non contestat Couarra, & Gomecius, Palacios Rubros in repetitio ne Rubrica. 5. 10. numer. 1. Salazar de vsu & consuetudine curia cap. 5. num. 29. & probat. l. 1. titu. 7. lib. 4. fori, quæ in praxi seruanda erit cum probetur in l. 82. Tauri etiam si correctã esset in dict. l. 1. ordinamenti.
21. Secũdo obseruandũ est huiusmodi pœnam locũ non habere, si mulier adultera maritum quoque adulterium cõmississe probauerit, tunc enim, quia pari delicta mutuo compẽsatione tolluntur. l. viro 4. ff. solu. matrimonio, docet maritus, recte

A 4

re con

re non potest, vt eleganter consuluir Paul. Castren. cōfi. 128. sequitur Palacius Rubeus diā. §. 2. numer. 3. Marcijs in l. pater num. 12. ff. de quæstionibus.

22. Deinde alijs pœnis iure ciuili adulteri, crimē vindicari solent, primo Romulus marito & cognatis libe am puniendorum adulterorū potestatem permittit eorumque arbitrio pœnz generas reliquit his verbis.

Si adulterium cōmisit aliudue quid peccauit maritus index & vindex esto, deq; eo cū agnatis cognoscito, vt res. rūt Donj. lib. 2. antiquitatū, Costino de dotibus cap. 6. nu. 26. Tiraquel. in l. 13. consubiali nu. 20. Anto. Atgu. singulari de legibus ad leges regias l. 9. idemque l. 12. tabularum sancitum erat.

23. Deinde Diuus Augustus Octau. l. gem tulit quæ l. de adulterijs appellatur Iulia. l. 1. ff. de adulteri. qua adempto mariō & cognatis eo iure, puniri adulteros reigaiione cōstituit. Deinde hæc l. Iuliz pœna ab alijs Imperatoribus aucta fuit: nā D. Pius, vel diui fratres eā capitalē effecerunt, id est, adulteros depōnari iusserunt su cœssu rēporis, Alexan. Severus Dioclecia. & Maximianus & Constantinus Imp. legibus latis adulteros vltimo mortis supplicio damnādos esse statuerunt. L. eos. 9. l. quāuis 30. C. de adulterijs. l. trāfigere 18. C. de transactio.

24. Postremo Iusti. nouissimis consti. in muliere statuit, vt si intra biennium eam maritus non receperit, cogatur monachalē habitum recipere. autentica. sed hodie. C. de adulter. in masculo autem hoc Insti. iure firma manet mortis pœna, inter plures resol. Marti. del Rio in diā. l. transfigere nume. 113.

25. Ex quo apparet. l. Iulia. de adulter. mortis pœnā in adulteros inductā nō fuisse, vt probat. l. Clau di. 13. de his, quibus, vt indignis. l. si quis 5. ff. de quæst. l. 4. §. adulteri. ff. de re militari. l. 2. §. miles. ff. de his qui notantur infamia. l. lico 14. ff. de testibus docet Alcia li. 5. paradoxorum cap. 8. Cuias lib. 8. obseruationum cap. 11. Rebard lib. 4. variarum ca. 6. Couarr. in 4. 2. part. cap. 7. §. 7. Monachus de arbitarijs casu 4. 9. numer. 30. licet. con. arum defendi. Bart. & alij in diā. l. Claudius.

26. Quorum san. amentis d. §. item l. Iulia. Insti. de publiiudicijs & d. l. 1. de extra ordin. crimi. respondent supra citati.

27. Pōtificum autē iure, si adulter Laicus sit (potest enim super hoc crimine inquirere & punire iudex Ecclesiasticus etis

contra

contra Laicos, quia mixti fori est et ex cap. 1. de officio ordina-
rij, do en: Abbas & alij ibi, vbi Aleu. num. 18. Couarr. vbi su-
pra num. 20. Clarus vbi supra num. 6. & §. sui quaestione 27. nu-
mer. 3.) potest ab Episcopo excommunicari cap. ioteileximus
de adulterijs cap. consuluit cl. 1. de appellat. docet Auferio, in
Clementina 1. Regul. 4. de officio ordinarij Couarr. & alij su-
pra, adulteram etiam in monasterium detrudi cap. Gaudemus
de concessione coniuga. si autem Clericus adulterium commit-
ta. deponitur ab officio & beneficio, & in monasterium de ra-
drut cap. si quis Clericus §. 1. d. docet gloss. in calator. 1. quaest.
7. Abbas & DD. in ca. v. Clericorum de vita & honestate Cle-
ricorum, Couarr. dict. §. 3. coume. 19. Grillatus lib. 3. de diuersis
crimi. 42. num. 1. & quaestione 6. numer. 11. Bernardus Diaz in
practica cap. 72. num. 2 Gregor. Lopez. l. 42. verbo, adulterio
titul. 6. parti. 1. & Clericus efficitur infamis capit. 6. c. 1. docet
Abbas in ca. si Clerici. §. de adulterijs, de iudicijs Coua. Ber-
n. 1. Diaz vbi supra.

28. Iure a utem regiopartitarum poena à Iustin. indulta in d. au-
tent. sed hodie, approbata est l. 1. §. titul. 14. parti. 7. Sed hodie
haec poena sublatà ab indulta est, viaduer & adultera in iudi-
cio conuicti tradantur in potestatem mariti, vide eis & de falsito-
nis ficiat quodlibet, etiam occidendo l. 2. titu. 7. lib. 4. fori
le. 1. titu. 7. lib. 4. fori. l. 2. titu. 15. lib. 8. Ordinamenti l. 81. Tau-
ri. l. 2. titula. lib. 8. Recopila. docent Anto. Gom. & alij, in d. c.
l. 81. Didicus Perez io dict. l. 2. ordinam. Padilla in d. c. l. 81. laran-
figere numer. 71. Salazar vbi supra num. 99. ac proinde poterit
maritus non solum & aliam quamlibet iniuriam, seu membri ma-
tilationem adulteris inferre l. neque 23. de adulter.

29. Dum tamen varique adultero eadem poe: a introgetur, quã-
uis enim ex d. l. 2. ordinameti potuisset vxori parcere & adul-
terum accusare, vel e contra, hodie tamen ex l. 89. Tauri non au-
detur nisi utroq; accusauerit, quod in praxi obseruandum erit,
si adulter laicus sit:

30. nam si Clericus sit, poterit maritus omni accessu conuexo-
ris ipsam coram ecclesiastico iudice accusare: quia d. l. regia. 6.
figar. rionas & iudices ecclesiasticos, vt rectè aduertit Ber-
nardus Diaz vbi supra num. 7.

31. Est autem aduertiendum, quod iure nostro regio nullus ad

A 5 mitti

nisi potest ad accusandū de adulterio, siue extraneus, siue coniunctus, nisi ipsemet maritus ex l. 3. tit. 7. libr. 4. ordinamēti, & quotidie ita praticari testatur Anron. Gomez. io dict. l. 80. Tauri numero 49.

32. Hastenus tandem egimus de adulterij potest, quæ à iudice irrogatur si maritus velit se in iudicio vindicare, auct de alia pena agendum est, quæ adulteris à marito siue iudice irrogari potest, constat enim Romuli & duodecim tabularum. ll. permiffum fuisse marito deprehensam vxorem in adulterio, & adulterum occidere, his verbis, machum in adulterio deprehensum occidito, vt referunt Otoma. ad. ll. duo. tabul. pagi. 104. Coua. in 4. 2. part. ca. 7. §. 7. d. principio, qua facultate in vxores multis annis vñ sunt Romani, vt constat ex Mar. Catone in oratione de dote, ab Aulo Gelio relata lib. 10. Noñu Atticarum ca. 23. his verbis. In adulterio vxorem tuam si deprehendisses siue iudi. impuoe necares, illa te si adulterares, digito non auderet contingere, neque fas est.

33. Lata autē à Diuo August. l. Julia. de adulter. hoc immutatum est patribus enim qui filias in potestate haberent ea. l. cōcessum fuit, domi suæ aut generi deprehensum adulterum & filiis propria auctoritate occidere. l. patri 201. si veniet 21. l. neque 22. de adulterijs. dum tamen vtrumque occidat. nihil 32. ff. eo dem: maritis autem illa potestas occidendi vxores adulteras in totum adempta fuit dict. l. neque 22. versicul. & ideo. licet si de facto occiderent mitius punirentur. l. si adulterium 38. 4. Imperator. de adulterijs. Fuit tamē permissum maritis adulterum occidere, si vilis persona esset. l. marito 24. de adult. tex. sic intelligendus in. l. Græcus 4. C. de. nobile autē viginti horas reuincere. l. 25. de adulte.

34. Noua autē cōsuetudine Iussi. licet marito siue vlla distinctione adulterum occidere, si propter suspensionem prius comterat. monuerit, ne cū vxore in secreto colloqueretur, vt in autentica. inquis ei C. de adulter. prosequuntur hanc materiam relati per Alfianum collectanea 418. Tiraquel. in l. 1. cōnubia. nu. 4. & in l. 13. n. 5. Ety. Bossius in practica ti. de coitu dñato nu. 49. & tit. de homicidio. nu. 81. Iulius Clar. ybi supra nu. 11. Cour. d. §. 7. in principio Anto. Gom. in d. l. 80. Tauri i num. 51. Meochaca controuersiarum illustrium c. 49. num. 9.

Iure

Iure autem regio partitarum hæ omnes distin. approbantur in l. 12. & sequenti. 7. p. 7. At hodie notiore iure licet marito, sine vlla disti. adulterum & propriam vxorem in adulterio deprehensos occidere, damnamen vtrumq; occidit dict. l. 2. ordi. namenti l. 31. Taur. l. 3. titu. 10. lib. 8. Recopilatio. & ita practici testantur Anto. Gomez, vbi supra & Gregor. Lopin l. 13. verbo. home tital. 7. parti. 7.

35. Imò & hoc nouiori iure facultas illa occidendi filiâ patri adëpta est, licet cõfirmata fuisset in dict. l. 14. par. quia cõcedebatur propter patriâ potestati, vt in dict. l. patri, quâ hodie non habet pater in filiâ nuptam ex l. 47. Taur. vt eleganter resoluît Grego. in dict. l. 14. verbo *à se fisa*. Couar. dict. 5. 7. num. 4. Pinell, in Rubrica C. de bonis maternis 2. parti. Cassaneus vbi supra Rubric. 4. 5. 1. num. 2. licet contrarium & male defendat Di da. Perez in dict. l. 2. ordinamenti verbo, *Si se esposo*.

36. Requiritur autem, vt maritus adulterum & vxorem occidendo excusetur in totum à pœna, quod inueniat eos non solû in actibus præparatorijs ad venerem, sed in ipso actu venero, vt eleganter resoluît Pe. Gre. vbi supra cap. 6. num. 7. Coua. dict. 5. 7. num. 3. & probat text. in l. quod ait. 23. de adulter. ibi, si in ipsâ turpitudine, & ibi, in ipsis rebus veneris & apertius in illis verbis Græcis, quæ latine hunc sensum habent, obsecra in obscenis habentem, vt transcribit Budrus ibi, & Couar. vbi supra & constat ex dict. l. 2. ordinamenti verbo, ibi, *Si el esposo los hallare en vna*, vnde non excusabitur maritus, si occisi inueniantur vestiti, & in tali loco, in quo si vni reperirentur non esset probatum adulteriû, secus tamẽ si reperiantur occisi in lecto vel alio loco secreto, & occulto nudus cû nuda, vt eleganter resoluunt Puteus in tractatu de syndicato, in parte, quia dicitur colûna 2. Anto. Gom. vbi supra nu. 36. hincq; apparet, quod si maritus occiderit adulteros, aut eorû quemlibet non infragari erimine, & delicto, & pro defensione probeat eos adulterasse, quod licet nõ teneatur ordinaria pœna homicidij argum. l. nihil. 32. l. si adulterû 38. 5. Imperator. de adulter. l. si quis in grati 5. maritus ad Syllanizau l. 1. c. 5. fina. de Sicarijs l. Deius ad l. Pompeiâ de patrilicis contrarium & male defendat Anto. Gom. vbi supra num. 4 & tam exilij tandem pœna mulandus erit ex dict. l. Gra. in hac & ita practicitur.

37. Est postremo aduertendū, quod hoc casus pectus maritus doctum, quam tibi lucrari diximus, propter adulterium, & licet excusetur à pœna, non tamē excusetur à culpa, peccat enim mortaliter, si propria autoritate occidit cap. inter hæc, vbi glo. cap. admonere 23. quæst. 2. & etiam communis opinio ex Syluestro in summa, verbo, adulterium 1. quæst. 2. Coua. vbi supra à num. 8. Anto. Gom. num. 32. & in l. 76. Taurinum. 58. Mencha. de successionum creatione 4. 7. num. 22. Sor. lib. 5. de iusti. & iur. quæst. 1. articul. 3. Nauarr. in Manua. cap. 15. num. 3. licet contrarium defendat Clarus dist. 8. homicidium num. 50. & alij, quos rectē improbat Couar. vbi supra.

De Apostasiapœna, Caput II.

Summarium ad Caput secundum.

- Apostasia diffinitio & etymologia num. 1.*
- Apostata est qui Christianus cum esset ad aliam legem transiit 2.*
- Hæreticus quis sit, & eius ab Apostata discrimin 3.*
- Apostasia pœna iure civili, qua. 4.*
- Apostasiam qui susserit, qua pœna plebatur 5.*
- Apostasia pœna iure regio quæ? & qua iure Pontificio? 6.*
- Apostasia hæresis species est: unde de ea non secundum ciuiles, aut regias, ll. sed secundum Pontificias indicandum 7.*
- Apostasia cognitionem inquisitoribus solis competere 8.*
- Apostata hodie si peniteant penas euadunt 9.*
- Apostata bona licet olim extantibus filijs non confiscarentur, hodie confiscantur 10.*
- Monachi professi habitum religionis deferentes Apostatae sunt, num. 11. secus tamen si cum habitu fugiant & vagentur 12.*
- Monachi, qui ante professiones habitum deserunt Apostata non sunt, neque ad expensas monasterio tenentur. 13.*
- Monachus ad laxiorem religionem, sine Pont. licentia transire non potest: & quid requiratur, vt ad aliam parem vel arctiorem transire valeat 14.*
- Monachus etiam si absque licentia ad laxiorem religionem transeat, Apostata non est: excommunicationis tamen gladio feritur 15.*
- Clericus qui habitum clericalem, & tonsuram dimittit, & laicorū more vivit, Apostata est & multis penis puniuntur 16.*

DIF.

DIFFINITVR 1. apostasia, vt sit temerarius à statu fidei obedientie, vel religionis recessus à D. Thom. 2. 2. quæst. 12. arti. 1. Summa Syluest. verbo. apostasia numer. 1. Socinus, Abbas, & alij in Rubric. de Apost. Hostiensis in summa eod. m. uol. numer. 1. Simanens de Catholicis institutis. cap. 1. & inde apostasia dicitur, quasi retroabi. ns cap. non obseruans 26. q. 7. glo. in capit. 1. de apostatis.

2. Ex quo primo constat Christianū si à Christiana. religione recedat & efficiatur Iudeus, Sarracenus, vel paganus apostatam esse, quē perfidum appellamus, id est, *renegado*, docet Aleix. num. 48. & grauius multo peccat, quā hæreticus glo. in Rubr. C. de apostatis. Villadiego in tractatu contra hæreticam prauitatem quæst. 5. num. 6. Arletanus nū. de hæreticis notabili 44. Simancas vbi supra.

3. Hæreticus enim dicitur, qui vni aut alteri fidei articulo contradicit, Apostata vero: qui omne prorsus fidē Christianā repellit, vnde seuerè hoc detestabile scelus omni iure vindictæ.

4. Iure enim ciuili primo bona eius fisco quæritur, l. 1. C. de eo, quod intelligendū est si liberos nō habet, vt ex autentica si qua mulier. C. de sacros. Ecclæ. docet Iul. Cla. lib. 5. sententiarum. §. si nū. quæst. 78. num. 4. & apertius probatur in l. apostatarum 4. C. de apostatis. Deinde ex eo die, quo fidem reliquerunt intestabiles esse & incapaces testamentorum donandi, aut alienandi fiunt. l. 1. C. de apost. & omnibus priuilegijs priuantur, quæ cō. erunt Christianis l. 24. de apostatis in, C. Theodofiano, & hoc iure etiam si resipuerint non admittuntur, cum poenitentia, sed sine venia prædictis poenis afficiuntur die. l. 4. verbo:

5. Qui bonis criminis fautor fuerit vltimo supplicio plectendus erit ex l. cū, quæ C. de apostat. docent Sali. & communis ibi Petrus Gregor. li. 30. synag. cap. 8. num. 14. Sed ego existimo hoc iure eandem fuisse apostatæ & fautoris poenam, ac proinde illam non de mortis poenæ esse recipiendam, sed potius de deportationis, cuius rei argumento sunt ea verba cum dispendio fortunarum non enim necesse erat fortunarum dispendiū mortis poenæ adijcere, cum eo iure damnatis semper bona adimerentur totō ciuilo. ff. & C. de bonis damnatorum. Vnde verba illa; Capite plectendum, ad deportationem pertinet, quæ

pocius,

punitur, id est, diminuitur caput. §. i. ff. de capitis diminutione.

6. Iure verò Regio, si Apostata ad fidem non reuertatur morti dampnandus est, & bona eius filijs Catholicis & consanguineis usque ad decimum gradum applicantur, quibus deficientibus ad cameram Regis pertinebunt. l. 4. tit. 15. parti. 7. Etiam si autem ad fidem reuertatur non est infamis, & non potest testari neque ad honores aspirare, & est incapax hereditatis, & contractus ab eo celebrati ex eadē. l. 3. tit. 25. parti. 7. & hoc iure pœna ignis imposita est, in eum qui alium apostatare cogit, aut suadet ex l. 1. tituli. 1. lib. 4. fori. Pontificum autem iure præter infamiam & testimonij interdictionem, quam statim incurrunt cap. non potest 29. 7. cap. infamis 6. quæst. 1. eisdem pœnis apostatae subiiciuntur, quibus hæreticos afficiendos esse dicemus infra in cap. de hæreticis ita probat text. in cap. contra Christianos, de hæreticis libr. 6. Docent Hostiensis in summa titulo de apostatis num. 3. Socinus & alij in ca. 1. eodem.

7. Et merito quidē quia hæresis est genus, Apostasia autē species, ut docent eleganter Syluester in summa, verbo apostasia n. 2. Alfonso à Castro libr. 1. de iusta hæreticorum punitione ca. 7. & 23. Simon. ubi supra cap. 3. Cantera lib. 2. de locis Theologicis ca. 9. Ioan. Rojas, de hæreticis 1. p. 2. nu. 468.

Vnde deducitur omnes. II. aut civiles aut Regius de hoc crimine disponentes, non esse practicandas, sed standum esse omnino iuris Canonici dispositioni, tum, quia sunt nullæ, cum de re Ecclesiastica disponant cap. Ecclesia. S. Mariæ. de constitutionibus, cap. bonæ quidem 96. d. qualis est hæresis. c. ut inquisitionis. §. prohibemus de hæreticis libr. 6. tum quia in dict. §. prohibemus dominis secularibus, & iudicibus expresse prohibitū est, ne aliquo modo d. hæreticis cognoscant, aut iudicent. 8. Secundo d. ducitur meriti. 8. hoc apostasie crimen inquisitionibus specialiter commissum esse à Clemente III. ut refert ad dicto glo. in dict. cap. contra Christianos, & sic hodie practitari testatur Rojas ubi supra.

9. Tertiò deducitur quod etsi lævili apostasie pœnitentes non admittantur, ut pœnas eadem, ex dict. l. hi qui sanctam. C. de apostata, tamen hodie admittuntur ab Inquisitoribus cum sint ut hæretici puniendi. Consue enim hæreticos pœnitentes ad-

mitti

in tit. cap. ad abolendum 9. §. presenti de hæreti. & in specie dicunt Villadiego dict. tra. statu quæst. 20. Abb. Cardina. & Anania in ca. quidam. de apostatis. Simancas ubi supra num. 2. Castro dict. li. 1. capit. 23. qui refellit Arelarensem in tractatu de hæreti. nota. 44. qui contra communem nitebatur contrarium defendere.

10. Ultimo deducitur, quod licet ex dispositione iuris civilis, & Regij bñna Apostatarum nõ aliter fisco deferatur, quã si liberi non extent, tamen hodie in præiudiciũ filiorum cõsuebuntur, ut docet gl. verb. procedendũ in dict. c. cõtra Christianos. sequuntur Hostien. ubi supra Greg. Lopez in l. 4. verbo, *afns fijos*, titulo. 25. parti. 7. quia ibi de hæreticorum bonis expresse decisum est in capit. cum secundum. ll. de hæreti. lib. 6.

11. Secundo ex prædicta definitione deducitur Monachum, si suæ religionis habitum deserat Apostatam esse; discedit enim à statu religionis glo. in cap. 1. de Aposta. glo. 1. in cap. ex parte de tẽpor. ordina. notant Hostien. in summa nu. 2. Abbas Socin. & alij in Rubric. de aposta. Simancas dict. c. 2. Rebusus in prædict. tit. de modis amittendi beneficia nu. 47. Castro dict. lib. 1. cap. 7. Syluest. in summa. verbo. apostat. n. 3. & 9. Menochius de arbit. casu 421. Inli. Cla. li. 5. sententiarum, §. final. q. 78. num. 4. & de his loquitur titulus de apostat. & tex. in cap. quantumlibet 44. dist. quod intelligendum est, de Monachis profissis.

12. Hi enim quos novitios appellamus, siue apostataz nota possunt egredi religionẽ ca. statemus, ubi Abbas de regularibus, neq; tenentur ad expẽsus sibi à monasterio factas secundũ DD. communiter in cap. non solũ eodem titu. li. 6. de regula.

13. Requiritur etiam quod habitum religionis dimittat, nam si eo retento incipiat vagari, & occultari superiorĩ, non ut apostata, sed ut fugitiuus punietur, docet Cardienus consil. de apostat. Clarus & Syluest. ubi supra. ad apostasiam enim requiritur animus viuẽdi licitaliter ca. 1. de apostat. qui per habitus dimissionem probatur.

14. Ex qua ratione lege deducitur, quod licet professus in vna religione, nõ possit ad laxiorem transire cũ sui prælati licẽtia, sed necessario requiratur Põificis dispensatio glo. verb. per mitras in cap. non est vobis. de regula. & verbo. Canonice in cap. cum singula. §. prohibemus. de præbendis libro 6. d. cent

Abbas

Abbas lo dict. ca. nō est vobis Lap. allegat in 131. Menoch. vbi supra. num. 16. verbo religio. num. 2. Rebusus in prædi. tit. de translatione monach. num. 9. neque ad parem, nisi sui superioris ad sui licentia, & consensus cum causa, vt probant glo. supra relatæ & in cap. significatum de regularibus. Syluester dic. num. 2. Meno. 35. Rebus. nu. 7. Nauar. consil. 1. de apost. & licet ad arctiorem regulam (quæ autem arctior sit prælati arbitrio relinquatur) transire nō possint, nisi cum licentia prælati. c. statum. 19. quæstione 3. quam tamen petisse sufficit, licet non obtinuerit c. licet de regularibus, docet omnes vbi supra. 15. Tamē etiā si his omnibus prætermisus ad laxiorē regulam transiret, quia non habet animum vivendi laicaliter non dicitur apostata glo. pertinentem ibi in dict. cap. ex parte glo. in capi. sine de apostatis Abb. in capit. sine de regularibus. Menoch. vbi supra num. 33. ponitur autē hæc apostasia pœna excommunicationis ipso facto ca. vt periculosi, ac clerici vel Monachi, lib. 6. & infamiz cap. alieni. 1. quæst. 7. cap. ab ea. 3. quæst. 4. neq; potest ad dignitatē eligi. c. legi. 16. q. 1. nec in sacris ordinibus, quos in apostasia suscepit. potest ministrare, neque cū eo dispensari, nisi à Roma. Pontific. ca. sine de apostatis, & nō gaudet privilegio clericali ca. 1. eodem, quod intelligūt DD. post trinam monitionem cap. in audientia de sententia excommunic. & præterea quolibet religio, diversis pœnis flagellorum & ieiunij afficere solet apostatas, secundū cuiusque constitutiones & mores.

16. Eisdem pœnis afficiendus est clericus, qui dimisso habitu clericali, & tonsura laicaliter vivere instituit, est enim apostata cap. 1. de apostatis. & si admonitus ab Episcopo in eodem statu persistat, deponendus est cap. sine ornatu. cap. præcipimus

21. quæst. 4. docent & prosequuntur supra relat. Bernard.

Diaz in practica cap. 109. & bodie erut mores proprius Pij V. nouas inducens pœnas

contra clericos, qui

tonsuram dimittunt.

(4)

De assassinij Pœna, Caput III.

Summarium ad Caput tertium.

Assassinium proprie quid num. 1.

Assassini erant Populi quidam ex Syria 2.

Assassinium & Assassini vulgo quod sonent. 3.

*Assassinium tunc tantum dicitur cum Christianus est is, qui interfec-
tus est. 4.*

*Assassinij pœna licet mandantibus posita occisores tamen ipsos etiã
comprehendunt. 5.*

*Assassinij in crimine affectus etiam puniuntur, licet alios effectus requi-
rant. 6.*

*Pœna ordinaria an puniendus sit affectus assassinij, ad effectum non
perductus. 7.*

Assassinij pœna quæ iure civili & regio. 8.

*Assassinus iure pontif. excommunicatione depositione, & diffidatione
punitur & diffidatio quid sit. 9.*

*Assassinus, diffidatus propria autoritate quilibet, & sine peccato oc-
cidere potest. 10.*

Pœna assassinis imposita iure Pontificio ubique est practicanda. 11.

*Clericus ab assassinis diffidatus licite potest à quolibet seculari iudice
etiam absque degradatione puniri. 12.*

Assassinus, ut possit impune à primato occidi quid requiratur. 13.

*Pecunias ob homicidium accipientes, eas in conscientia foro restituere
debent. 14.*

SI assassinium propriè accipiatur, serè iuutilis esset
hæc tractatio. Est enim assassinium perpetrã ho-
micidium à certo hominũ infidelium genere, mer-
cede aliqua constituta, aliquo Christiano mandate

2. Assassini enim erant populi quidam ex Syria, qui à pueritia
ita instituebantur, ut inimicos Regis, cui obediabãt, aut quos-
cumque ipse iuberet facillimè occiderent, opinantes se Deo
obsequiũ præstare, ut significat tex. in cap. 1. de homicidio li.
6. ibi, securitatem ab eorundem assassinorum domino, & do-
cent ibi Ancyra. notabili. 6. Ioan. Andrus. col. 1. & Domini-
cus in principio, Arcinut cõsil. 165. Sylvest. in summa verbo,

B

assassi-

assassinium? num. 1. Codar. li. 2. variarū cap. 10. n. 10. & in Clementina, si furiosus 2. part. in initio num. 9. Nam. in Manuali cap. 27. num. 136. Petrus Plaz in epinome delictorum ca. 19. num. 1. Menochius de arbitrarijs casu 360. nu. 41. Petrus Grelib. 3. syntag. cap. 5. num. 2. Remigius de Goni. in tractatu de immunitate Ecclesie fallentia 15. num. 2. Salzedo in additionibus ad Bernardum Diaz in practica. cap. 101. litera. D. Cantera 2. part. cap. 6. num. 54. existimantes huius criminis penas statim referendas, pro his solum imponendas esse, quæ ab infidelibus pecunia conductis perpetrantur.

3. Sed communi vsu loquendi assassinium dicitur, homicidiū perpetratum ab hominibus pecunia ad id conductis, & inde assassini sunt, qui pecunia aliove precio hominem occidunt, contra quos eadem pœnas locum habere, quæ contra proprios assassinos inducæ sunt existimant plures relati à Coar. Plaz. Men. Remigio & Cantera vbi supra, Perusinus. & alij in dict. ca. 1. Bar. in l. non solum. §. si mandato. numer. 14. de iniurijs & l. Cicero. de pœnis. Hippo. in practica. §. examinanda num. 21. & §. diligenter num. 156. Carterius in practica. titel. de homic. §. circa tertium, in principio Iulius Clar. §. assassinium num. 1. Auto. Gom. 3. tomo variarum cap. 3. nu. 10. & hanc opinionem esse apud nos consuetudine approbatam testatur Greg. Lop. in l. 3. glo. 1. tit. 22. parti. 7.

4. Est autem aduertendum non aliter assassinium dici, quam si interfectus Christianus sit, ut in dict. cap. 1. probatur ibi, quæpiam Christianorum, &c. quod aduocatus articulare debet, ut assassinij pœna imponatur, quod se practice testatur Ioann. Andr. ibi, Alexand. consil. 266. volum. 7. Bald. in l. si quis non dicam capere colam. 3. C. de episco. & Cle. Syluest. vbi supra num. 1. Plaz. num. 8. Cla. num. 1. Bolus in practica. de mandato ad homicidiū nu. 22.

5. Secundo aduertendum est, quod licet huius criminis pœnæ nominatim ipsis mandantibus imponantur, neque de occisioibus mentio fiat, erupit tamen eadem pœnæ occisoribus imponendæ, ut constat ex dict. ca. 1. vbi contra receptatores inducuntur prædictæ pœnæ ergo multo magis contra ipsos assassinos, ut in specie docet Bar. in di. l. Cicer. Sali. in l. non ideo. C. de accusatio-nibus Bolus. vbi supra num. 23. Ang. eius de maleficijs, verbo

Sem-

Sempronium militem, in principio. Placitum ubi supra no. 11.
 6. Vltimo aduectas, quod licet regulariter in criminibus non
 puniatur affectus, nisi sequatur effectus l. 1. §. hęc autem verba. ff.
 quod quisque iuris. l. item apud. 1. §. si curauerit de iniurijs. l.
 si quis vxori. §. 3. §. si quis de manu. de furtis: tamen quia in atro-
 cioribus sufficit delictum esse attentatum. l. si quis non dicam.
 C. de episc. & Cle. l. si quis cum telo. C. de sicarijs. l. quisquis
 ff. ad l. luli. Marcia. no. at gloss. verbo, putemus in dict. §. hęc
 autem, & verbo, cogitare. l. presenti. C. de his, qui ad ecclesi.
 Felin. in tractatu, quando conatus verbi fallit §. est assassiniij cri-
 men atrocissimum dict. ca. 1. licet effectus non sequatur puniē-
 di sunt assassini ex dict. cap. 1. ibi, quanquam ex hoc mors, &c.
 docet Angel. de malefic. verbi. Sempronium mandatore num.
 4. & 7. Bal. in dict. 4. hęc verba.

7. Sed longa disputatio est, an eo casu imponenda sit pœna or-
 dinaria, quod significare videtur tex. in dict. cap. 1. contradicen-
 te communi. DD. sententia, quæ habet delictum imperfectum
 non esse ordinaria pœna puniendum, quam resoluunt Socinus,
 & Salice. in dict. l. si quis non dicam. Angelus ubi supra nome.
 7. Ludouicus Carterius in practica titulo de homicidio §. 2. ar.
 mer. 19.

Vera resolutio est, quod si conatus peruenit ad actum pro-
 ximum delicto, vt quia Christianum percussit, quia non stetit
 per eum quo minus perficeretur, mortis pœna punietur, qui
 mandauit, & mandarius: quo casu loquitur tex. in dict. cap. 1.
 secus autem esset si solum constaret de mandato, & non de per-
 cussione, vt resoluit Couz. in dict. Clementina 2. part. in initio
 à nu. 6. Meno. dict. casu. 365. à num. 41.

8. Puniantur autem sceleratissime assassini. Iure enim Ciuili cer-
 ta pœna imposita non est, sed solum indistincte cautum, mortis
 pœna plectendum, qui pecunia recepta alium occiderit, licet,
 alibi mitiori pœna puniretur, ex text. in l. Cicero. de pœnis,
 quæ mortis pœna imponenda est, ita vt prius ad caudam equi
 trahatur, & post deinde in frustra scindatur, vt de consuetudine
 obseruari testatur Abbas in ca. si. nume. 41. de iudicijs, Capiti-
 nus decisione 255. Clarus numero. 4. & Placitum numerot 5. ubi
 supra.

Iure Regio tam contra mandantem, quam contra mandata-

B 2 rium

rium indistinctè pœna mortis imposita est, in l. 3. tit. 27. par. 7. item hoc die amittit dimidiam partem bonorum, quia committit crimen proditoris, id est *de alene e traydor*, ut ex l. 7. titu. 7. l. 2. titu. 13. l. 2. & 13. & 16. titu. final. libro. 8. ordinamenti, observant Gomez. & Pla. vbi supra.

9. Pœnicum autem iure seuerius multo hoc crimen vindicatur: pœnam enim excommunicationis & depositionis ab officio, beneficio, ordine, & dignitate incurrunt, & præterea sunt diffidati à Populo Christiano, ut in dict. capit. 1. de homici. lib. 6. est autem hæc pœna diffidationis, ut à quocunque libere occidi possint, & eorum bona occupari argumento, text. in l. 3. §. final. de sicarijs, & est optimis text. in capit. felicitis. de pœnis lib. 6. & in cap. 1. de Scismaticis in 6. docet Angel. consilio. 15. Dominicus in capit. 1. §. final. numero 11. & ibi Perusinus num. 5. Cuius in l. reos quæst. 6. C. de accusatio. Syluest. verbo. assassinium n. 3.

10. Est autem aduertendum, primo, quod licet maritus occidens propria auctoritate adulteros non excusatur à culpa, ut diximus supra capit. 1. tam in qui occiderit assassinos, dummodo bono animo faciat, excusabitur à culpa, ut post alios resoluit Sylue, vbi supra verbo, homicidium 1. num. 6. Soto li. 5. de insti. q. 1. artic. 3. quia l. non solum hoc casu permittit homicidium, aut impunitè relinquit, ut in marito, sed laudat & approbat, ut patet in dicta. 1.

11. Secundo aduerteris eam Pontificis constitutionem non solum contra laicos sue iurisdictionis esse prædicandam, sed etiam contra quosunque alios Principibus quo ad temporalem iurisdictionem subditos, cum hoc crimen tam atrox sit, & Christianæ religioni nimis perniciosum. Constat enim ad meliorem spirituum gubernationem posse Papam temporalem iurisdictionem exercere, et grandi de supplenda negligentia Prælatorum lib. 6. capit. licet cap. ex parte de foro competent. & in proposito docent Abbas, in cap. si duobus columna final. de appellatio. Barbacia in cap. 1. de proba. Pla. vbi supra. num. 10.

12. Tercio aduerteris, quod cum illa diffidationis pœna contra Clericos quoque locum habeat ex dict. cap. 1. licet clerici non possint à iud. seu. pauiiri, nisi præcedat actualis degradatio,
2. additio

& traditio facta curie seculari, iuxta tex. in cap. cū non ab homine de iud. docent Couarruias in practica capital. 33. numero 2. Iuli. Clar. §. final. libro 5. questione 36. tamen clericus crimen assassinij committens, poterit absque degradatione, aut remissione facta à iudice secu. puniri, quod patet in dicto capitulo 1. Nam si potest à quocunque occidi, multo magis à iudic. quauis secularis sit, ita docent Domin. & alij in dicto capitulo 1. Hippo. in practica. §. si diligenti numero 160. & §. examinanda à numero 25. Capitijs. decisione 112. Bernard. Diaz in practica capit. 96. & alij plures, quos referunt Couarruias dict. l. bto. 2. variarum capit. 20. numer. 10. Cla. dict. questione 36. numer. 29. Pla. dict. capit. 19. numero. 26. & omnium laiffime Arnaldus Albertinus in cap. quoniam, de hzeticis libr. 6. columna 147. versicul. 8. & ultimo fallit.

13. Quod sine difficultate procederet, si homicidiū fieri mandaretur per infidelē: nam si per Christianum, dubitat Couarruias, & Pla. vbi supra. Ego tamen id intelligendum existimo post sententiam declaratoriam à iud. Ecclesiasticam, quod clericus est assassinus, alias impune à privato occidi non poterit, neque à iudic. secu. puniri, vt ex communi docet Pla. dicto capitulo 19. numero 27. Salzedo in additionibus ad Bernar. Diaz dict. cap. 96. littera. B. Cantero 2. p. ca. 6. num. 47.

14. Vltimo aduertat eos, qui receperint pecunias propter homicidium teneri eas restituere in foro cōscientiæ, vt resoluunt Alexandr. io l. prima. §. 1. ff. de eo, per quem, & ibi Bald. Angel. de maleficijs versiculo, & Sempronium mandatorum numero 5. quæ restitutio facienda est hzredibus

occisi, secundum Alexandr. vbi supra Carrer.

in praxi, titulo de homicidio. §. 2. nu-

mero 3. Pla. vbi supra nu-

mero 7.

B 3

¶ De alca-

¶ De aleatoribus, vide, de ludo.

¶ De Abigeis, vide, de furtis.

¶ De abortis, vide, de homicidijs.

¶ De blasphemia pœna, Caput III.

Summarium ad Caput quartum.

Blasphemia crimen gravissimum. num. 1.

Sepulturam Ecclesiasticam blasphemia ante penitentiam denegari. 2.

Blasphemia, quid. 3.

Blasphemia, qualiter & quibus verbis committatur. 4.

Blasphemum etiam esse, qui impij, & irreligiose de sanctis loquitur. 5.

Blasphemi iure divino lapidari, cuncti vltimo supplicio mactari iubentur. 6.

Blasphemi iure pontificio variè puniri. 7.

Clerici blasphemantes olim deponabantur, hodie arbitrio iudicis alio modo puniuntur. 8.

Blasphemi iure Hispano variè puniri iussi, & quid hodie praxis observet. 9.

Blasphemum, quilibet non solum accusare, verum & in carcerem propria auctoritate detrudere potest. 10.

Blasphemiam qui audierit nec denuntiaverit, quæ pœna puniatur. 11.

Blasphemiam iracundia non pariat, efficit tamen ne inquisitores de blasphemia cognoscant. 12.

Blasphemans sub conditione non excusatur. 13.

Blasphemia duplex est, & de qua pœna inquisitores cognoscere. 14.

Blasphemus mixti fori est, & qui propter eam ab ecclesiastico iudice semel puniatur est, potest iterum a seculari puniri. 15.

Blasphe-
C crimen adeo grave est, ut docet Phol-
letius in tractatu de cōtrafactibus censuralibus
vers. Nihil autē n. 45. Tho. Adius de ludo-
schicorum. q. 4. num. 38. Albertinus de ag-
nosc. assertio. cath. quest. 26. num. 5. Coara.
Brunus de hæreticis, lib. 2. capit. 2. ut neque
in hoc

in hoc seculo neque in futuro remittatur committenti cap. qualis 25. d. quod intelligendum est, si non penituerit, docet gloss. r. in cap. 2. de maleficiis.

2. Et sic ante penitentiam denegatur blasphemanti Ecclesiastica sepultura, vt ex Abba. docet Iaco. Nouellus in tractatu de fensionum omnium reorum titulo, que personæ accusare non possunt numero 31.

3. Est autem blasphemia maledictum, quo aliquid Deo negamus, quod ei cōuenit, aut ei tribuimus quod ei minime conuenit, vt diffiniuit D. Thom. 2. 2. quæst. 13. artic. 1. Soto libr. 2. de iustis. quæst. 3. artic. 11. & libr. 7. quæst. 2. artic. 1. & quæst. 8. articulo 3. Hostiensis in summa tituli de maleficiis. 4. blasphemantem. Abbas, Socinus, & alij in capiti. 2. eodem Alfonso à Castro libr. 1. de iustis. hæreticorum punitione cap. 12. Syluest. in summa, verbo, blasphemia numer. 1. Covarrtu. in cap. quauis pactum, 1. part. 4. 7. numero 8. Auendaño de erequendis mandatis cap. 20. in fine Auiles in capitulis prætorum cap. 24. à numer. 2. Simancas de ead. institutionibus cap. 8. Cla. in 4. blasphemia per totum, Rojas de hæreticis 2. part. num. 167. Menoch. de arbitra. casu. 365. Bernard. Diaz in practica. cap. 103. Paz in practi. r. tomo. 8. part. capit. vnico numer. 14. Anto. Gom. 3. tomo variorum cap. 1. numero 3. Barahona in additionibus ad Palacium Rubi. de donatio. inter. 4. 78. littera. C. Salazar de vsu & consuetudine curiæ cap. 5. nume. 326. & 27. & capit. 6. nume. 6. Iuan. Gracian. Regula 35. numer. 41. Albertinus de agnosc. aliter, quæst. 26. Franc. Squillacensis de fide catholica cap. 16. Contra. Brunus de hæreticis lib. 2. cap. 2. & lib. 5. cap. 20. Cante. 2. part. ca. 3.

4. Ex qua diffinitione deducitur, eum, qui dixerit, *2 despecto de Dios, vel, no creo en Dios, vel, mal grado aya Dios, vel, no he poder en Dios, o por vida de Dios, vel his similia blasphemum esse.* Probat text. in l. 6. & 7. titulo. 4. lib. 8. Recopila. quia tribuit Deo, quæ ei conuenire non possunt vedote observant Coarr. & Menoch. vbi supra. Idem esset si per membra Christi iuraret, quia et si Christus re vera habeat illa membra, vt quilibet alius verus & integer homo, tamen quia ex in Christi agnominiam hominunt, blasphemum sunt iuratori vt non luxurien-

tur homines collatione 6. ca. si quis per capillum. 22. quest. 1. bonum enim aliquid esse in Christo vituperabile, & ignominiosum.

5. Idem etiam esset si predicta omnia conuicia in sanctos diceretur, inde enim ad Deum quodammodo deriuatur. Nam sicut Deus laudatur in sanctis suis, eo quod laudantur opera, quæ Deus in sanctis suis & per sanctos suos facit, ita ex contrario cum vituperantur, aut irridentur, quæ Deus in sanctis suis operatur, ex consequenti vituperantur, & irridetur Deus. Ita dicit Rojas, Canera & alij vbi supra. Brunus dict. cap. 20. numer. 4. Moralius de reprobatione sententia Pilati, dubitatione 1. cum. 3.

6. Puniantur enim blasphemantes seuerissime, iure enim diuino constat ex Leuitico cap. 24. lapidibus ab vniuersa multitudinem obrutos necari, quam poenam ius civile imitatum fuit: vltimo enim mortis supplicio plectendos esse statuit, in authentic. vi non luxur. homines collat. 6. quam tamen poenam de consuetudine esse sublatam testatur Lucas de Deo in l. omnes iudi. C. de delato. libro. 11. Couarruias, & Menochi. vbi supra.

7. Pontificum autem iure ecclie hoc crimen vindicatur. Blasphemantes enim 7. diebus Dominicis pro feribus Ecclesie in conspectu populi recumbentes, vltimo eorum dierum Dominico, sine pallio & calceamentis laqueo collo inuoluto, non antea Ecclesiam ingredi possunt, quam sex feriis in pane & aqua ieiunassent, & pauperes aliquos refecissent. Probat tex. in cap. 2. de maledicis: cuius decisio solum contra laicos locum habet, vt docent Hostiensis, vbi supra Ioan. Andr. & alij, ibi.

8. Clerici enim blasphemantes, quia eis est remittenda publica poenitentia cap. de his § 0. dist. 8. c. qui in aliquo. § 1. dict. c. presbiter. 82. d. ca. 1. de bigamis, eo iure deponendi sunt ab officio. cap. si quis per capillum. 22. quest. 1. quam depositionis poenam in defectu iustitiae abisse, & hodie esse iudicii arbitriam docent Hostiensis, Couarru. Bernard. Diaz, Menoch. & alij vbi supra, nisi ab assiduam blasphemandi consuetudinem, & blasphemiarum gravitatem, iudex existimauerit practicandam esse poenam dict. si quis per capillum.

Ego vero Vicarius Episcopi porum monco, vt semper arbi-

trari

trensiur contra clericos blasphemantes iuxta pœnas eisdem impositas à Concilio Lateranensi sub. Leo 6. 10. relato à Couarr. & Bernard. Diaz vbi supra & Cantera.

9. Apud Hispanos variam ius est, & præcipue paritatum vt constat. ex. l. i. titu. 8. lib. 8. Ordinamenti. Sed nouissime pragmaticarum iure relato in l. 5. 6. & 7. titu. 4. libr. 8. Recopilat. Hæc autem praxis recepta est, vt pro prima blasphemia retineatur per mensem in carcere cum compedibus, aut alio ligamine ferreo: & hæc detentio debet esse continuata. l. 58. titu. 4. lib. 8. Recopilationis Anto. Gom. vbi supra Auenda: de exeque. mand. 2. p. 275. nu. 21.

Pro secunda Blasphemia multatur exilio sex mensium, & multa de mille maraetinis.

Pro tertia vero lingua igitur clauo; quæ vltima pœna consuetudine non est recepta, sed in eius loco flagellatur, & lingua premittur ligno, id est, mordacæ vt docent Couarr. & Perez in dist. tit. 8. & si nobilis blasphemauerit, loco vltimæ huius pœnæ punietur exilio vnius anni, & multa de dos mil maraetidis. Et tandem nouissima pragmatica ad triremes damnandi sunt blasphemæ l. 5. titu. 4. lib. 8. Recopilationis. Quas pœnas si non exequatur iud. eisdem puniendus est ex l. 10. tit. 6. lib. 3. Recopil.

10. Huius autem criminis accusatio cuiuslibet de populo competit, vt notant Bar. & omnes in l. 1. de publi. iud. Quod apud nos adeo verum est, vt possit quilibet propria autoritate blasphemantem capere, & in carcerem detrudere ex l. 4. titu. 4. lib. 8. Reco.

11. Imò hodie ex nouissimis pragmaticis, qui audierint blasphemiam, neque iudici denunciarint, pœna detractionis in carcerem per mensem puniendi sunt.

12. A pœnis autem prædictis non excusabitur, qui calore iracundiæ blasphemauerit, non obstante l. quidquid calore & l. 88. de regu. iur. vt notat ibi Decius. Albericus vbi supra q. 26. num. 6. & 18. & quæst. 27. num. 3. Rojas dist. 2. part. num. 172. excusabit tamen iracundia, vt Inquisitores non cognoscant de blasphemia ex instructione, vt refert Rojas dist. num. 172. & in punctu juris Auenianus dist. 2. part. cap. 5. num. 12. & etiam si talis sit iracundia, quæ omnino iudicio priuet blasphemantem.

phemiam, docet Pholle. omnino videndus in tractatu de ob-
trahibus censurarijs verfici. Nicolaus num. 36. & sequentibus
vt dicimus de ebrio, qui excusatur, docent Auendañus dict. 2.
3. nu. 19. Iaco. Nouellus in tractatu defensionis omnium reo-
rum titul. homicidium quibus ex causis num. 45. nume. 45. dñ
tamen ebrietas perfecta siu modica enim non excusat: docet
ex alijs Mascar. de probatio. conclu. 579. num. 9.

13. Quomodo autem probanda sit ebrietas docet Bald. in ca-
à crapula de vita & honest. cleri. Mascard. de probatio. conclu.
578. neque excusabitur, qui blasphemauerit sub conditione,
veluti, *no creo en Dios sino hazo tal cosa*, vt resoluunt Rojz dict.
secunda parte, numer. 174. Cetera 2. parte questio criminali,
cap. 3. num. 3.

14. Est autem blasphemia duplex, vna que sapit heresim: vt pu-
ta si quis dixerit, *reniego de Dios, no creo en Dios*, vel quidpiam
simile, quod serio & deliberato animo dictum, esset heresim al-
tera vero simplex, que nullam cum heresi communionem ha-
bet, veluti cum quis iurat per membra Dñ. De illa possunt co-
gnoscere & punire Inquisitores, de hac vero minime text. ele-
gans in cap. cum accusatus ca. sine de here. lib. 6. docet ita pra-
ctici Simancas dict. ca. 3. num. 8. Couarra. dict. 4. 7. num. 12.
Auendañ. dict. cap. 5. num. 11. & 12. Rojz 2. part. numer. 163. &
170. Salzedo in additionibus ad Bernard. Diaz capit. 110. ver-
ficulo quandoque qui refertur penas ab Inquisitoribus impo-
nendas.

15. Iudex inter Ecclesiasticas ordinarius, potest sine vlla di-
stinctione blasphemantes laicos punire: est enim blasphemia
mixti fori, cap. 1. de maledicis docent Couarra. & Simanc. de
maledi. vbi supra. Clarus d. 4. blasphemia num. 4. Auendañ.
Sal. Cant. vbi supra. Erit tamen aduertendum, quod licet quis
pro vno delicto non debet pluries puniri, ca. de his de accusac-
tionibus. Tamen si blasphemus non sit à iudi. Ecclesiasti. suffi-
cienter la penam supra relatis plurius poterit iudex secularis
iterum cum punire, argumet. text. in cap. felices. 4. per hoc
de penam lib. 6. docent in proposito Simanc. vbi supra Auendañ.
dict. cap. 5. num. 18. & generaliter in omnibus criminibus mix-
ti fori idem obseruandum esse tradit Couarra. libro 1. variat.
num cap. 10. num. 6.

De coitu cum moniali, Caput V.

Summarium ad Caput quintum.

Moniales nostræ religionis Vestalibus virginibus similes sunt num. 1.
 Vestalis coitu polluta eiusque stuprator qualiter apud Romanos ple-
 titur. 2.

Monialium qui corrumpit uno actu quatuor delicta committit. 3.
 quæ. 3.

Monialis stupri poena iure civili, mors est. 4.

Moniales quæ se corrumpi patiuntur, quomodo Pont. iure punian-
 tur. 5.

Clericus monialium corrumpent, ut puniantur. 6.

Turrescremata reprehenditur. 7.

Monialium stupratores paritatum iure ut incestuosæ, hodie poena mor-
 tis puniuntur. 8.

1. ONIALES Christianæ religionis similes
 sunt Vestalibus virginibus, quæ apud Roma-
 nos in ædibus Vesta sacris, inextincti lumi-
 nis curam habebant, & virginatatem proficiebā-
 tur, ut hæc prosequuntur omnino videndi Au-
 lus Gel. lib. 21. nocti. atica. cap. 12. Pomponius Læus de sacri-
 ficijs cap. 6. Alexan. ab Alexan. lib. 5. dierum genialium cap.
 12. & ibi Tiraquel in additio.

2. Quemadmodum enim Vestales si viri coitu pollutæ argue-
 rétur ad portæ Collinæ viæ defodiiebantur & stupratorē in co-
 mitio usque ad necē exdebant Pōtifices, ut docet Plutarch. in vita
 Num. Pompil. & in problematis cap. 96. Alexan. ubi supra
 Tiraquel ad II. connubiales part. 17. nume. 130. ita & monia-
 les corruptæ & earum corruptiores ferocissime sunt puniendi.

3. Uno enim actu quod continet ut accusationem quatuor de-
 licta committit, incestus, c. virgines 27. q. 1. sterilegij c. virgini-
 bus 72. quest. 1. stupri. & adulterij cap. si qua Monacharum. 27.
 quest. 1. docent & prosequuntur Abbas in ca. an clerici colu.
 12. de iudi. & in ca. penultimo, nota. 3. de purgatione canoni-
 ca. Hippolytus in l. vnica num. 41. C. de rapto virginum. Ber-
 mondus in tractatu de concubinarijs titu. de incestu, & titulo
 de sacri-

De sacrilegio. Grillandus de penis omnifarum coetus quæst. 7. Bernar. Diaz in practie. cap. 81. Dve. regula 11. Julius Clar. 4. fornicatio num. 17. Menoc. de arbit. casu. 389. à numero. 23. Didacus Perez in l. 3. titulo. 13. libro octavo, Ordinament. Pe. Gregor. libro. 36. synag. capit. 7. numero 2.

4. Unde iure civili mortis pœna inducta est contra supratorem argumento l. si adulterium cum incestu. & de adulter. l. et strati l. quantis l. 2. C. eodem. & probat text. in l. si quis in hoc genus & in l. si quis non dicam rapere. C. de Episc. & Cler. & eius bona applicantur monasterio, cui irrogatur iniuria. Autem. de sanctissimis episcop. & monialis ipsa in arctius monasterium in quo securus servari possit, detrudenda est ex dic. 3. penultimo.

5. Pontificum autem iure moniales, quæ se corrumpi patiuntur ea pœna plectuntur, ut perpetuo carceri includantur cap. impudicus 17. quæst. 1. sed hodie aliter practicitur, aut enim in arctius monasterium recluduntur, aut in perpetuum priuato velo, quo tantum professæ utuntur in abiectis, & vilibus officijs perpetuo seruire damnantur.

6. Clerici autem ordinis depositione, & priuatione beneficiorum puniuntur, & in monasterio perpetuo ad agendam pœnitentiam includuntur cap. si quis Episcopus ca. si qua monacharum 17. q. 1.

Quæ pœna indistinctè erit practicanda, siue delictum in notitiam populi deuenierit, siue non ex generalitate text. in dic. ca. si quis episcop. docent Bernard. Diaz ubi supra num. 2. Anagnia consil. 1. colum. 2.

7. Licet contradicat Turrecre. in di. cap. si quis Episcop. motus ex text. in cap. non debet. 30. quæst. 1. & malè, quia ille text. imponit pœnâ delicto lōgè diverso, quod est grauius in consideratione populi, quam in se ipso quando clericus immiscetur mulieribus, quæ ei peccata confessæ sunt. Ex confessione enim non contrahitur cognatio spiritualis: & sic non potest esse incestus, & si mulier non sit virgo vel nupta, non erit adulterium, vel stuprum; sic in moniali in qua, ut diximus, hæc omnia committuntur.

8. Denique iure regio pariturum ea dem pœna supratorem puniuntur, quæ incestuosos puniendos suo titulo dicemus, ut

ex l.

De Concubinato.

19

ex l. 2. titul. 19. par. 7. docent Grego. Lop. lib. Dida. Persig. di. l. 2. ordinameo. versu. laicos. Sed nouiori iure pœna mortis imposita est in l. 4. titu. 10. lib. 4. fori. & deinde amissionis dimidie partis honorum l. 5. titu. 15. libro 8. Ordinamen. l. 9. titulo 20. libro 8. Recopilar. Neque tamen tollitur satisfactio, faciendi monasterio, vt constat ex di. l. 11. & probat Dida. Pers. ubi supra.

De concubinatus pœna, Caput VI.

Summarium ad Caput sextum.

- Coitus omnis absque matrimonio prohibitus nam. 1.
- Concubinatus, vt vere dicatur interuenire, multa requiruntur. 2.
- Concubinatus pœna non tenetur, qui in ead. lecto deprehenduntur, nisi alias de concubinato constiterit. 3.
- Concubina propriè qua diceretur. 4.
- Concubina in quibus ab vxoribus differrent. 5.
- Cæsare inter qua requirerentur, vt concubinatus premitteretur. 6.
- Concubinatus hodie vtroque iure prohibetur. 7.
- Concubina clerici quo modo iure Pontificio puniatur. 8.
- Concubinarij omnes si ter hodie ab Episcopo admoniti, non paruerint, qualiter puniantur. 9.
- Iudex Ecclesiasticus recte potest in concubinas procedere. 10.
- Clericus concubinarius 30. pœnas incurrit. 11.
- Notarius concubinarius, qui sit, & an si is celebrauerit efficiatur irregularis. 12.
- Clericos concubinarios puniendi ordo à Concil. Trid. prefixus. 13.
- Monitiones, quas concilium requirit, vt clerici concubinarij fiant hodie omittuntur & quare. 14.
- Coniugatus habens concubinam solutam, qua pœna iure regio afficiatur, & qua, si concubina fuerit coniugata. 15.
- Concubina coniugati, clerici, aut monachi qua pœna hodie afficiatur. 16.
- Et quid si concubina fuerit occulta, vel coniugata. 17.
- Concubinatus inter solutos nullam pœnam impositam habet, puniri tamen à iudice solus, & quomodo. 18.

¶ De

- I** si qualiscunque coitus sit iure prohibitus, etiam inter solutos & meretrices 31. quæst. 4. Clementinus ad nostram, & ibi, gloss. verbo. non est. de hære. D. Thom. 2. 2. quæst. 154. artic. 4. Couarr. in 4. 1. part. cap. 4. numer. 8. Castro lib. de hæresi. verbo, coitus, Magister Farfari in libello de *de simple fornication*, per totum.
2. Tamen non quilibet accessus inter solutos, aut inter coniugatum, & solutam, reddi statim fornicantes concubinario: sed requiritur necessario, quod sit fornicatio consueta, & per plures actus continua, & diffamata in vicinia, vel populo, ut docent Anto. Gom. in 1. 8. d. Tauri numer. 12. Auenda. de exequ. manda. 2. part. cap. 26. Bernard. Diaz in practica cap. 78. num. 1.
3. Et hinc licet in ipso fornicationis actu, aut in lecto vir & mulier deprehendantur, non possunt ex eo, ut concubinario, puniri, nisi alias convincantur de concubinato, ut ex text. iun. 82 glo. verbo, deprehensam cap. ex literatum de eo, qui duxit in matrimonium, docent Palacios Rubi in repetitione cap. per vestras, notabili 3. §. 21. num. 22. Anto. Gom. ubi supra Audes in cap. Prætorum ca. 47. verbo, manebat. num. 1.
4. Concubina enim propriè dicebatur, quæ cū vxor nō esset, cum aliquo tamen vivebat, & sine nuptiis in domo est. l. si. de duoreijs, l. Maserius 144. ff. de verborum significatione, docent gloss. Bartol. & DD. in l. penultima. ff. de concubinis. Cacialupus in l. si qua illustis num. 28. C. ad Officia.
5. Et hinc vxor à concubina solū dignitate distinguebatur l. tā legaro 49. §. 1. ff. de lega. 3. Vxor enim maritali affectu, cōcubina affectu cōcubitus æstimatur l. nuptias. ff. de regul. iur. l. 4. ff. de cōcubi. Et hinc vxores, quæ absq; dotalibus instrumentis ceterisque solennitatibus à iure civili introductis, coniugali tamen affectu ducuntur, concubinae à iure appellantur cap. omnibus 34. d. text. difficilis sic intelligendus in cap. si qui nō habet. eadem. d. Costa in memorabili. in principio. Couarr. dict. 1. part. ca. 4. num. 9. Cacialupus ubi supra num. 5. Menoc. de arbitra. caso 418. num. 20. Vnde cum l. diuina in veteri testamento permittum esset antiquis Patribus plures vxores habere, ut dicemus in ca. sequenti, quæ præter priorem, quæ
- semper

semper domina fuit, domi reincebantur, sepe dicuntur in sacra Scriptura concubinæ, ut probat Cona, & M. no. ubi supra & in hoc sensu verum est concubinatum fuisse permittum veteri & diuina lege.

6. Iure vero Cæsareo, si plura concutrant, quæ referunt supra dicti. permittus fuit solutis concubinatus l. in concubinato. ff. de concubinis. docent ibi, Bar. & DD. Cacialupus ubi supra numer. 27. Ludouicus de Sardis in tractatu de naturalibus liberis. §. de concubinis numer. 2. Paleotus de nothis, & spurij cap. 12. conjugatis autem semper prohibitus fuit ut ea l. 1. C. de concubinis.

7. Hodie autem utroque iure prohibitus est c. 1. de filiis susceptis in vltibus feudorum. ca. auditum. 4. d. ca. concubine 32. quæst. 2. c. 1. nemo. 32. quæst. 4. docent Hostiensis in ca. lator. qui filij sine legitimi. Ruinus in l. Gallus. §. & quid si tantum ff. de liberis & posthu. nu. 39. & extat noua prohibitio in sacro Concilio Tridenti. Sess. 24. ca. 3. de reformatione matrimonij. Sess. 15. cap. 14. Imò & hodie omni iure graues poenæ impositæ sunt ut docent Bernar. Diaz. Pala. Rub. Auiles, Anto. Gon. & Menoc. ubi supra l. l. Clar. in §. fornicario nume. 6. & 18. Sodaia in constitutionibus Schaudix Rubri. de concubinato laicorum. Pala in praxi. 1. tom. p. 2. ca. vnic. nu. 12. Did. Per. in l. 23. & 24. titu. 3. li. 1. Ordinem. Auend. responso 1.

8. Iure Pontificio concubina clerici, si filios non habeat, monasterio est tradenda ca. fraternitatis 34. d. Si vero liberos habeat efficitur seruus Ecclesiæ ca. quidā clericus 81. d. Et si delictū publicum sit, poterit excommunicari cassi concubinæ. de sententia excommunicationis.

9. Ex hodie quælibet concubina soluta, vel coniugata si ter ab Episcopo admonita, non paruerit, poterit ab Episcopo nemine inquirente ex officio eius arbitrio puniri, & extra diocesis. vel locum eici. ut patet in Concilio Tridentino Sess. 24. cap. 8.

10. Ex quo apparet posse iudi. Ecclesiæ contra concubinos procedere, & eos punire c. 2. de coha. Cle. docet glo. in ca. eos 32. d. ubi Dominicus & Archi. Abbas in c. cū sit generale num. 2. de foro competentis. Pala. Rub. in repetitione c. per vestras nobiles 32. num. 23. Romanus singulari 658. Eius tractandum est

est siue concubina sit publica, siue occulta ex dict. consil. Et cum clericus sit tacite adstrictus voto castitatis cap. vii. de voto lib. 6. mulier fornicatrix committit crimen sacrilegij, & incestus cap. virginibus 27. quæst. 1. At sacrilegij crimen ad Ecclesiasticum pertinet cap. quisquis 17. quæst. 4. licet Bosius in pract. titu. de concubinaru num. 18. Imò in cap. 1. de foro competent. & Auiles lo dict. capi. 47. verbo, o clergo, nam. 2. affirmant ind. Eccle. non posse pueri concubinâ clerici occultam, sed tantum publicam.

11. Clericus autem concubinarus hoc iure grauissime puni-
tur, ut constat ex 30. pœnis, quas cumulauit Rebu. in concor.
titul. de publi. concubina. in principio versicu. 1. & præcipue
pœnam suspensionis incurrit à iudice imponendam cap. presb-
byter. 81. d. ca. lator & ibi gloss. 2. quæst. 7. & est infamis c. in-
fames. 6. quæst. 1. & si sit publicus concubinarus, est ipso iure
suspensus, & quo ad se & quoad alios, ca. nullus, ca. præter. 32.
dist. ca. fina. de cohabitatione cleri. & mulier. Abb. in cap. cum
non liceat. de præscription. Hostien. in summ. titu. de cohab.
cleri. versic. qualiter imponatur. Guido Papæ decil. 458. Ber.
Diaz ca. 79. num. 2. Menoch. dic. casu. 418. num. 2.

12. Quis autem dicatur notorius concubinarus docet text.
in d. ca. fina. unde plures affirmant; si notorius concubinarus
celebrauerit, esse irregularem ex dict. cap. fina. iuncto c. fina. de
re iudi. li. 6. & c. 1. de sententia excommunicationis, eodem lib.
6. inter quos fuerunt Abbas in cap. vestra colum. 4. de coha-
bit. Guido & Bernat. Diaz ubi supra Syluest. in summa verbo.
concubinarus, l. 4. Florentinus 3. par. tit. 27. cap. 3. idem in cle-
ricis minorum ordinum committentes.

Sed eorûm sententia, quantum communis sit; vera non est.
cum irregularitas solum inducatur in casibus à iure expressis
nullibi autem in concubinarium inuenitur expressum, nam
quod de suspensio dicitur in dict. ca. 1. obtinet in suspensione,
quæ à iure civili inducta est pro aliquo delicto, in eius pœnam:
hæc autem non in pœnam, sed ratione honestatis à iure indi-
citur. Et ita tenuerunt Innocen. & Ioan. Aodre. in cap. si cele-
brat de cler. excommunicato. Nauis. in c. si quando, exceptione
11. de rescrip. Couarru. in Clementina si furiosus, 1. par. §. 1.
nu. 5. Salza. io additionibus ad Ber. Diaz d. c. 29. litera C.

13. Nouissime iuxta à Concilio Tridentino, sess. 25. ca. 14. oculo præfixus est, puniendi clericos concubitarios. Si enim ter moniti non se abstineant, pro prima vice tertiam partem fructuum vnius anni suorum beneficiorum priuantur: pro secunda si cum eadē, vel alia semina perseuerauerint, omnes vnius anni fructus suorum beneficiorum amittentes, ab eorum administratione per tempus Episcopi arbitrium suspenduntur: a pœo tertia ab officijs, & beneficijs priuantur, & inhabiles redduntur ad alia denuo obtinēda, & si nihilo magis resipuerint sunt excommunicandi, & ita quotidie practicitur. Solent tamen iudicaciones fructuum beneficiorum sibi reseruare, & in certa summa sibi arbitraria loco fructuum condemnare.

14. Monitiones autem, quæ à concilio exiguntur, hodie à prælatis nō sūt, sed his omīssis statim procedit ad pœnā impositionem: quia in Synodis communiter admonentur clerici, ne concubinas habeant: & hæc monitio facta in Synodo habet vim triuæ monitionis, vt docet gloss. notanda in ca. deinceps. 18. d. quam sequuntur Ioan. Andr. in ca. 7. super glossam 2. ne clerici. Abbas in cap. ex literis de consuet. Ripa in ca. 1. num. 82. de iudicijs. Rotanus de iur. vltima. de dolo & cōtumacia. Rubens in d. repetitione io princip. §. 18. num. 29. & in casu eleganti Federicus consil. 109.

15. Iure autem Regio coniugatus, qui habuerit concubinā solūtā condemnandus est *en diez mil maravedis*, ipsi concubinae applicandis si intra annum honeste viuat aliās 3. pars applicatur iudici, alia cameræ Regis, alia accusatori, aut pœ causæ h. 3. titulo. 15. li. 8. Ordinamenti. L. 5. titulo 19. libro 8. Recopilationis.

Si verò habuerit concubinā coniugatā, & admonitus iudici nō obedierit, amittit dimidiam partem bonorū cameræ Regis applicandorum. Ex eadem pœnam patietur, si vxore relicta cum concubina habitauerit, in l. 6. titul. 19. li. 8. Recop.

16. Ipsa autē concubina coniugati, Clerici, aut Monachi pro prima vice muliatur pœna vnius marchi argenti, & exilij vnius anni, pro secunda eadem pœna vnius marchi, & exilio duorum annorum: pro tertia, iterum incurrit pœnam vnius marchi. & exilium vnius anni, & publicē verberatur. L. 23. & 24. titu. 3. li. 1. ordinamenti l. 1. titu. 29. lib. 8. Recop.

& prohi-

& prohibitum est iudicibus ne pœnam pecuniariâ imponant, nisi corporalem quoque exequantur, dict. l. 1. tit. 19. li. 8. Recopilationis.

17. Hæc autē cessabit pœna, primo si concubina non sit publica, sed occulta, vt ex dict. li. probant Rubeus dict. §. 21. num. 14. Auenda, dict. cap. 26. Anto. Gom. in l. 80. Tauri num. 20. Aniles dict. cap. 47. verbo manceba, num. 1. qui late explicasti, quæ dicatur concubina. Secundò cessabit pœna, si concubina sit coniugata ex l. 2. titu. 19. lib. 8. Recopila. nisi eam clericus desponsauit famulo, & domi retineat, docent omnes vbi sup. & probat aperte text. in l. 3. dict. titu. 19. Episcopus tamen potest contra clericum indistinctè procedere, & si concubina sit coniugata, dum tamen processus suæ suppressio concubine nomine, vt docet in specie Auen. d. ca. 26. & in alio proposito Bern. Diaz in prædic. c. 2. nu. 6.

18. Inter solutes autem concubinatus nullam pœnam habet à iure statutam, vt constat ex l. 1. Tauri. sed à iudic. solent munerari sub pœna vnius marchi. & exilij, quod non confabentur domi, neq; in aliquo loco suspecto, quod si cōtēpserint in prædicta pœna condemnantur, docent Aucnd. vbi supra Aniles d. c. 42. verbo, & casado num. 6.

¶ De contrahente binas nuptias, Caput VII.

Summarium ad Caput septimum.

Viris plures uxores, & vxoribus plures maritos habere, nunquam licuit, & si apud aliquas gentes contrarium permitteretur, num. 1.

Uxores plures, quos in sacra pagina habuisse legimus, diuina dispensatione, & reuelatione fecerunt. 2.

Matrimonia bina contrahentes, etiam ab inquisitoribus possunt puniri, & quare. 3.

Bigamia pœna de iure civili. 4.

Et qua de iure Pontificio. 5.

Et qua de iure nostro Hispano. 6.

Binas nuptias contrahenti vltra alias pœnas, eandem ferro crucis signum in fronte imprimebatur, & quare. 7.

Facies hominis debonestanda non est. 8.

Mulier,

- Mulier, quæ binas contrahis nuptias, bigamia primum, mox adulterij
partis subiiciunt. 9.
Bigamia penis non subiaccit, quæ per longum tempus maritus expo-
suerunt, & quod dicant longum tempus. 10.
Vxor, ut possit esse certa de morte viri, & contra ad hoc, ut cū alio
contrahens non puniatur, quæ probationes necessariae sint. 11.*

C V M in matrimonij institutione Gen. cap. 2. 2.
Deo dictum sit: Erunt duo in carne una, clare
deducitur, ab eo tempore fuisse prohibitum viris
plures vxores, & vxoribus plures maritos eodem
tempore habere. ca. gaudemus. 9. quia vero. de diuorij cap. ex
parte el 3. de conuersione coniuga. Ac proinde constat etiam In
di, Thracas, & Egyptij Parthi, & Medi, & alix innumera na-
tiones, quarum meminerunt Alexan. ab Alexan. lib. 1. dicrum
capit. 24. Tiraquel. in l. 7. connub. num. 20. Menoch. de arbi.
casu 42. à numero 72. plures simul vxores habere: tan. en id
naturalis diuino, canonico, & civili iure esse interdictum,
probat, dist. capit. gaudemus Tridenti. Sess. 24. cano. 2. l.
nemo. C. de iudicijs. l. 2. C. de incest. nupt. l. cum qui dux. C.
de adulter. docent & prosequuntur Alexand. consil. 175. volu-
mine 7. Abbas in cap. cum haberet. colum. 2. de eo qui duxit
in matrimonium. Gramma. decisione 17. Couarru. in 4. 2. parti.
cap. 7. §. 3. per totum Tiraquel. & Menoch. vbi supra, Pala.
Rubc. in repetitione Rubric. §. 60. num. 6. & in repetitione.
cap. per vestras, in prin. 2. §. 18. num. 25. Romanus singula-
ri. 337. Anco. Gom. in l. 80. Tauri à num. 27. Simone. de ca-
thol. institutio. cap. 40. per totum Rojas de hare. 1. Par. rum.
540. Iuli. Clar. §. fornicatio. num. 31. Spina in tractato, de po-
testate Papæ, super consigio. num. 33. 82. & seqq. Salze. in ad-
ditionibus ad Bernard. Diaz cap. 80. Bossi. in prædic. titu. de
coitu damato num. 78.
2. Nam licet Abraham Genes. capit. 16. Iacob capit. 29.
& 30. Helcana lib. 1. Regum. capit. 1. Moyses Numerorum
cap. 12. plures legantur vxores habuisse, id quidem: conti-
git diuina dispensatione, & particulari reuelatione. d. capi.
gaudemus dic. ca. ex part. docet Menoch. vbi supra num. 46.
Spina num. 54. Coua. num. 20. ad sobolem Deo gratiam pro-

paginam ca. obijciuntur. 32. quest. 4. Cum foemina autem nunquam legitur dispensatum propter sobolis incertitudinem. Contra ubi supra. *Summus in tractatu de matrimonio*, & legitimatione num. 20.

3. Hoc autem incesta matrimonia contrahentes, videntur male sentire de sacramento matrimonij, & ideo possunt tanquam suspecti de heresi ab Inquisitoribus puniri, ut quotidie practica: videlicet Dominicus & Francis. in. ca. accusatus. §. sine. de heresi. 6. Villadiego in tractatu de heretica praesumptione. q. 9. Rubens d. 8. §. 18. num. 3. Construit. & Simanc. ubi supra. ac proinde possint à iudi. Ecclesiasticis ordinarijs, & Inquisitoribus, & secularibus potestatibus sequentibus poenis puniri, licet Azuodoin l. 3. & sequentibus titulo 1. libro 3. Recopil. statueret hodie solum Inquisitor. reservatum esse hoc crimen.

4. Iure civili infamia notat l. 1. §. sine. l. quid ergo. §. 1. de his qui notantur infamia l. 2. C. de incestis nupt. & incidunt in poenam stupri. Item qui dant. C. de adulterijs, quae in honestis personis publicacionem dimidiae partis bonorum, & in humilibus corporis correctionem cum relegatione inducit. §. item l. Italia. Instit. de public. indi. & intelligi ita debet dict. l. eum, qui dant. licet Menoch. dict. casu. 410. num. 103. contendat ex l. indultam esse poenam mortis naturalis. Cuius sententiam contrarium, qui plures uxores, virgines, & nobiles per fraudem duxit, locum habere crederem, ut docent Gratian. dict. decisione 17. Bossius dict. numero. 78. Romanus singulari 337. Dicitur Perez in l. 3. titulo 1. libro 3. Ordinationi versiculo. Sed iuxta praemissa, quod etiam locum habebit retro iure Regali.

5. Pontificum iurē iure sunt excommunicandi cap. scilicet res 33. questione 1. & cum publico ignominia casum supradictum cap. d. Benedicto 32. questione. 1. id est, capillis tonsis pinnis ante & retro scinduntur, ut interpretatur ibi gloss. quam sequuntur DD. communiter, ut testatur Lasi. Clar. dict. numer. 36. Et ita communis Ecclesiasticorum usus habet, ut publica ignominia placeat: cuius in istis etiam iuris succedit fastigium, & mira, & ad irrimens per tempus arbitrarium duratio, ut testatur D. lazar. Perez in dict. l. 3. versiculi. punitur praeterea.

terea. Belosinus in practica iudiciali. titulo de libonibus; nu-
mer. 36. & ita practicator. Et præterea si ab Inquisitoribus pu-
niantur simul cum hæreticis; trahantur ad publicum spectacul-
um, & absterantur hæresim de leni; ut refert Simancas d. cap. 40.
num. 1. in fine.

6 Hispano verò ante parturum in insulam per quinquea-
nium relegantur; confiscatis omnibus bonis, quæ in eo loco
habent; & nouo iure læto relegationis in insulam sit condem-
natio ad arremes l. 7. tit. 1. li. 5. Recopila. Iure fori si mulier
nubar secundo marito, viuentis primo ponitur in potestate
mariti, ut de eis & eorum bonis faciat, quod libuerit, domita-
men neo occidat l. 2. tit. 7. lib. 4. fori.

7. Legibus autem ordinamenti præter hæc pœnas, debet in
fronte signari ferro candenti. ad similitudinem huius literæ.
Quæ disponit l. 2. tit. 1. li. 5. Ordinamenti. l. 6. titulo. 15. lib.
3. ordinamenti. l. 5. titulo 1. lib. 5. Recopilatio. Sed Couarru-
vias, Anroni, Gómez, Dida. Perez & alij, contendunt signum
esse literæ B. quæ si bis contraxerit. Sed mihi verius videtur,
signum esse crucis: ita enim in vetustissimo harum legum Co-
dice inueni, & se inuenisse testatur Couarruias, quasi denotet
male sensisse de fide, & præterea crimina commisit de alieu; &
ideo amittit dimidiam partem bonorum l. 4. titulo. 7. li. 8. or-
dinamenti. l. 6. titulo. 1. li. 5. Recopilationis.

8. Nouissimis verò pragmaticis, quia secundum iuris regulam
facies hominis de honestanda non est l. si quis in metallum. C.
de pœnis l. 6. tit. 3. l. 1. part. 7. docent omnino videndi Dida-
cus Perez in dict. l. 3. Cui. li. 7. obserua. cap. 15. Pe. Greg. lib.
3. l. synagma. cap. 35, & li. 35. cap. 1. num. 35. statutum est, quod
io eius locum trahantur ad publicam ignominiam, & præterea
condemnentur ad vitremes perdecennium l. 8. tit. 20. li. 8. Re-
copilationis.

9. Est autem aduertendum primo, quod si mulier committat
hoc delictum, debet prius prædictis pœnis puniri, & postea,
si à marito accusetur, imponi debent pœne adulterij, quia
scorduo delicta disticta; vñm in contemptum Ecclesiæ,
alterum in contemptum mariti & ita resoluunt omnes supra
relati.

10. Secundò aduerteret, huiusmodi pœnas locum non habere

C 3

contra

contra eas, que longum tempus maritos expectant, idcirco
 que credebant vita decessisse. l. miles. §. muliere de adulter.
 Quid autem dicatur longum tempus dubitatur, & Consul. in
 l. vxores, de duror. putauit, esse quinquennium Constanti. in l.
 vxor. C. de repudijs quadriennium, Iustinianus postremo decē
 nium statuit, in autentien, de nuptijs. §. nupimus. v.
 12. Sed hodie apud Christianos, etiam si plures anni elaberē
 tur non poterit maritus cum alia contrahere, quia debet esse
 certus de morte vxoris. ca. in presentia de sponsa. ca. Domi-
 nus de secund. nupt. l. 8. titu. 9. parti. 4. Quæ autem probationes
 sufficiant, vxor dici possit vxor certa de mortuo marito resoluta
 Dida. Perez in dist. l. 3. in fine Greg. Lop. in dist. l. 8. Contr. d. n.
 §. 3. num. 30. Menoc. de casu. 420. à num. 118. Rolandus Valle.
 consil. 93. Decif. Perusina 12. numero. 7. Mascard. de probatio.
 conclusione 174. à numero. 2.

¶ De Carcerum priuatorū pœna Cap. VIII.

Summarium ad Caput octauum.

- Carcerem priuatum habens, vel aliquem in carcerem sine licentia prin-
 cipis conijciens, læsa maiestatis tenetur, & quare. num. 1.
 Carceris priuati crimen, captura ipsa committitur, neque inclusio ne-
 cessaria est. 2.
 Carceris priuati reus an sit is, qui alium in publicum carcerem propria
 auctoritate conijcit. 3.
 Carceris priuati tenetur creditor, qui debitorem non fugitiuum, sua ma-
 nu capis, & detinet. 4.
 Delinquentes, ubi priuato licet propria manu capere, tenetur eos intra
 24. horas iudici tradere. 5.
 Carceris priuati pœna iure ciuili, & Pontificio. 6.
 Carceri priuato quæ pœna iure regio statuitur, & quæ hodie praxi ad-
 ferunt. 7.
 Dominus seruum, pater filium, maritus uxorem impune in vincula
 conijcere possunt. 8.
 Vbi locus ad custodiam reorum destinatur. l.
 cerdili. q. 1. l. 1. §. 1. de pœnis. l. 1. C. de custodia reorū, & in facinoroso-
 sos animaduertere sit meri Imperij. l. Imperij de i.
 iurisdic.

Iurisdictio. omni indici quod apud Principem accides cap. 1. quæ
sunt regalia. in vltimis feudorum. clare conuincit. cum, qui ius à
Principe non habeat, si aliquem in carcerem conijciat, vsur-
pare Regis Imperium, ac proinde læsæ maiestatis crimen cõ-
mittere. l. vnica. C. de priuatis carceribus. Neque illos à pœ-
na excusabit consuetudo, docent Igneus. in l. necessarios. §. 1.
non alias nume. 94. ff. ad Syllanianum Rogem. in l. 1. §. 4. denique
ff. de aqua quer. & xlii. docent & prosequuntur ultra ordi-
narios in dict. l. vnica Boerius decisio. 175. Afflictis decisio.
149. numer. 2. Bosius in practico. titulo de carcere nume. 26. &
titulo de pluribus violentijs numer. 61. & 62. Follerius in pra-
xi. versicul. & in carceribus, Iulius Clarus lib. 5. sententiarum
§. fin. quæst. 46. numer. 3. & quæstione 68. numero 32. Me-
nochius. de arbitra. casu. 305. Alcia. de præsumptio. Regula. 1.
præsumptio. 3. numer. 2. Gregor. Lop. in l. 15. titulo 29. parti.
7. Auilis in capim. pætorum cap. 18. verbo. carcel Dida. Pe-
rez in l. 5. titu. 14. li. 3. Ordnam. col. 1264. Azuedo in l. 5. tit.
13. li. 4. Recop. glo. 1. & finali.

2. Aduertas primo, hoc crimē captura ipsa committi, nequē
necessariam esse inclusionem. vt docet Bar. in l. ca. 5. de adul-
ter. De. consil. 100. colum. 3. Bosius dict. nume. 26

3. Ac proinde etiam si priuatus detruat aliquem in carcerem
publicam propria autoritate, hoc crimine tenebitur, vt docet
Guillædus in tractatu de relaxatione carceratorum. Rubrica de
fogi in car. nume. 16. Sed longe verius est hoc crimen ab eo
dumtaxat committi, qui habet locum carceri destinatum ad de-
trudendos quosunque, vt suadent verba dict. l. 15. ibi. Priuati
carceris exercere custodiam, & ex pluribus & text. ibi do-
cet Gregorius Lopez in dict. l. 15. titulo. 19. parti. 7. quanuis
priuati, qui semel aut iterum iniuste capere, aut detinerent
grauissime punirentur iudicis arbitrio.

4. Secundo, ad terras sine animo vsurpandæ iurisdictionis, vt
patet in creditore, qui siceperit debitorem vt consequatur si-
bi debitum priuati carceris pœna punitur, vt patet in l. 15. ti-
tul. 13. li. 4. Recop. 2. & optime defendit ibi Azuedo gloss.
fin. cõtra Greg. in dict. l. 15. parti. Idque practicandum esset,
nisi debitor esset fugitiuus l. ait pætor. §. si debitorem. ff. quæ

in fraudem credi. vel facultatem ipse dedisset creditori, quod ipsum propria auctoritate caperet, vt disponit l. 2. titu. 3. lib. 8. Recopil.

5 Sed his casibus & alijs similibus, quibus licet priuatis delinquentes capere, quos re censet. l. 2. tit. 19. pa. 7. Ripa. in cap. 1. numer. 88. de iudicijs, & Azeuedo vbi supra tenetur, ita caput presentare iudici intra 24. horas l. capite. 25. de adulterijs l. 2. titu. 10. li. 8. Recopil.

6 Puniantur autem hoc crimine committentes iure ciuili ultimo supplicio l. 1. C. de priua. carceri. iure canonico poena excommunicationis, si exercetur in clericum ipso iure. ca. nuper 29. versicul. nos igitur de sententia excommunicatio. docet Hieronymus Zanetus de differentijs vtriusque iuris, nume. 10. 225.

7 Iure etiam Regio huiusmodi priuari carceres prohibetur, in l. 1. titu. 10. parti. 7. l. 5. tit. 23. l. 4. Recopil. & tanquam rei lxx maiesta. ultimo supplicio. plectuntur, ex l. 15. tit. 29. parti. 7. & est casus de la. bermada d. l. 2. versicul. 13. li. 8. Recopila. Sed hodie mortis poenam pro hoc delicto non praestari, sed esse iudici arbitriam, testantur Azeuedo in d. l. 15. gloss. final. Clarus dict. quast. 68. numer. 32. Cerdon. Teliada in libello. vltra de carcel cap. 3. num. 16.

8 Hæc autem & quælibet alia poena cessat in Domino respectu serui glo. in d. l. vni. & in d. l. 15. parti. & in patre respectu filij, & in marito respectu vxoris, glo. final. in cap. quemadmodum, de iure iura, docet Bossius & Alcia. vbi supra Franc. Luca. de fisco, & eius priuilegijs rubricade crimine lxx maiestatis numer. 7. his enim permilla est man-

dica coercio l. 2. C. de emendatione
seruorum & l. 1. C. de emenda-
tione Propin-
quorum.

De exponente infanrem, Caput I X.

Summarium ad Caput nonum.

- Liberos à parentibus ali, naturalis ratio suadet. num. 1.*
Liberos à se proijcere, vel exponere, parentibus non licet. 2.
Romuli lex, quæ exponere, item & ea, quæ occidere liberos permittebat, iam in desuetudinem abiit. 3.
Expositi infantes olim suscipiensium serui efficiebantur, & quare. 4.
Expositi hodie liberi sunt & ingenui, & ad dignitates possunt admitti. 5.
Parentes qui liberos exponunt, exponere sinunt, eos repetere non possunt. 6.
Parentes qualiter iure civili puniantur, morte libitorum, quos exposuerunt sequuta, & qualiter, si mors non sequatur. 7.
Pœna contra exponentes iure pontificio, & regio. 8. & 9.
Parentes, qui filios exponunt, quibus in casibus à pœna liberentur. 10.

RA T I O naturalis suadet liberos ali. l. alimēta. C. de nego. gestis. l. neq; filiū. C. de patria potestate. l. si quis à lib. de liberis agnoscendis, à matre vsq; ad tricenariū, à patre vero abinde dict. Lnc filiū vbi notat gloss. Lara de Cordona in dict. l. si quis à libetis. 4. si mater. 2. Ioan. Garcia in tractatu de expensis, cap. 3. num. 29.

2 Ac proinde parentibus est prohibitum à se liberos proijcere, vel exponere, imò Senatus Consul. Plautiano iubentur sub pœna eos agnoscere, l. 1. §. pœna, de lib. 26. docet Anto. August. li. singulari de l. ver. & c. Plautianus.

3 Nam quanuis à Romulo permissum fuerit, omnē prolē fœmineā exceptis primogenijs maiorē triēnio cū iudicio trium virorum exponere, vt refert Diony. Alicarnascus li. 1. antiqui. Roma. & Pe. Gregor. lib. 44. Syntag. capi. 3. numer. 2. tam o ea exponendi facultas, & quæ occidendi permissa fuit l. in suis de libe. & posthu. abiit in desuetudinem l. fina. C. de patria potestate docent, & prosequuntur vlttr ordinarios in. l. 1. de sequentijs. C. de infan. expo. in cap. 1. eodem. titu. glo. in ea. fina. 87. d. Bosius in praxi titu. de homi. num. 2. Clarus li. p. sententiarum. 4. fina. quæst. 83. num. 7. Menoc. de arbi. casu 396. Petrus Gregor. li. 11. synag. ca. 10. num. 1. & lib. 15. cap.

23. num. 5. 23. & 24. Paleotus de nobis & spurijs cap. 63. La-
ra in dict. l. si quis a liberis. 4. & quis ex his numero 20. Mar-
tinus Lau. de legitimatione numero 152. Gregor. Lop. in l.
4. tit. 20. parti. 4.

4 Aduertas autem primo, quod licet antiquiori iure infan-
tes ita expositi efficerentur serui eorum, qui eos suscepunt,
& educarunt l. 1. & 2. C. de infante expo. idque, vt esset con-
tumelia consanguineis, qui propter res modicum permisissent
filiam & proximum seruituti mancipari, ignominia enim
est liberi generis habere seruum in eo. l. 1. C. de libe. causa.

5 Tamen hodie liberi sunt & iagenui, quauis a seruis, vel pro
scripticijs progeniti sint l. fin. C. de infan. expo. l. 4. tit. 10.
parti. 4. & presumuntur legitimi ac proinde possunt ad sacros
ordines promoueri, & ad dignitates, vt docent Andre. in dict.
cap. 1. Felinus in ca. cum depurati num. 13. de iudi. Paleo. vbi
supra num. 3. Menoch. nu. 16.

6 Secundo aduertis, quod si ipsi parentes, aut his scientibus
alii liberis exponant, non habent ius repetendi dict. l. 2. dict.
l. 4. parte, capitulo. final. 87. dict. Sed si eis nescientibus expo-
nantur, possunt eos repetere, ablaris tamen expensis dict. l. 1.
docent Gregor. Lopez in dict. l. 4. & gloss. in dict. capi. 1. & in
dict. cap. final.

7 Puniantur autem iure ciuili, si mors infantis sequatur pe-
na capitis l. necare de lib. agnosce. quæ imponenda erit cum
quæritur referendis in cap. de parr. Si vero non sequatur
mors, arbitraria erit iudicis pena vt docent gloss. in dict. l.
2. C. de infan. quam sequuntur omnes supra relati. Et si scien-
te patre exponantur amittit in eis ius patriæ potestatis,
dict. l. 1. licet aliquando ligamus repetitis expensis inte-
grum ius esse patri, in filia exposita. l. patrem. C. de nup-
tial. l. 1. tit. 20. parti. 4.

8 Iure autem canonico infantes a liberis, si exponantur,
sunt ingenui, & ingenui a patriæ potestate liberi capitulo. 1.
eodem titulo. ipsi vero patres, si intra decem dies non com-
pungant filios repetendi, deinceps non possunt repetere cap.
final. 87. dict.

9 Iure vero Regio, nisi pater aut alius ea scientie filium expo-
nat, non potest eum repetere l. 4. titulo. 20. parti. 4. & ei erit
creden-

dum, si furaverit nesciens tota. titulo. 13. libro. 5. fori. & tunc
teneatur expensis solvere si quis edocuit, quare si quod ad decem
num fecit: relique enim compensantur cum senario dist. 1.
2. fori. Quod si infans impletur, habet eum hoc iure penam
moris h. 3. titu. 13. libro. 4. fori. in fine. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

De falsariorum pena, Caput. X.

Summarium, ad Caput. decimum.

- Falsitatis species plures, & quæ earum gravior una. 1.
- Falsi crimini, ut committatur semper dulus exigitur. 2.
- Falsitatis tenetur, qui literis Pont. aut Regis falsis videtur, etiam si ipse ignoret, & falsitas nemini sit notitia. 3.
- Falsitatis materiam, qui proficiantur. 4.
- Falsi crimini multis modis committitur: & ex eis quibus non referat. 5.
- Falsi pena iure civili, quæ, & an ad eos qui literas extraneis indicis falsaverint, extendenda sit. 6.
- Falsi pena iure Pont. in clericos & in laicos, quæ. 7.
- Falsi literis vires, si ipse non falsaverit, quæ puniuntur. 8.
- Falsarius, literarum alicuius indicis, Episcopi, vel Archiepiscopi quocumque Clerici falsarii pena, iure regio. 9.
- Clericus falsarius literarum Regis, verbaliter, Pontificis, vero actualiter degradandus est. Et quod duplex degradatio sit. 10.
- Degradatio verbalis idem est, quod depositio. 11.
- Degradatio actualis quæ. 12.
- Clericorum in causis criminalibus quomodo olim cognoscere debent. Episcopi. 13.
- Degradatio quæ Episcopos requirit, & quare ac quando hi debeant antequam. 14.

N T E R. plures falsitatis species, quas late profertur iuxta Boscius in practica, simul de falsi a numero: et ea in quibus gravior est, quæ ab his committi solet, qui Pontificis Regis aut alterius iudicis literas addendo aliquem, vel de hac eadem materia.

a Quod

2. quod vel ex eo appareat, quod licet et committatur falsum, semper dolus erigatur. l. 1. ff. ad l. 1. Cornel. de falsis. neque exemplum. C. cod. de homines & sequenti. 22. quaest. 3.

3. Tamen si falsus literis, quis etiam ignoranter utatur, quia tenetur eas ante examinare falsum, et committit e. sup. literis de respectu. et ad falsarios innotat gloss. verbo. examine de crimine. falsi. & licet falsitas debeat esse nociva ut ponit falsi. de com. h. 2. beat gloss. in l. damus. C. de falsis Alexand. consil. 70. volumi. 1. Fr. Mar. decisio. 737. 1. part. Tamen et si falsa bulla nemini sit nociva, falsi ponit locum habebit, ut docet eleganter Afflictis in constitutiones Neapolitanas libro. 3. Rubric. 39. Unde & qui apicem vel litteras erit, vel mutaverit, etiam in parte, non substantiali penis infra referendis puniendus erit, ut constet ex communis, quam resoluti Salzedo in additio. ad Bernar. Diaz cap. 117. additione 14.

4. Docent & prosequuntur hanc materiam ultra ordinarios in dict. cap. ad falsarios Baerius decisio. 81. Afflictis decisio. 21. Franciscus Mar. decisione 667. & decisio. 700. numero. 1. decisio. Pedemontana 117. Castaneus in consuetu. Burgundie & Rubric. 1. num. 32. Rebusius in practica ad bullam in Cena Domini. versic. item excommunicamus falsarios. Menoch. de arbitrarijs casu 306. Bernar. Diaz in practica capi. 108. & 117. Iulius Clarus li. 5. sententiarum. 4. falsum. numer. 31. Pe. Gregor. li. 36. Syntagm. cap. 5. Fran. de Palarea in tractatu de examinatione. §. 12. Florentinus eodem tractatu. ca. 14. Gregorius Lopez in l. 2. titulo. 9. partita 2. & in l. 6. titulo 7. parti. 7. Nicolaus de Bombino in tractatu de irregularita. reg. 50. numer. 33.

5. Committitur autem hoc crimen nonem modis, quos recenset Pontif. in capi. licet ad regimen. de crimine falsi, ubi gloss. alios 7. refert, in quibus 7. licet committatur falsum, ut ibi praebat, non tamen contra falsarios referenda poena locum habeat, ut ibidem recte adnotavit Marianus Socinus numer. 5. In his autem explicandis non immoramur: quoniam enim noscitur melius est, quam scire cap. quantis in fine 38. dist. & postea ad Lucillum, epistola 76. monet, ne quae forent deducenda, discamus. ob.

6. Ponantur autem iure civili tale facinus committentes, & liberi

liberi & nobiles sint aquæ & ignis interdictione l. fina. de falsis, & postquam in eius locum successit deportatio l. 1. §. 1. de pœnis l. 3. a l. l. iulii. pecula. notat gloss. in l. Gallus §. & quid si tantum de liberis & posthumis, ceportentur l. 1. §. fina. de falsis. §. item l. Cornelia instit. de public. iudi. Sed si humiliores sint, in metaculum damnamur. orl. si quis 37. §. qui viuit, de pœnis si vero serui sint ultimo supplicio damnantur dict. §. fina. dict. §. item l. Corneli. quæ pœna hoc iure locum habet, etiam in eos, qui cuiuslibet iudicis literas falsauerint, licet gloss. in cap. ad falsariorum de crimine falsi, contrariam velit, quæ aut reprobanda est, aut de iure canonico intelligenda, ut statim suo loco dicemus.

71. Pontificum aut iure clericus falsarius literarum Regis, siue Imperatoris (hæc enim causa idem in Rege quod in Imperatore admitendum esse docet Marianus Socinus in dict. cap. ad falsariorum nomina 2.) post degradationem, quam verbalem esse interpretatur cum Boerio, & alijs vbi supra characterem in facie notatus mittitur in exilium cap. ad audientiam de crimine falsi, & hanc pœnam etiam in laicos practicati alicubi testatur Boerius & Pe. Gregor. vbi supra num. 71.

Qui vero S. Pontif. literas falsauerit, si laicus sit incurrat ipso iure sententiam excommunicationis, à qua, nisi in mortis articulo, solus Pontif. eum absolueri potest dict. capit. ad falsariorum, & apertius constat ex Bulla in Cena Domini, quam referunt Rubeus in practica folio 397. & Nauar. in manuali ca. de excommunicatione. Et licet non sint ipso facto privati ab officijs, & dignitatibus secularibus, poterant tamen à indicia Eccles. per sententiam priuari, ut docet Marianus Socinus vbi supra num. 17.

Clerici vero literarum apostolicarum falsarij præter excommunicationis hæreticis, quæ ipsos iure incurrunt, sunt privati omnibus officijs & beneficijs Ecclesiasticis, licet ad actualem degradationem pluræ regulèriter exigantur, capi. cum non ab homine de iudicijs. hinc tamen specialiter sunt actuè degradandi, & seculari potestati tradendi, ut pœnis sufficiant, quibus ibi eisdem literarum falsarij afficerentur, ut in de crimine falsariorum. Vnde quæ iur. civilis huius criminis pœna deportatio est, videmus vbiusque ius civilis superius posita degra-

degradationem clerici tunc deponendi. Apud nos vero quia poena mortis imposita est quotidie suspenduntur.

8. Venientes autē falsis literis, licet ipsi non falsauerint priuatum officio & beneficio, & laici sunt excommunicati. dist. cap. ad falsarios verfici. qui vero, à qua poena non excusat ignorantia, nisi ostendant aut exhibeant deceptorem, ut resoluunt Archidiaconus & Torquemada in cap. in memoriam. 19. d. Ber. Diez vbi supra num. 4.

9. De falsarijs vero aliorum indicum literarum, agunt Boetius decisio 81. Abbas in c. de rescip. Hostien. in summa. titulo de crimine falsi. §. fin. Gregor. vbi supra num. 8. Bernar. Diez num. 1. Marianus Socius in dist. cap. num. 11. Guido Papae decisio. 455. Did. Per. in l. 12. titu. 19. l. 8. Ordinem autem gloss. verbo. Archiep. Grego. Lop. indist. l. 6. & si literae sint Episcopi Archiep. vel inferiorum est poena depositionis ab ordine & beneficio & detractionis in monasterium cap. si Episc. 50. d. quod si sint iudicis delegati priuantur beneficijs & iure quod habent in causa ea. olim de rescip. & si sint capituli est poena suspensionis. c. tam ex literis. de testibus. Hec autem intelligi debet nisi esset litera meræ iustitiæ, ut ciuitoriarum, inhibitoriarum, quia tunc non puniuntur, ut falsarij ea. accedens de crimine falsi, sed potius arbitrio iudic. ut resoluit Socius dist. num. 11.

10. Hispanorum vero iure clericus falsarius literarum Regis eadem poena tenetur, qui iure canonico. teneri diximus ex l. 8. titu. 9. parti. 1. l. 1. titu. 12. lib. 4. fo. & si aliorum iudi. falsauerit literas, hoc iure omnia eius bona confiscantur Ecclesiae, & extra regnum mittitur in exilium. dist. l. 2. Episcop. vero vel Archiep. sigillum falsans committit crimen de aloue & amittit dimidium partem bonorum cameræ Regis. l. tertia titulo sexto, l. 12. titulo 19. libro 1. Ordinament. l. 3. titu. 17. libr. 8. Recopilatio.

Falsarij autem literarum Regis aut Pontificis indistincte vltimo supplicio plectuntur, huc per se, huc per alios falsauerint l. 6. omni. 7. parti. 7. & hæc in usu frequens est.

11. Quia vero diximus falsariū literarū Regis esse degradandū verbaliter, falsarium autem literarū apostolicarum actualiter aduertat duplicem esse degradationem, vnam verbalem, al-

teramque

terá solennē, vel actualē, c. degradatio de pœnis li. 6. vbi DD. Syluest. in summa verbo. degradatio. Berta chinus in tractatu de pœnis 3. part. li. 4. num. 2. Clar. lib. 5. sententiarum. 4. final. quæstione. 74. Menoch. de arbitri. casu. 415. numero 4. Pe. Gregor. libro 31. Syntagma. cap. 30. num. 8. Oida. Per. in l. 3. titulo. 4. lib. 8. Ordinamen. pagina. 88. versiculo. cum ergo pœna.

12. Verbalis degradatio est idem, quod depositio dict. capit. degradatio. fit enim quando iudi. in sententia declarat clericum esse degradandum, non tamen inten sit procedere ad actualē & solennem degradationem, & taliter degradatus, non amittit priuilegium fori, neque capitis, si quis suadente 17. quæstione 4. Et de hac degradatione intelligendus est text. in dict. capitul. ad audientiam qui loquitur de falsario literarum Regis, & in cap. iiii. de pœnis, & in ca. dictum 82. d.

13. Actualis vero degradatio est, cum illa verbalis degradatio reducitur ad actum, & cum solenniter clericus priuatur ornamentis, & gradibus Ecclesiasticis sibi in concessione ordinum concessis, & traditur potestatibus secularibus puniendus & de hac loquitur text. in dict. ca. ad falsarios. Et taliter degradatus amittit priuilegium fori, & quodcumque aliud personis Ecclesiasticis competet. vbi glo. in d. c. degradatio. forma autem huius degradationis traditur in Pontificali Romano fo. 207. Dida. Per. vbi supra nu. 199.

14. Aduertas autem, quod olim soli Episcopi cognoscere non poterant de causis criminalibus clericorum, nisi in causa diaconi assisterent tres Episcopi. & sex in causa presbyteri capit. si quis tumidus. 15. quæ. 7. cum sequentibus. Et ideo licet hodie de generali consuetudine contrarium obseruetur, vt. videmus & docet Speculator titul. de causis. 4. loco. iamen 15. In degradatione actuali clericorū in sacris constitutionibus vetus illud ius obseruatur, vt constat ex dict. cap. degradatio in quo summe notandum est hunc Episcop. numerum nō esse necessario adhibendū in ipsa actuali degradatione, sed in discussione causæ & probatione sententiæ, alia sententia erit nulla, vt constat ex dict. cap. degrada. vbi loz. Andr. & alij docent, eleganter Syluest. in summa verbo. degradatio. quæst.

1. Clar.

1. Clar. dict. quæst. 64. num. 4. Menoch. vbi supra numer. 35.
Bernar. Diez in pract. c. 3. num. 6. Didac. Perez in dict. l. 3.
Ordinam. pagin. 89. versic. et notandum Berrachinus vbi su-
pra lib. 4. l. 1. part. 8. partis. num. 5. in causa vero hæresis serua-
tur forma cap. 1. de hære. lib. 6. vt docent Simanc. de catholi-
cis institutis titulo. 45. num. 25. Valladic. de hære. quæst. 19.
Floren. in tractatu de suspensione cap. 4. num. 40. & sequen-
tibus & hodie generaliter diffinitum est in Triden. Sess. 13. ca.
4. de reformatione, vt loco Episc. ad sint Abba. vel alij prelati
in dignitate constituti.

§ De falsa moneta, Caput XI.

Summarium ad Caput vndecimum.

- Monetam cudendi ius quibus competat. num. 1.*
Monetam qui castris crimen læsæ maiest. committit. 2.
*Moneta sine principis licentia cusa, quantumvis probe materis, &
 legitimi ponderis sit, falsa dicitur. 3.*
Moneta quæ statutum pondus & formam non habet falsa dicitur. 4.
Monetam falsam fabricantes iure civili qualiter puniuntur. 5.
L. 2. C. de falsa mon. & l. 1. eiusdem tit. contumeliantur. 6.
Fisco applicatur locus, vbi moneta falsa conficitur. 8.
*Monetam qui condens, tingunt, mutilant, qualiter puniuntur de iure
 comm. nu. 9. & qualiter iure regio. 12.*
Monetam falsam expendens, qualiter puniatur nu. 9. & 13.
*Monetam falsam tradens clericus, quomodo iure Pontificia pleiatur.
 10.*
Monetam falsam qui fecerint iure regio extinguntur. 11.
*Monetam probam sibi in solutione oblata qui recipere nolunt, qua
 pena afficiantur iure communi & regio. 14.*

- 1 V S ac potestas cudendi monetam tantum co-
 petit Pontifici, Imper. & alijs Principibus in te-
 poralibus non recognoscentibus superiorem,
 aut quibus hi speciali privilegio, concesserint
 cap. 1. quæ sint regalia, in vltibus feudorum l. 1.
 tit. 1. part. 2. docet Accur. in Rubri. C. de veterum numisma-
 tum

tum libro. 11. Igneus in l. necessarios. §. non aliis 2. par. num.
94. ff. ad Sylla. Hugo in tractatu de officio quatuor Fratrum.
rum. C. de munerum excusatione nu. 8. Mar. Lardem. in tract.
tu de moneta, numer. 1. Curtius eodem tractatu numer. 1.

2 Vnde si quis alius monetam cusserit committit crimen lre
se maiestatis. l. 2. C. de falsa moneta Castaldus in tractatu de Im-
per. quæst. 118. numer. 18. Boetius in tractatu de seditionis §. 6.
num. 2. quod intelligendum est in eo qui Prin. monetam cussit-
rit, secus si extranei docet Bald. in dict. l. 2. C. de falsis, consil. 17.
columna 5. Aegydius Bossius in practica. titu. de falsa moneta
numer. 6.

3 Ac proinde talis moneta & si sit legitimi ponderis & ap-
probate materix dicitur falsa teste Bar. in l. si quis falsam, de fal-
sis, & probat l. 9. titu. 7. parti. 7. vbi Gregor. sicut è contrario
dicitur falsa moneta, quæ ex adulterina materia fit, etiã si facta,
& signata sit ab his, qui huic muneris sunt prepositi.

4 Appellatur etiam falsa moneta, quæ non habet formam, &
pondus à l. statutum, de qua in l. 78. titu. 11. li. 5. Recopi. docet
& prosequuntur hanc materiam Igneus in d. §. non aliis 2. par.
nu. 109. Affidit in constitutiones Neapolis li. 3. rub. 40. Bossius
vbi supra Per. Phollerius in practica. in fragmentis nume. 293.
Franc. Lucanus in tractatu de fisco 2. part. principali num. 2. la-
cob. de Bellouiso in practica. iudiciaria cap. 1. de iniurijs à numer.
101. Cassaneus in consuetudines Burgundie reg. 1. num. 48. &
reg. 2. §. 1. num. 21. Boerius decisione 254. numero. 12. Gram-
ma. decisione 74. Guido Papæ decisione 341. Couarr. in colla-
tione nummismatum capitulo octauo, per totum Menoch. de
arbitra. casu. 316. Clar. libro. 5. sententiarum. §. falsum numer.
46. Per. Gregor. lib. 36. syntagma. capu. 2. Grego. Lop. in dict.
l. 9. part. glo. 2. Did. Per. in l. 13. titu. 19. lib. 8. ordinum. Ludo.
à Peguc. decisionum criminalium cap. 46. Ioan. Gra. regula.
55. nume. 21.

5 Puniantur autem fabricantes falsam monetam iure ciuili
antiquo poena legis Corneliæ de falsis, l. qui falsam. ff. de fal-
sis, quæ autem sine diximus in ca. præced. Codicis autem no-
uiori iure omnes eorum facultates fisco addicuntur, ipsi vero
igne occiduntur l. 2. C. de falsa moneta.

6 Cui non obstat l. 1. eiusdem tituli, dum capitale tantu pot-

D nam

nam esse affirmat, ac proinde perpetui exilij iuxta communem glossæ sententiam in l. 1. C. ne mancipiū Christianū & in l. in criminali. verbo. capitale. C. de iurisdic. omnium iudic. fa-
cit lex. licet. 103. ff. de verbo. signifi. quia et si Accur. & comu-
nis intelligat eum text. de moneta Regis, aut inferioris di. l. 1.
2. de moneta Imperator. mihi verior videtur alia eiusdem
Accur. sententia in di. l. 1. ar. cipientis tantum ibi de moneta
aurea & di. l. 1. de argentea, aut alterius materiæ, prout ex l. 1.
Codi. Theodosiani comprobatur eleganter Couarr. di. ca. 8.
nu. 3.

7 Domus vero seu fundus, in quo moneta facta fuerit, etiam
si aliena sit, sisco applicatur, licet dominus ignoret, si tamē in
propinquo sit, vt in di. l. 1.

8 Tondentes verō vel mutilantes, aut tingentes mo-
netam (quemadmodum autem fiat Plinius lib. 3. histo.
naturalis capit. 3. in fine) hoc iure plectuntur ultimo sup-
plicio. l. fin. C. de veterum numismatum. lib. 12. id est. liberi ad
bestias damnantur, serui ultimo supplicio afficiuntur l. qui
cunque 8. de falsis, quæ pœna sine distinctione, an moneta ar-
gentea sit, vel aurea obtinebit, vt constat ex d. l. quicunque, ibi
partim tinxerit: ergo loquitur etiam Consultus de numis et
genteis: hi enim tingi solēt, aureos enim nemo ita resupinus est
vt argēti colore pingat, vt cōtra Marsilium & Couar. docent
Menoch. vbi supra numero 35.

9 Expendentes autem falsam monetam, si plumbæ sit pœ-
nam falsi meruerunt l. lege Cernel. 9. ff. de falsis. Si vero alia
ratione falsa sit, vt quia non legitimi ponderis, puniuntur extra
ordinaria pœna arbitrio iudic. docet Bartol. num. 3. in di. l. 1.
lege Corne. Couar. & Difa. Per. vbi supra Marti. Lauderis
numer. 28. Curtius num. 20. in di. tractatu de moneta. Cessā-
bit autem hæc pœna, & pecuniaria tantum punientur, si ostē-
dant à quo pecuniam illam acceperint argumento l. maiorem
C. de falsis. docet Menoch. vbi supra num. 53. de eo autē, qui
non expendit, sed habet in arca, videndus est Iaco. de Bello-
uifo di. c. 1. à nu. 106.

10 Populicū autem iure clericus, qui falsam monetam ces-
serit ab ordine & beneficio depositus in carcerem perpetuo
detradendus est, ex sentētia Abr. fammæ notanda in cap. tunc

nu. 4.

no. 4. de pœnis, vbi ponit Regula generalē, quod vbi iure ciuili ponitur pro delicto pœna mortis, clericus est deponendus & in monasterium perpetuo deiciendus, quē in proposito sequitur Salzed. in additio. ad Bernar. Dier. cap. 117. versic. fin. licet Did. Per. in d. l. 13. putauerit hoc casu propter secleris immunitatem clericum, esse actualiter degradandum, & tradendum curiæ seculari.

11 Iure vero Regio eudētes falsam monetam incidunt in pœnam mortis naturalis l. 7. tit. 12. li. 4. fori. quæ per ignem imponenda est ex l. 9. tit. 7. part. 7. & ita quotidie practicator, vt testatur Did. Per. vbi supra & præterea amittit dimidiam partem bonorum l. 4. tit. 7. li. 8. ordinam. l. 5. um. 17. li. 8. Recopila.

12 Tondentes autem vel tingentes monetam hoc iure pœna iud. arbitraria puniuntur, ex d. l. 9. p. hodie ex nouis prag. pœna mortis indicta est & amissionis omnium bonorum, vt in pragmatica. 18. De la moneda, quæ habetur in l. 67. titulo 21. 22. recopila.

13 Expendentes autem falsam monetam hoc eodem iure puniuntur pœna exilij quatuor annorum, & confiscationis dimidiæ partis bonorum, vt habetur in dict. pragmati. 18. & in capitulo 61. & refert Didacus Perez, vbi supra. quod intelligendum est, quando indicat à quo falsam monetam habet, alias non punitur falsi pœna l. 78. Stili. docet Cou. vbi supra. De his vero qui bonos iam numos falsos liquefaciunt, agunt Bart. in d. l. lege Cornelia Pla. in l. fin. C. de veterum numismatum l. 11. Gregor. Lop. in dict. l. 9. glo. 5. & tert. in l. 2. tit. l. 8. li. 5. Ordinam. l. 21. tit. 11. lib. 3. recopila. l. 5. tit. 6. li. 8. Ordinamenti.

14 Qui vero probam & vtitur monetam in solutione oblatæ accipere recusat, iure ciuili pœna arbitraria punitur, vt in l. 1. C. de veterum numismatum lib. 11. docent Afflict. dict. rubric. 40. num. 3. Did. Per. in l. 5. tit. 6. lib. 8. Ordinamenti. in fine iure regio septuaginta illius monerę solvere debet fisco d. 4. tit. 8. lib. 5. Ordinam. tamen in minuta pecunia ultra tertiam partem solutionis non offeratur: hæc enim esse huius Regni practicam testatur Ioan. Gutierrez questionum practica. libro 2. questione 106.

De furtipena, Caput duodecimum.

Summarium ad Caput duodecimum.

- Furtum apud Aegyptios & Lacædæmonios licitum erat n. 1.*
Furtum finium, & naturalis lego prohibitum est, quidquid Alciat. contrarium tentaverit. 2.
Furtum quoddam aliquibus nationibus probaretur, non tamen ideo defunct esse iuri naturali contrarium. 3.
Cuius naturalis i. distinct. d. claratur simulque docetur, quomodo iure naturali omnia esse communia dicantur. 4.
Furtum iure naturali recte potuit prohiberi, cum in rebus tantum mobilibus committatur: & illa eo iure non essent communes. 5.
Furti d. finitio 6.
Furtum committit qui rem ab alio deperditam sibi retinet neque dominum querit. 7.
Si aliena inuenter si Dominus non reperietur, tenetur eius proximis pauperibus dare. 8.
Anim illis deperditis inueniens quid facere teneatur. 9.
Furtum recte diffiniri, contrasectio n. rei alienæ inuito domino quâvis Alciat. contra opinetur. 10.
L. inter omnes. 4. recte de furtis intelligitur. 11.
Furtorum duo genera manifestum, & nec manifestum, & de utroque. 12.
Fures lege i. tabu. quomodo animaduersi. 13.
Furta per lancem & licium concepta ut manifesta plectebantur, & quæ hæc essent. 14.
Forcatuli, Balduini & aliorum opiniones de furtis per lancem & licium conceptis relata & explosæ. 15.
Furta concepta, & oblata quæ dicerentur. 17.
Furtum manifestum cur acerbius, quam non manifestum puniunt. 17.
Furti pena quæ nouiori iure civilis. 18.
Fures hodie non pena quadrupli, ut ante, sed corporaliter arbitrio iudicis puniuntur. 19.
Fures pena mortis regulariter non sunt afficiendi. 20.
Fur, cuius furto pax aut eregna violata est, etiam propter minimum furtum suspenditur. 21.
Pro famosis etiam pro minimo furto suspenditur, & quis famosus latro.

latro dicatur. 22.

Fures famosi, id est, qui consuetudinem furandi habent, quæ ex tribus furtis probatur, suspendi solent. 23.

Fur an pro uno furto, quod magnum sit, potest suspendi. 24.

Furtum magnum, quod dicatur, iudicis arbitrio relinquatur. 25.

Fures inter Pontificis quomodo plebentur. 26.

Furtum pæna inter regis paritatum, & nonicri, & quid praxis obseruet. 27.

Factum etiam primum in curia regis commissum mortis pæna mulctatur de inter regio, licet hodie rigor hic nouis pragmat. temperetur. 28.

1

VANVIS apud Lacedæmones & Egyptios licitum fuerit furtum id iudi ducentes plura, & astute furari, ut referunt Aulus Ge. lib. 11. noctium Asicarum ca. 18. Alex. ab Alex. lib. 6. dierum genialium capit. 10. Plutarch. in vita Licurgi. & problemate 168. & ex nostris Pe. Gro. lib. 37. syn. tagma. ca. 1. Concius li. 1. successuarum lectionum cap. 2. Menoc. de arb. casu 195.

2 Erideo tentauit Alcibiades in. l. probum num. 4. ff. de verbo. signific. furtum solum ciuili. prohibitum, verius tamen est & diuina Exodi cap. 20. Leui. 18. cap. pænali 14. quæst. 5. cap. meretricis 32. q. 4. & naturali esse prohibitum d. l. probu 42. ff. de verbo. signific. l. 1. in fine de fur. l. nam hoc natura. de. condic. inde. docet Alcibiades. reprehendendo Antioch. Aug. li. 4. emend. ca. 4. Forcatulus in nequicia, dialogo 29. Pinel. in Rubrica, C. de rescin. vendi. 1. par. cap. 1. num. 21.

3 Nec quod de Lacedæmoniis & Aegyptiis diximus, aliquid facit cum plura pluribus nationibus probentur, natura ipsa & ratione improbat de adulterio diximus supra, & preterea non fuit perpetua Lacedæmoniis furandi licentia, sed licebat, modo non deprehenderentur in furto, deprehensio enim pæna erat vapulare, & carere, ut ex Plutarcho refert. Tiraquelus in addit. ad Alexan. ubi supra. l. l. l.

4 Neque Alcibiades sententiam inuitat in casibus naturalibus, dicitur ibi, communis omnium possessio: ergo ex iure cum omnia essent communia furtum esse non potuit, ac proinde

D 3 nec

nec prohiberi, quia verba illa communis omnium, non sunt interpretanda, communis omnium rerum, sed communis omnium hominum possessio. Tantum enim immobilia quæ verbo possessionis comprehenduntur eo iure fuerunt communia: mobilia vero iam erant distincta, ut constat ex dict. c. ius naturale, ibi. rei depositæ restitutio, & ex c. 3. Gene. ubi Cain & Abel habuerunt propria, unus nimirum oves, & alter agriculturam, ut rectè interpretatur Paul. Castrensis in l. 1. §. ius naturale numero 7. de iusticia & iure. Varonis declaratione 11. num. 3. & 4.

¶ Unde cum furtum in rebus mobilibus tantum committatur l. quare. 38. in fine. ff. de usucapio. potuit quoque eo iure committi & prohiberi, ut in dict. l. 1. ff. de fur. & plura de materia & pœna furti, ultra Legistas & Canonistas in titulis de furtis, tradunt Aul. Gel. Alexan. ab Alex. ubi supra Menoc. dict. casu 195. Pet. Gregor. dict. lib. 37. cap. 8. & sequentibus Seseola in autent. sed nouo iure: à num. 35. C. de teruis fugi. Iuli. Char. lib. 5. sententiarum 4. furtum Antoi. Gom. 3. tomo variarum cap. 5. Coua. li. 2. varia. ca. 9. num. 7. Cassaneus in consuetudines Burgun. rubrica. 1. §. 1. per totum Bossius in practica. titulus. de furtis Afflic. in consiliis Neapol. lib. 1. Rubr. 63. à num. 15. & rub. 64. Boe. decisio. 219. & decisio. 173. num. 3. & sequentibus Capicinus decisio. 104. Guido Pap. decisio. 589. numero 1. Quesada in questionibus iuris cap. 19. Salazar de usu & consuetudine coriæ cap. 5. num. 18. Bern. Dix in practica. capitul. 90. Ludo. Pegue. decisione crimin. capitul. 252. cum sequentibus Gregorius Lopez. l. 1. tit. 14. part. 7. & in illis sequentibus.

¶ Est autem furtum contrectatio rei fraudulosa, licet scilicet di gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus eius, possessionis veque quod lege naturali prohibitum est admittere: et teste Paul. in l. 1. ff. de iur. §. 1. inst. de obligat. quæ ex delict. l. 1. tit. 14. p. 7.

¶ Ex hac definitione primo deduci arguam, qui rem ab alio deperditam in foro iacentem sustulerit, cuius dominum ignorat, si eam sibi retineat non inquirendo dominum eam committere: fraudulosa enim erit aliter contrectatus licet sciendi causa. l. filius. 43. §. qui al. wa. ff. de fur. docent Bossius num. 9. Anto. Gom. num. 2. ubi supra, Fosterus in practica

in

in fragmentis nu. 130.

8 Teneatur enim inuenter dominum querere, & si non inueneris precium inuentæ rei pauperibus largiri, ut augumento tex. in autentica. omnes perlegim. C. commuio de succ. sib. ne doceat Barto. in dict. §. qui alienum. Abbas in cap. dilect. numer. 22. de accusatio. & in capit. fina. nota. 3. ff. de furtis.

9 Quod limitandum est in animalibus deperditis, quæ teneatur inuenire, & si exhibere, & certa forma per præconium denunciare, aliàs tenetur de furto l. 1. titulo. 12. lib. 6. Ordina-
menti.

10 Secundo deducitur, quod si crederemus Alcia. li. 1. dispu-
atio. c. 12. hæc verba, inuito domino, quæ in furti diffinitione habent nonnulli. Codi. adulterio & delenda esse, tamen ex reliquo diffinitio. colligitur, furtum non fieri, nisi domino inui-
to dict. §. 1. l. 1. §. 1. ff. de condic. furti.

11 Neq; obstat tex. in l. inter omnes. §. recte. ff. de furtis. ubi volente quoq; domino furtum fit, quia in furto non verum domini voluntas, sed æstimatio ei. §. qui furatur consideramus, ut si ipse putet dominum consentire furtum non fit, & si putet dissentire, quauis vere consentiat, furum committit, ut dict. §. recte. Quæ interpretatio temperanda est, quando res ipsa furto non aufer-
tur, sed iusto titulo à principio cepta, ex post facto incipit contrectari. Tunc enim licet vsum rei, puta. commodatæ, aut depositæ contrectet, existimans dominum dissentire, cum vere consentiat, excusor à furto. §. sed et si in l. de oblig. quæ ex delicto. quia res facile tolerantur, quæ speciem boni con-
tractus habent l. sed an vltro. §. final. ff. de nego. gestis.

12 Furtorum vero duo genera sunt, manifestum, & nec ma-
nifestum l. 1. de fur. Manifestum dicitur, quando fur deprehen-
ditur cum furto, siue à domino, siue ab alio, siue in loco, in quo furatus est, siue in alio, dum tamen prius deprehendatur, quàm eo loci rem petulerit, quo destinauerat eo die manere l. 3. 4.
5. & 6. de furt. §. furtorum instit. de oblig. quæ ex delicto. Nec manifestum autem apparet esse, quod deprehensum non est l. nec manifestum, de furtis.

13 Iure ciuili antiquo, id est, duode. tabu. in fures poena in di-
cta fuerat, ut nocturnus impune occideretur, diurnus ita si se

D 4 telo

tela descendit, his verbis: Si nō &c. furtum factum sit, si in eo aliquis occiderit, iurē cūfusus est; prout referunt Cicer. in oratione pro Milo. text. in l. 4. ad l. Aquil. in l. si pignore §. furē. de furt. in cap. 3. de Hom. Au. Ge. Alexa ab Alexan. Contius & Anto. Aug. ubi supra, idem Anto. Aug. lib. singul. de ll. 12. 12. 29. Rebat. ad eisdem ll. cap. 26. Contius ad eisdem l. 1. 4. §. & 43. Covar. in Clementi. si fur iustus. 3. part. §. vnico num. 6. quam l. interpretantur Consulti in l. si caluit. 233. §. tulum; de verbo: signific. & in l. furem de furt. si autem non occiderent qui furtum manifestum commississent, si liberi eadem, l. verberabantur & his adhibebantur, id est, in seruis concedebantur, quibus furtum fecissent; si serui verberibus cæsi ex latro Tarpeio præcipitabantur. Pueri vero impuberes prætoris arbitrio vapulabant, noxæque ab his facta sarciebatur, vt reserunt Alexand. ab Alexand. Aui. Ga. Contius & Anto. Augusti. ubi supra. Ex hinc Theophylus Instit. de perper. & tempor. actio in principio scribit capitalem poenam ex ll. 12. tabu. in dictam esse.

14 Eadem etiam l. continebatur, vt furta concepta per lancē, & litium, vt manifesta punirentur. Quæ autem ea furta essent, non sicut interpretes perceperunt & Forca. in heciomonia, dia. lo. 29. num. 8. existimauit fures a licio licio & lance viros fuisse, vt timorem incuterent rerum dominiis, sicut in Arabia inimicorum prædijs quidam lapides ponunt, indicio futuros, vt qui cum agrum postea colerent malo latro perirent, vt refert Consulti in l. seculari. 8. §. sunt quædam aliis est. 7. sunt quædam de extraordinar. crimin. quæ igitur lancē, & licio quædam fures voluerunt De: emuiti poena furti manifesti vindicari.

15 Bald. tamen ad ll. 12. 12. l. 57. adertis sacrorum ministros licio subicungi solitos indeque lictores sicut dicebantur, vt clare ostendit Ouidius libro secundo. Fasto. Laocæ quoque fuisse olim inter sacrificia ex Virgilio deprehenditur lib. 4. Aeneidos, ibi, dona secum cumulantque oneratis lancibus aras. Vnde existimat hæc furta fuisse, quæ religionis obtentu fiebant. Nam si fures, vt reputaretur sacrifici licio & licio uteretur, quia tale furtum proximum est sacrilegio, vt manifestum puniri l. voluit, quam interpretationē sequi-

sequitur Tiraquel. in additio. ad Alexan. ab Alexan. ubi supra litera. G. Aliiter tamen interpretatur idem Alexan. lib. 6. cap. 10. aliter Tiraquel. ibi, litera. Y. & aliter Anto. Aug. lib. 4. cimen. cap. 4.

Sed longe falluntur, quia non agit ea l. de furtis commissis, aut fideis per lancem, & lictum, sed de furis conceptis, id est, deprehensis per lancem & lictum; quod manifestum fit ex verbo illo conceptus.

16 Nam, ut referunt Caius lib. 2. Institutio. Paulus lib. 2. sententiarum tit. 31. Alia erant duo furorum genera, oblatum, scilicet, & conceptum. Quid esset oblatum explicat Iust. in §. oblatum. Inst. de oblig. quæ ex deli. Conceptum furtum appellatur cum apud aliquem rebus presentibus res quaerita, & reperia est. §. conceptum Inst. e. i. Igitur concepta furti dicebantur, quæ in alicuius domo deprehenduntur, & de his loquitur l. 12. 12.

Vnde difficultas restat, in explicando qualiter per lancem & lictum deprehenderentur. Et sciendum est Decemvirorum temporibus moris fuisse, ut qui sibi furtum esse dicebat, & in alicuius ædibus furtum quaerere volebat, si à domino prohiberetur, illud faceret nudus, ut aptior esset ad furtum cõquirendum, iurabatq; Deos legum custodes sese reperiendi furtum sperare, ut autem appareret iussu magistratum domum illam ingredi litio cingebatur. Olimenim qui magistratum iussa exequabantur, litio transverso cingere se solbant, & inde lictores dicebantur, ut docet Aulus Gell. lib. 12. noctium Atti. capit. 3. Et præterea lancem ante oculos ponebant propter matrem fami, aut virginum præsentiam, id est, ne viderent uxores, aut mulieres, quas religiose Romani observarunt. Et tunc ille, apud quem furtum quaerebatur, aperire, & in obliuatis, & non obliuatis locis liberam furti inquirendi facultatem facere cogebatur. Atque tunc si res furtiva deprehenderetur furtum illud per lancem & lictum conceptum, id est, inuentum & deprehensum tanquam manifestum ex dict. l. ponebatur: hic eleganter ex Festo. Pompeii. 10. de verborum signifi. docent Alci. li. 5. parergon. c. 8. Othom. 10. dist. 5. conceptum, cunctatione. 6. Præterea in lex. iuris. verbo. furti per lancem Rebar. ad ll. 12. 12. ca. 26. uti fita quoque Anto. Aug. dist. 129.

D 5

pagin.

pagin. 178, Pe. Gre. li. 37. synag. c. 1. nu. 18. Et hunc modum perquirendi furti. mutati sunt Romani à Græcis, ut constat ex Platone li. 12. dell. & referunt Orthomanus Rebur. & Gre. vbi supra.

17 Quæ autem ratio fuerit, ut a corbius manifestum furtum, quam nec manifestum puniretur resolvunt eleganter Contiug dict. li. 1. ca. 1. num. 5. Forcaulus dict. dialog. 29. numer. 7. & AEguinarius Baro in dict. §. conceptum, & Vvensembichius in summa. ff. hoc titulo, numero, decimo quarto.

18 Sed quia post ll. 12. ta. Roma. prohibuerunt, quem de saxo precipitari l. si diutino. nu. 25. ver. sic. fin. de pœnis, & liberum hominem servum alterius fieri pœnæ causa noluerunt, præterea superiorem pœnam immutarunt, & quadrupli constituerunt, principium. Insti. de ten. p. o. & per. actio. atque ita noviori civili iure, pœna quadrupli pro manifesto, & dupli, pro nec manifesto furto indicta est. §. pœna Insti. de oblig. quæ ex deli. §. in duplum. §. ex maleficijs Insti. de actio. l. quid ergo 13. §. fin. de his, qui notantur infamia

19 Sed hodie hanc quadrupli pœnam non esse in usu. testatur Iul. Cla. dict. §. furtum num. 16. licet res ipsa furata etiam parte non potente restituenda sit ei à Iudi. L. interdum §. 8. §. qui furem de fur. docet Cassianus in consuetudines Burgundiæ, Rubrica 1. §. 1. num. 2. Et ideo hodie etiam hoc iure agitur de furto criminaliter. l. de fortis, id est, ad pœnam corporalem, quæ est eo iure extraordinaria, id est, iudici arbitraria iuxta glo. finalem in l. subtrahito. C. de furtis. receptam à Cepola, & alijs, quas sequitur Meno. dict. casa 295. numero. 8. & usu receptum est quod fustigentur glo. in auten. sed nouo iure. C. de feriis fugi. & in l. capitalium. §. summos verbo, furca. de pœnis

20 Pœna autem mortis pro furto imponi non potest, neque amputationis membri d. autenti. sed nouo iure. autenti. ut noli iudic §. pfo furto autem, collatione. 9.

21 Quod primo limitandum est, quando par aut regius inter aliquos formata furto violaretur, text. sic intelligendus, alijs difficilis in cap. 1. §. si quis quinque solidos, de pace tenenda in ribus seu d. rum. Tunc enim etiam pro minimo furto pœna mortis imponenda est, ut interpretatur Cepola in d. Autentica, sed nouo iure. num. 8. Cla. num. 7. Meno. num. 13. vbi supra.

pra. Abb. in c. tua not. § fin. n. 8. de homicid. Gom. in dic. §. ex maleficijs. num. 2. & ibi Villus num. 35. Pegue. d. cap. 27. num. 4.

22 Secundo prædicta regul. limitanda est in famosis latronibus hi enim furca suspenduntur. l. capitalium. §. famosos. de poenis. docet Cassan. in consuetu. Burgu. dict. §. 5. num. 1. & 3. Gom. Menoch. & alij, vbi supra, & quauis Accur. in dict. autent. sed nouo iure putauerit famosum esse latronem qui habet consuetudinem furandi, tō verius est de eo tantum agi in dic. §. famosos qui in publicis itineribus, vel syluis per vim vel cum armis grassantur, quos Hispani dicimus, salteadores. qui etiam pro minimo furto suspendendi sunt, vt docet Scepola in d. autent. sed nouo iure nu. 103.

23 Quinimo & famosi fures, quauis latrones nō sint (lingua enim differentia est inter fures & latrones. l. cum duobus §. 2. §. damna. ff. pro socio) id est, qui habent consuetudinem furandi etiam occulte, & sine armis suspenduntur. Dicuntur autem habere consuetudinem furandi, si tria furta commiserint & ita communi consuetudine receptum est, vt pro tribus furtis poena mortis imponatur, vt testatur gloss. & Bald. numer. 5. in l. 3. C. de episco. audientia, & verbo castigabitur in d. autent. Sed nouo iure & ibi Bald. num. 3. Scepola 84. sentit gloss. verbo fures in dict. §. famosos. docent Clarus, Gom. & Peg. vbi supra Gregor. Lop. in l. 13. verbo, mater. titu. 14. parti. 7. Anto. Gom. dict. cap. 5. nura. 6. huiusmodi tradentes quomodo tria furta dicuntur commissa, & Boerius decisione 219. Cora. li. 2. varia. ca. 9. nura. 3. Maria Socin. in cap. ea quæ num. 41. de poenis.

24 Sed et si vnum tantum furum commiserint, dum tamen magnum sit furca esse suspendendos argumento. l. si is qui tres. §. 1. §. ceterum, de excusa. tutorum. docuit Bald. in dict. autentica, sed nouo iure, quæ sequuntur DD. communiter, vt constat ex Guido. decisione 589. in princip. Couarr. dict. cap. 9. num. 7. Menochius vbi supra num. 9. Villus in dict. §. ex maleficijs nom. 45. Pegue. dict. cap. 27. num. 6. & hoc esse in Hispania receptum refert Bernard. Diez in practic. c. 9. nu. 21.

25 Quod si autem furus magnum iudicij arbitrio relinquitur dum est, testatur. Sed contraria sententia mihi videtur vel

rior

rior & practicanda, eam enim defendunt Salice. Pau. & Fulgo. in dict. autent. sed nouo iure, & ibi Scevola numero. 61. Gomez. in dict. 4. ex maleficijs num. 13. Anton. Gom. 3. tomo variarum cap. 5. num. 7. Sala. de usu & consuetudine curiz. c. 5. num. 18. Clarus vbi supra num. 9. Gregor. Lop. in dict. l. 18. verbo, mator, Cassa. vbi supra num. 3. & nouissime Salze. in addi. ad Bernar. Diez d. c. 90. & ita obseruandum est, nisi præter furti magnitudinem, aliæ qualitates adessent furtum aggravantes.

26 Pontificum autem iure pro furibus, si inter furandum occidantur, orandum non est capit. 2. de furis: quia constat eos in mortali peccato decessisse capit. placuit 23. q. 5. clerici vero fures de ponendi sunt ca. presby te. 81. dist. ca. cum non ab homine de iudic. l. 61. titu. 6. parti. 1. quæ de positionis pœna, vbi res furata esset parui momenti, vt scribit Abb. in capi. tuz. nu. 1. de pœnis. Gregorius Lopez, in dicta. l. 61. verbo. el furto, quod si latrones sint verbaliter degradantur, & in monasterium detruduntur, capit. tuz. de pœnis vbi Hostiensis Socius & abj. Bernard. Diez dict. cap. 90. Pct. Gregor. li. 37. sytag. ca. 2. pu. 13.

27 Iure autem regio partitarum fur manifestus punitur pœna quadrupli, nec manifestus pœna dupli. le. 18. titu. 14. parti. 7. Nouiori iure pro primo furto tenetur soluere nouenas, dupliam parti, & septupliam fisco. Et si non habeat, vnde soluat amputantur sibi aures, & pro secundo, pœna mortis imponitur lib. 6. titu. 5. le. 2. titu. 13. lib. 4. fori, sed pro secundo furto pœnam mortis non praticari, sed flagellorum, & aurium abscissionem in eius locum successisse, testantur Gregor. in dic. l. 18. Anton. Gomez, oume. 5. in fine & Couarru. dict. num. 7. quare autem abscindantur aures furibus, declarat Villus in d. 4. ex maleficijs nu. 22.

Hodie vero ex nouis pragmaticis sublata est pœna nouenarum, & etiam pro primo furto trahitur ad ignominiam, & damnatur ad triremes per quadriennium, dum maior sit 17. annorum: & pro secundo flagellatur, & damnatur perpetuo ad triremes l. 7. & 9. titu. 11. lib. 8. Recopil. & protectio suspendendus est, quia cum nouo sit nostro iure pœna specialis ita posita standum erit pœnæ iuris ciuilibis, vt Gomecius & alij testantur,

tur, vbi supra

29. Quod si furtum committatur in curia Regis etiā pro primo furti poena mortis imposita est, ex l. prima titulo decimo tertio, libro octauo Ordinamenti, le. i. titulo 23. libro 8. R. compilationis,

Sed nimium rigorosa visa est Gregorij. gloss. final. in l. 3. titulo 16. putita 2. & id. o arbitrio iudic. esse relinquendum testatur Didacus Perez in dict. l. Ordinamenti, verbo conuencido.

Vnde Rex noster Philippus in pragmatica annis 552. ita poenam temperauit, vt pro primo furto centum flagellis cedatur, & per 8. annos damnetur ad triremes, pro secundo, poena flagellorum duplicata perpetuo in triremibus seruire debet l. 7. titulo 11. libro 8. Recopilatio. sin autem committatur in eremo videnda est l. 3. titulo. 13. lib. 8. Recopilationis.

¶ De gestante alterius habitum, Caput decimum tertium.

Summarium ad Caput decimum tertium.

Habitu & vestitu Rom dignitates secernebantur, indeque apud eos vestes in multiplici differentia. num. 1.

Latius clauus senatoribus dabatur, & cuius forma esset. 2.

Trabea, paludamentum, toga, praetexta, quana vestes, & quibus datae. 3.

Toga praetexta à quo tempore vterentur Romani. 4.

Alexander Severus valuit officijs omnibus proprium vestium genus assignare. 5.

Serui olim diuerso à liberis habitu vti caperunt, & cur id postea sublatum. 6.

Matrum sc. virginum, ancillarum, & meretricum vestes olim distinctae. 7.

Habitu alienum usurpans graviter delinquit & quare. 8.

Habitu alterius socii, voluptatis ve causa assumens, potest puniri. 9.

Famina virilem habitum etiam in seruis induentes suscitari possunt, & ab Episcopis excommunicari. 10.

Viri

- Viri muliebri ornatu utentes infames sunt.* 11.
*Scenici ludi inter Canonico prohibiti, & de pœna clericorum, qui eis in
 seruiunt.* 12.
*Scenici siue representantes sunt infames, & ad ordines non promoven-
 tur, neque sacram Synaxim recipere possunt.* 13.
*Diocœtorum habitus ioci causa sumi prohibentur, & cõmodari ad id
 non possunt.* 14.
*Habitum alterius, fraudis & deceptionis causa sumens graniter puni-
 ri debet.* 15.
*Clericum qui se facit, cum vere non sit graniter puniendus, præsertim
 si celebrare ausus sit.* 16.
*Nobilitatem insignia, vel dignitates, aut etiam habitum militarium or-
 dinis usurpant, quomodo puniatur.* 17.
Scholares Doctorum habitum & vestibus uti prohibentur. 18.
*Scholasticorum vestes qui sumit, cum scholasticus non sit graniter ca-
 stigatur.* 19.
*Habitum alterius opprobrij, aut contemptus causa usurpantes, grani-
 ter puniuntur.* 20.
Latus, vulgò mæscaras utentes qualiter plebantur. 21.

D LACVIT Romanis habitu & vestitu quo-
 dammodo dignitates se cernere: idemque vestes
 habuerunt multiplicis differentie, ut patet ex
 l. vestis 23. ff. de auro, & arge. leg. docet. Vuol-
 fangus Latius lib. 2. commentariorum reipub-
 lici. Romanæ capit. 3. & sequentibus, & li. 8. Ioan. Rosinus li-
 bro. 5. antiquitatum Romanarum, cap. 31. Tiraquel. ad li. con-
 nubiales. li. 3. à num. 22. Petrus Gregor. lib. 9. synagmæ cap.
 19. num. 23. Fornerius li. 1. Selectionum cap. 1. Lazarus Bañus
 de re vestitaria seu in explicatione dict. l. vestis c. 15. & seqq.
 2 Latus clauus dabatur senatoribus, erat autem tunica, quæ
 clauos, id est, quasi flores purpureos panno intextos habebat,
 teste Rosino ubi supra cap. 33. Bañus cap. 7.
 3 Trahea pulcherrimum prætextis prætorio, de qua Rosinus
 cap. 34. Vuolfangus lib. 8. cap. 5. Bañus c. 10. in fine: palda-
 mentum præcipue consulibus, quod erat chlamys Imperato-
 riæ, testatur Rosinus dict. cap. 31. toga prætextæ, id est, quæ
 purpuram per oras habebat omnibus magistratibus, ut

ex

De gestante alterius habitum 6.3

ex Ciceron. & alijs, docet Rotinus cap. 32. & Gregor. ubi supra.

4 Hac toga prætextata à pubertate vsque ad decimum septimum annum vtebantur pueri: vnde intelliges legem 3. §. 6na. ff. de liberis ex hibendis. §. iniuria. Insti. de iniurijs.

5 Huiusque in animo Alexan. Seuerus Cæsar omnibus officijs genus proprium vestium dare, & omnibus magistratibus, vt à vestitu distinguerentur, vt refert Lampridius in Alexan.

6 Et aliquando Romani in ea sententia fuerunt, vt seruos à liberis cultus distingueret, sed deinde, quia apparuit quantum periculū immineret, si eorū serui eos dinumerare cõpissent, post modum, vt inquit Seneca lib. de clementia, displicuit.

7 Quin & matrum familias virginum, ancillarum, & meretricum vestes distinctas fuisse ex Vlpiano patet, ex l. item apud. 15. §. si quis virginem. ff. de iniurijs, Horatio lib. 1. sermonem, satyra 2. & Tertuliano de cultu fornicarum, quam vestium distinctionem ab illis seculis peccatam adhuc apud nos duraret aliter enim viri, quam feminae, aliter monachi, quam clerici, & clerici quam laici, & nobiles, quam plebei, & scholastici, quā DD. ornantur, & vestiuntur.

8 Vnde qui alterius habitum: sumpsit alienum vsurpat, & ideo non leuiter delinquit, vt docent Tiracquellus in dict. l. 3. conubiali à nume. § 8. Bartol. Brixianus, quæst. dominicali 31. Rebusus de priuilegijs Scholarius priuilegio 94. Gregor. Lopez in l. 3. verbo, vestidura titulo 17. par. 5. Didac. Per. 2 in Rubrica tituli. 18. lib. 8. Ordinamenti pagina 252. Petrus Gregor. lib. 39. syntagmatum cap. 11. Plaça in epitome delictorum cap. 5. per totum Bon. de Curt. 5. part. num. 165. in tract. de nobilit.

9 Quare qui causa loci, vel voluptatis habitū alterius assumpserint, vt faciunt histriones poterunt puniri: faciunt enim contra iuris prohibitionem l. mimæ. C. de episcop. ac diaconis.

10 Et ideo femina, quæ huius rei causa virilem habitū induit, Deo facit abominabile, vt habetur Deuteron. capi. 22. & ideo potest ab Episcopo excommunicari, cap. si qua mulier 30. di. notat Syluester in summa verbo, femina & nouissimè in nostro Reguo pragmatica anni 1587. prohibitum fuit feminis sub pœna fustigationis, ne in Scenis eo habitu vterentur. Et ge-

nerali.

neraliter si mulier in viri habitu deprehendatur, virilem vestem amittit, & corporaliter punitur, iudicantis arbitrio, vt habetur in li. pragmaticarum fol. 771. licet causa custodiende pudicitie, vel licite alterius rei impune eo habitu viantur, vt docent Tiraquel. in di. li. 3. conubiali versicul. fina. Greg. Lopez vbi supra, verbo. vestiduras.

11 Vir autem si muliebri ornamento utatur, licet apud Romanos aliquando licuerit, l. inter vestem. ff. de auro & argen. lega. docent Tiraquel. di. numer. 58. Placa di. cap. 5. num. 1. efficitur infamis ex sententia Rainuti, per text. ibi l. vestis. 5. communis, ibi, si ac reprehensione. ff. de auro, & argent. lega. docet Rebusus in l. mulieres. 13. col. 3. ff. de verborum ligat.

12 Et ideo iure canonico tales ludi prohibentur cap. tu de corem de vita & honesta. Cleri. Et si clericus his deservit, si per annum id fecerit, vel ter admonitus non respuerit, amittit privilegium clericale cap. 1. de vita & honesta. lib. 6.

13 Sunt enim infames l. 1. l. 2. §. ait prator. ff. de his, qui notantur infamia, ac proinde etiam post peractam penitentiam non possunt ad ordines, sine Pontificis dispensatione promoveri cap. 1. cap. praterea §. 1. d. docet Innocen. Abba. & Inno. in di. cap. cum decorem, imo quamdiu in officio durant ab Eucharistia prohibentur, vt in ca. pro dilectione. d. 2.

14 Monachorum quoque, & monacharum habitus ioci causa prohibentur, vt docet Stephanus Costa. in tractatu de ludo. 2. artic. num. 13. nec possunt commodari, vt ait Franciscus Paulinis in tractatu de visitationibus 2. part. q. 8. num. 29.

15 Secundo usurpati solet alterius habitus fraudis, & deceptionis causa, quæ res gravem coercionem meretur arbitrio iudicis. l. eos. §. qui se pro milite. ff. de falsis, vbi Bartol. & DD.

16 Vnde qui se clericum fingit, cum clericus non sit, arbitrio iudi. puniendus est secundum Bartol. & Bald. in l. qui sub pretextu, in fine. C. de sacrosanct. eccle. maxime si celebrauerit, quo casu gravissime puniendus erit, vt testatur. Bernar. Dia. in practica c. 12. & Salzedo in additionibus, ad Bernar. Dia. Maio. de irregular. li. 4. ca. 31.

17 Et qui nobilium insignia usurpat, pœnæ quoque subiacet,

De gestante alterius habitum. 65

tebit, vt docuit Bonus de Curuli vbi supra num. 198. veluti si se Comitem dicat Bald. in l. data opera. C. qui accusare nō possunt in cap. tertio loco colum. 1. de probatio. vel si habitum ordinum militarium deferat, dict. §. qui se pro milite: quo casu si viles sint, sustigari solent.

18 Et scholaris, qui DD. vestibus vtuntur reprehendi sunt gloss. verbo. dignitatum in cap. vt Apostolicis. de privilegijs li. 6. falsum enim committunt, Bossius in praxi titulo de falsis nu. 131. & ideo possunt extraordinariē puniri Bart. in dic. §. qui se pro milite, idem Bartol. in l. reddatur. C. de professoribus & Medicis lib. 10. Sæpe enim falsi pœna arbitraria est. Meo-
chius de arbitrarijs casu 343. num. 3.

19 Imo qui Scholasticorum vestes assumunt cum studentes non sint, erant grauitè castigandi ex Rebuso de privilegijs Scholasticorum, privilegio. 94.

20 Vltimo alterius habitum opprobrij, aut contemptus causa vsurpantes, iniuriarum actione tenentur. §. iniuria, iuncta, gloss. verbo. prætectarum. Iusti. de iniurijs. Ideoque grauissimè puniuntur. glo. verbo. larum, dict. capi. cum decorem, idest, capitaliter, vt interpretatur Accusius verbo, Monachi in autentico de Sanctissi. Episcop. §. fina. collat. 9. sustinebunt enim corporalia supplicia, & exilio tradentur, vt ait Iusti. in dict. §. fina. Placit hunc §. intelligit in gestante cuiuscunque habitum in ipsius contemptum, & ita erit prædicandum ex omnibus supra dictis.

21 Et nouissimè apud nos statum est, ne quis laruis vtatur, quod nos dicimus mascaras, alijs si plebeijs sit sustigabitur, si nobilis sit exulabit per sex menses duplicata pœna in eos, qui nocturnis vtantur ex l. 9. titulo 15. libro octauo Recopi-

¶ De hæreticorum pœna, Caput decimum- quartum.

Summariū ad Caput decimumquartum.

Hæreticus ab hæresi dictus, & hæresis vnde nu. 1.

Hæresis apud bonos author. s. professio, vel opinio accipitur. 2.

E Hæresis

Heresis & Hæretici diffinitio. 3.

Hæreticus non est qui nunquam baptismum suscepit, & si male, de fide sentiat. 4.

Hæreticus potest esse nō baptizatus, si se baptizatum putabat, & quare. 5.

Synagoga antiqua habere, & reatificare cur Indis permittatur. 6.

Hæretici cur semper ab ecclesia pœnis affecti. 7.

Hæreticos non esse ad fidem cogendos, damnata opinio est. 8.

Hæreticus, ut quis dici possit quid requiratur. 9.

Heresis non probatur ex eo quod quis Dei aut sanctorum imagines flagellaverit, vel sanctam Eucharistiam conculeaverit. 10.

Hæreticus an sit & ut talis puniendus, qui mortis vel tormentorum metu aliquem fidei articulum negaverit. 11.

Hæreticus, ut quis dici possit, & ut talis puniri, requiritur ut errorē pertinaciter defendat. 12.

Hæresim pertinaciter defendere quis dicatur. 13.

Dubius in fide hæreticus quando dicatur. 14.

Hæreticus non pertinax quamvis corporali pœna liberetur, spiritualē tamen incurrit, & hæresim abinire cogitur. 15.

Hæresis crimen licet aliquando secularibus legibus punitum merē tamen ecclesiasticum est. 16.

Hæresis de crimine qui olim & qui hodie cognoscant. 17.

Inquisitores hæreticae pravitatis quando in Hispania & à quibus instituti. 18.

Inquisitorum iurisdictio Episcoporum iurisdictioni nō derogat, & quomodo hodie ab utroque contra hæreticos procedatur. 19.

Inquisitores sine diœcesano, & contra quid possint vni sine alijs contra hæreticos facere, & quid non possint. 20.

Hæretici iure civili gravissime puniuntur: & quomodo. 21.

Hæretici iure canonico qualiter puniantur. 22.

Hæreticus occultus, & manifestus à quibus absolvendus, & quis manifestus dicatur. 23.

Hæretici quatuor occultis, idē & eorū fautores & communicationē in-Receptatores, fautores & defensores hæreticorū qui dicantur, remissionē. 24.

Hæretici eorumq; filij vsq; ad secundum gradum infames efficiuntur, & ad officia, aut beneficia non admittuntur. 26.

Hæreticorum filij tunc infames sunt, cū patres in hæresi perdurant, secus si reconciliati fuerint, vel ut relapsi seculari curia relaxati.

tit. 17.

Hæreticorum bona confiscantur, & alienata post delictum vindicantur, & legitima libertarum ratio non habetur. 28.

Filii minores hæreticorum, cura inquisitorum nutrirunt, et educari debent. 29.

Hæreticorum bona neque ipsi offerre tenentur, neque à fisco capi possunt ante sententiam declaratoriam. 30.

Hæreticorum bona quomodo applicanda. 31. (dent. 32.

Hæretici omni debito priuantur, & ecclesiastica immunitate non gaudentur statim sententiâ imponere, neque processum petere possit. 33.

Clerici hæretici, quomodo puniantur, & à quo tempore beneficiis priuantur. 34.

Hæretici, quos cito erroris pœnitet, curia seculari relaxandi non sunt, & qui dicantur cito pœnitere. 35.

Hæretici cito conuersi, licet non relaxentur alias tamen pœnas incurrunt & quæ illæ sint. 36.

Succi benedicti, quem vulgo Sambenito appellant pœna & origo. 37.

Sacrum benedictum occultantes, vel dimittentes puniuntur, ut relapsi. 38.

Hæretici pertinaces tantum, vel relapsi curia seculari traduntur, & qui pertinaces dicantur. 39.

Hæretici relapsi, qui dicantur: & differentia inter eos, qui de leui, vel qui de vehemēti suspitione abintatunt. 40.

Hæreticorum pœna iure regio. 41.

Hæretici vsque ad mortem proeterni & pertinaces vini combutuntur, qui vero etiā in ipsa mortis tēpore resipuerint prius suffocantur. 42.

Hæreticos insit ignis pœna damnari, quidquid zelum contra opinetur, & unde hæc pœna originem trahat. 43.

Hæreticorum in bonis confiscandis, non Regia sed canonica leges obseruantur. 44.

HÆRETICVS ab hæresi dictus est: hæresis autem non ab errore, erras, heresisco, vel ab hæreo, ut nonnulli male existimauerunt, sed à voce Græca deducitur, quæ Latine sonat electio, quasi quis sibi eligat disciplinam, quam putat esse meliorem, cap. hæresis 24. quæst. 3. docet Marianus Socinus, & alij in rubrica de hæreticis. Villadiego tractatu de hæreticis in principio. Si-

E 2

manca,

manens de catholicis institutionibus titulo. 30. & 31. Petrus Gregor. li. 33. synagma. cap. 4. numer. 3. Cetera questionum criminalium 2. part. cap. i.

2 Et sic à Cicero. in paradoxis, & in epistol. ad Antioch. 3. 12. & ab alijs probatis autoribus vsurpatur, pro secta, vel opinione.

3 Vnde placet inter plures hæresis definitiones, quas refert Symoncas di. titu. 30. Cetera dic. cap. 1. ut hæresis sit error pertinax contra Catholicam veritatem, ac proinde hæreticus erit omiſſa gloss. traditione verbo, hæreticum in cap. firmissime, de summa Trinitate, qui semel Christum confessus errorẽ contra Catholicam veritatem pertinaciter defenderit, vel, ut dicitur in l. 2. C. de hære. qui leuiore argumento, deest à tramite, & iudicio Catholicæ religionis.

4 Ex qua diffinitione deducitur primo cum; qui nunquam Christum professus est, quia nondum baptismum suscepit, et si male de se se sentiat non esse hæreticum, docent Syrac. di. titu. 31. numer. 3. Iulius Clar. lib. 5. sententiarum. 4. hæresis. num. 2. Pe. Gregor. di. cap. 4. numer. 5.

5 Quæ sententia receptissimis DD. sententijs comprobata in ea rullis, qui se putaret baptizatum, puta quia ex Christi. parentibus natus est, qui etsi vere baptizatus non sit, est tamen baptizatus baptismi fluminis, ut docuerunt Gabriel in 4. distinct. 13. q. 2. Castro lib. 1. de ista hæreticorum punitione. cap. 3. facit elegans tex. in cap. fina. de presbytero non baptizato.

6 Et inde apparet, quare Pontificia, & ciuilia iura permittant Iudeis antiquas habere Synagogas, & eas reedificare in l. fina. C. de Iudeis cap. 3. c. consuluit, de Iude. neque eos vnquam ad credendum in Christo coegerit. ca. sicut Iudei. de Iudeis, cap. de Iudeis 47. d. ca. ad fidem. 23. quæst. 5.

7 Hæreticos autem nõquam dissimulauerit, sed infelissimis pœnis ad fidem redire coegerit: illi enim cum extranei sint, nihil ad nos, hi autem cum semel se per baptis. fidei & Christo obligauerint, modis omnibus compellendi sunt per vias, & sepe ad regnum Dei intrare, ut Luc. c. 14.

8 Vnde dicenda est quorundam opinio existimanium non esse hæreticos ad fidem cogendos, quam refert Brunus lib. 3. de hæreticis cap. 3. & argumentis responder eleganter Pe. Gr. 3. d. lib. 33. cap. 6. nu. 4. 5. man. de Catholicis institutionibus.

nibus. tit. 47. Villadiego in tractatu contra hæreticam prauitatem quæst. 6. latissime ex iure diuino & generali Ecclesiæ consuetudine, & vigentissimis rationibus probantes hoc crimen acerbissime esse vindicandum.

9. Secundò ex dictâ definitione deducitur, quod ut quis dicatur verus hæreticus, requiritur quod habeat errorem in mente contrarium fidei, id est, quod sciens catholicam fidem ita sentire, ipse aliter sentiat. Vnde licet sine verbis possit quis hæresim committere, & dicatur occultus hæreticus gloss. 2. in summa 24. quæst. 1. quia tamen de mente constare non potest, nisi ad exteriora procedatur, necessario requiritur, quod talis error per verba exprimat, ut possit tanquam hæreticus puniri, ut docent Palatius Rube. in allegatione in materia hæresis. 5. 1. Simancas dict. titu. 31. num. 5.

10. Et hinc patet, quod nullum factum exterius, quantumcunque abominabile & horrendum est hæresis, neque directo probat, quem esse hæreticum. Vnde si quis imaginem Christi flagellaret, vel sacrosanctam Eucharistiam in leto conculcasset hæresim licet vehementer hæresis suspicionem inducant, cum tamen possint absque errore perpetrari, hæresim ad probant cap. nunc autem 21. d. facit regul. text. in l. neque natales. C. de probatio. docent Palatius Rube. & Simancas vbi supra. Florantius in summa 2. par. titu. 12. cap. 5. §. 1. Syluest. verbo hæresis 1. quæstione 2. Albertinus in Rubrica numero 8. de hæreticis lib. 6. Rojas de hæreticis 1. part. num. 36. & 42. & 316. quinimo & DD. communiter placuisse referunt Calderinus consil. 4. de hære. & Cla. dict. 5. hæresis num. 3.

11. Quod si quis metu mortis, vel tormentorum neget aliquem articulum fidei, licet grauissimè peccet, & gloss. 2. in cap. non solum 11. quæst. 3. quia tamen non errat corde, non reputatur hæreticus, facit text. in dict. capit. nunc autem. Rojas. 1. par. num. 48. & 103. Quæ sententia in foro interiori verissima est, ut sint liberi in conscientia ab excom. & alijs pœnis contra hæreticos impositis, sed in foro iudiciali non videtur vera, cum solus Deus scrutator cordium sit, & nemo præsumitur loqui qui non prius mente agitauerit l. La heo. ff. de supelle. legata. disputat latissime Rojas dict. prima parte

ma parte, & huius opinionis fundamenta ponit à numero. 276.

12 Tertiò ex dict. diffinitione deducitur, quod ut quis dici possit verus hæreticus, & statutis contra eos pœnis puniri, requiritur, quod errorem illum pertinaciter defendat, est enim hæresis error pertinax, ut probat text. in cap. firmissime. capi. ad abolendam. cap. vergentis de hæreticis. ca. accusatus eodẽ titul. lib. 6. Clementina 1. §. porro. de summa Trinitate Clementi. 1. §. ceterum de usuris. c. dixit. c. qui in 24. quæst. 3. doct. Gril. de hæreti. quæst. 1. num. 6. & quæst. 2. num. 5. Villa diego eodem tractatu. quæst. 1. num. 3. Pala. Rubens vbi supra §. 3. Simanc. dict. titu. 31. num. 7. Menochius de arbitra. casu 372. nu. 9.

13 Didit autem pertinaciter defendere, qui postea monitionem istud. vel Inquisit. in eodem errore persistit, ex gloss. eleganti iuncto text. l. 3. §. auctores. ff. de suspectis tutoribus quam ibi, in proposito sequitur Bartol. Pala. Rubens. vbi supra Felin. in Rubrica de hæreticis, lo principio, & optime deducitur ex dict. cap. dixit Apostolus, & in dict. cap. qui in Ecclesia.

14 Vnde cum is, quidẽ fide dubitat hæreticus quoque censetur cap. 1. de hære. necessario quoque exigitur, quod in ea dubitatione pertinaciter persistat, doc. ut Villadiego vbi supra Clar. dicto. §. hæresis, numero secundo. Abbas in dicto cap. 1.

15 Quod siue intelligendũ est quoad evitandam pœnam corporalem; non enim evitabitur pœcentum, neq. pœna spiritualis & ideo publice cogetur hæretici abiurare, ut in dict. c. ad abolendam docet Menoc. vbi supra nu. 10. cuius rei praxim inferius trademus.

16 Vltimo deducitur, quod cum heretici fidẽ ipsam, & Christum immediatẽ hẽdant, eorum crimen mere Ecclesiasticum est, ac proinde licet civili iure secularibus iudicibus commissum sit. l. 1. C. de summa Trinitate. l. quicunque, versicul. fin. C. de heret. hodie tamen nullus præter iudicem Ecclesi. de eo cognoscere, & pronunciare quomodo libet poterit c. vñ inquisitionis. §. prohibemus li. 6.

17 Faciunt autem à principio iud. huius criminis Episcopi in

in suis diocæsisbus ea ad abolendam. ea ex communicamus, c. fin. de hære. Post modum tamen post varias Episcopo. curas, & aliquorum negligentiam & negocij utilitatem delegati fuerunt à Ro. Pon. iud. qui de hoc crimine diligenter inquireret, & vocantur Inquisitores in cap. Inquisitores de hære. libr. 6. & iudices deputati in Clementina prima, eodem titulo, & in Hispania primus omnium hoc munus Beatus Dominicus exercuit, & post eum fratres suæ religionis

18 Vsq. ad Ferdinandũ, & Elisabeth Reges Catholicos, qui anno Christi 1476. Pontificis permissu clericis secularibus cõmiserunt, & officium Inquisitionis prodentissimis institutionibus bodieregitur religiosissime instituerunt, vt referũt Simb. vbi supra. titul. 34. num. 1. Salze. in additionibus ad Beroat. Diez in practic. cap. 114. litera. F.

19 Aduertas autem, quod per hanc Inquisitorum iurisdictionem non est derogatum iurisdictioni Episcoporum capi. per hoc de hæreti. li. 6. possunt enim communiter vel diuissim de hæresi cognoscere, vel inquirere dict. cap. per hoc, excommunicant, ex eo. de hære. Sed quia et ea diuisione magna oriebatur confusio, hoc iure vetimur, vt Episcopus Vicarius, aut alter ab eo delegatus adstet Inquisitoribus, qui cum eis simul hæreticos inquirat, & condemnent, & sede vacante, idem facere potest Capitulum dict. capi. ad abolendum.

20 Possunt tamen Inquis. sine diocæsano aut ei* delegato, & diocæsanus sine Inquisitore hæc tria facere, inquirere, citare & capere, id est, ponere reos in custodia, Clementina 1. §. 1. de hære. c. per hoc. c. vt officium eodem tit. lib. 6.

Tria quoque excepta sunt, quæ vnus sine alio facere non potest, primum carceri duro magis ad pœnam, quam ad custodiam reum mancipare, secundum reum tormentis subijcere, & tandem sententiam condemnatoriam præferre cap. 1. §. fin. de hære. li. 6. c. quauis. de pœnis eodem li. c. nouimus, de verborum signifi. capi. penultimo de apostatis docent Simancas dict. titul. 34. num. 13. & 18. Pet. Greg. dict. li. 3. §. 6. capi. 7. nu. 5. poterit tamen alter sine altero absolutoriam præferre sententiam glo. verbo contra eos io d. Clemen. 1. §. 1. recepta ex Petro Gregorio vbi supra.

21 Puniantur autem grauissimè hæretici iure cõmuni. Primo

E 4 enim

enim priuantur omnibus privilegijs, quæ intuitu Christianæ religionis concessa sunt. l. 1. C. de hæresi. secundo priuantur tacita hypotheca pro bonis dotalibus, autentica. item privilegium. C. eodem titulo. Tertiò res Ecclesiæ emere, conducere aut in emphyteusim accipere prohibentur l. si quis ortho-
dox. C. de hære. Quarto priuantur propinquorum successio-
nibus l. quid de Donatistis. ff. de his, qui s. prænam religionē
in. C. Theodosiano. Quintò eis adimitur facultas donandi,
e vendi, vendendi, vel aliter contrahendi l. hæreticorum illo
titulo. Sextò sunt intestabiles, ætine, & pæsiue. l. 8. 15. 39.
40. & 56. eodem titul. in. C. Theodo. Iusti, quoque statuit fi-
lios hæreticos excludi à successione parentum, in l. cognoui-
mus. l. diuinam. C. de hære. Septimò ob solam hæresis suspi-
cionem, nisi se ab ea purgauerint, infames efficiuntur, & ban-
niti, autentica Gazaros. C. de hæresi. l. fin. C. de apostatis.
Octavò immunitates eis adimuntur. l. curiales. C. de hære. er-
go eorum testimonia in iudicijs contra Catholicos nō admi-
tuntur. l. quoniam multi. C. de hære. facit text. in cap. testimo-
nium de testibus, & tandem ultimo supplicio plectuntur. l. Ma-
nichæos. C. de hære. quod mortem naturalem interpretatur. l.
vitium supplicium. ff. de pœnis.

22 Iure verò canonico hæretici sunt excommunicati cap. 1.
sine 24. quæst. 2. cap. canonica 11. quæst. 3. cap. ecce 22. r. s. c. a
de 24. q. 3. cap. ad abolendam, cap. excommunicamos de hære-
xi. docent eleganter Nauarr. in Manuali c. 21. Rebusus in
practica beneficii ad bullam in cœna Domini, verba l. 1.

23 A qua excommunicatione si sit oculus hæreticus absol-
ui potest solum ab Episcopo, & non ab eius virario. Si autem
sit manifestus solum à Romano Ponti. ex Concilio Triden-
tino Sessione 24. cap. 6. Dicitur autē manifestus hæreticus, quā-
do hæresis probari potest per testes, v. ex gloss. in cap. eorum
11. quæst. 3. docet Dominicus in cap. si dei num. 66. Francif.
Esquilaceus in tractatu de fide catholica cap. 13. num. 1.

24 Hanc etiam excommunicationem incurrit hæreticus,
quæsumtq. ecclesiæ etiam si verbis hæresin non expresse-
rit, vt contra universus Theologos docet pluriq. verba, in ipso
in Clementina 1. de iur. iur. talis hæc Ceteroquin non est crimina-
liū 2. p. i. ca. 1. num. 8. qua etiam excommunicatione fautores, &

recti ca-

receptatores hæreticorum, vt constat ex dict. bulla in Cerna Domini dict. cap. excommunicamus. §. credentes de hære. ca. felices, eodem titul. li. 6.

25 Et qui dicantur receptatores, defensores, & fautores eleganter declarat Rebus. vbi supra Franciscus de Platca in tractatu de excommunicatione. §. 22. nu. 10. Florentinus eodem tractatu cap. 3. Simancas vbi supra titul. 15.

26 Deinde & secundo perpetua notantur infamia capi. infames 6. quæst. 1. cap. alieni. 2. quæst. 2. Vnde nec iudices esse, neque aduocati, neque alia officia publica habere possunt cap. nulla officia. §. 4. d. Imò eorum filij vsque ad secundam generationem ad nullum officium publicum neque ad beneficium Ecclesiasticum admitti possunt cap. 2. §. hæretici. cap. statutum el primero de hæreti. lib. 6. quod limitandum est, iuxta benignam interpretationem text. in cap. statutum 2. eodem li. & tit. Ex quo apparet non extendi ad descendentes per sexum fœmininum, nisi ad primum gradum.

27 Et filios hæreticorum esse infames, quando eorum pater fuit condemnatus & in hæresi perderavit: scus autem esset, si reconciliatus fuisset Ecclesiæ. Vnde etiam si traditus sit curiæ seculari, filij non erunt infames si relaxatus sit tanquam relapsus: quia tunc reconciliatur Ecclesiæ, & desinit ab hæresi, vt eleganter resoluit Cantera. d. cap. 1. num. 11. & 12.

28 Tertiò hæretici omnibus bonis priuantur cap. vergentis cap. excommunicamus. §. damnati de hære. & à die commissi criminis eorum administratione priuantur, cap. cum secundum 11. de hære lib. 6. Vnde si post commissum crimen aliqua alienauerint vindicabuntur ab Inquisito. etiam nullo oblato pretio possessori, prout ex regul. l. 2. C. de furtis, docent Ioannes Ardre, Dominicus, & Probus in dict. cap. cum secundum 11. Tiraquellu l. si unquam, verbo reuertitur. num. 267. C. de reuo. dona. Simancas vbi suprà titu. 9. num. 21. Cantera dict. l. 1. num. 13. vbi eleganter in aliquibus casibus hanc regulam limitat. Et licet regulariter in confiscatione bonorum patris non comprehendenda legitima liberorum, autem, bona dñariorum. Cum à bonis proferri possint, in b. etiam casu sine illa liberorum ratione omnes confiscantur dict. cap. cum

E 5 secundum

74 Caput decimumquartum

secundum II. argument. l. quisquis. C. ad l. Iul. majest. sanxerunt Imp. in autent. Gazeros. C. de hære. & iustissime Pontifices probarunt, vt contra Cotras. in. l. qui liberos nu. 62. ff. de ritu nuptiarum, eleganter con probat Simanc. dict. titu. 9. in principio, & rationem explicat Mercerius li. 2. opinionum ca. 14.

29 Benigne tamen statutum est in prima institutione Hispanienſi. cap. 22. vt filij minores hæreticorum nond. in coniugati cura Inquisitorū educeretur, & nutriantur apud Catholicos, & religiosos viros, quæ iure nos vti testatur Simā. vbi sup. titu. 29. in principio.

30 Sed licet talium bonorum dominium statim commissio crimine in fiscum ipsum transferatur, dict. capitulo cum secundum II. tamen hæreticus ante condemnationem nō teneatur bona ipsa fisco deferre, licet videatur alienum possidere ex dict. capic. cum secundum II. vbi occupatio bonorum, & executio confiscationis non antea fieri potest, quam Ecclesiasticus iud. sententiam proferat declaratoriam: igitur si fiscus non potest antea capere, nec hæreticus tenebitur deferre.

Secundò ex glo. fina. in cap. fraternitas 22. quæst. 2. Vltimo, quia ab hæreticis intra tempus gratiæ conuersis non auferuntur bona, vt inferius adnotabimus: si autem deferens bona cōuersus est, & intra tempus gratiæ: ergo offeret indebitum, vt eleganter resoluunt Syluest. in summa verbo. hæresis 1. quæst. 8. Couar. iā 4. 2. part. cap. 6. §. 8. num. 10. Simancas dict. titu. 9. à num. 27. contra Castrum lib. 2. de iusta hæreticorum punitione cap. 6. Tiraquel. dict. verbo. reueriatur, num. 236. qui tenent contrarium.

31 Hæc autem hæreticorum bona ex dispositione dict. cap. excommunicamus. §. condemnati, si clericorum sunt applicantur fabricæ illius Ecclesiæ, in qua beneficium obtinuit, si laicorum, fisco Regis, ita docent Abbas, & Anania ibi, Bernard. Diez in practica cap. 24. numer. 4. Ex dispositione autem Innocentij III. lata anno 1252. quæ refertur inter litteras Apostolicas de officio Inquisitorum, folio. 6. in fin. & ex alia dispositione Clementis III. edita anno 1266. relata fol. 30. vna pars datur in commune ciuitatis seu loci secundæ in fauorem & expeditionem Sæc. officij datur officialibus,

Fibus, & tertia ponitur in tuto loco expendenda ad extirpandos hereticos. Apud nos tamen sine distinctione, an heretici clerici sint, vel laici nŕŕco Regis applicantur ex generali consuetudine deductis primum expensis, alimentorum pauperum, & expeditionis Sancti officij. vt testantur Couar. lib. 2. variarum capit. 9. numer. 12. Simanc. diŕ. titul. 9. numer. 112. Iul. Clar. diŕ. 5. heresis numer. 13. Quam consuetudinem & rationi & communi iuri consonam esse ex multis probat Salzedo ad Bernardum Diaz dicto capitul. 114. licet a. F.

32 Quarto priuantur heretici omni debito fidelitatis, dominij, obligatiois, & obsequij, quo illis quicunque tenebantur adstricti capi. fin. de heret. vnde eorum liberi efficiuntur sui iuris cap. 2. §. fin. de heret. lib. 6. & non gaudent immunitate Ecclesiarum, argum. ca. fin. de inuimuni. Ecclesia. docent Boe. decisio. 110. Simancas titul. 45. titul. 21. & probatur iure regni in l. 3. titu. 2. li. 1. recopil.

33 Vltimò puniuntur heretici: nam etsi solus Iud. Ecclesia. possit de heresi cognoscere, vt supra resoluius, vbi tamen cognouerit, & declarauerit esse hereticum remittit eum iudici seculari, vt debitam pœnam imponat. ca. ad abolendam cap. excommunicamus. §. damnati, verbo. de hereticis: & ita quod tunc obseruatur: & index secularis secundum illius provincie. ll. & consuetudines, in qua res dicit, pœnam imponere sine vlla mora: nam eo ipsa quod sibi hereticus traditur tenetur eum condemnare: nec potest petere processum ad videndum, an iustè fuerit declaratus hereticus, vt ex cap. vt Inquisitionis §. prohibemus, de heret. libro. 6. docent Bald. in l. clericus num. 11. in fine. C. de episcò. & cler. Ancaria. Imò & Abbas in ca. 1. de officio ordinarij Pala. Ruben. in repetitione. c. per vestras notabili. 2. §. 1. num. 22. Quæ sententia vsq; recepta est contra Bartol. l. Diuus num. 3. ff. de cust. vlla reorum Paul. de Castro in l. magistratibus nu. 4. ff. de iurisdic. omnium iudi.

34 Clerici quoque heretici in quibuscunque ordinibus, vel dignitate præter episcopalem, constituti, supradictis pœnis ab eisdem iudicibus plectuntur: sunt namque excommunicati, & infames, & omnibus bonis priuati & actualiter degradati: quæ degradatio per solam propriam Episcopum sic. i. potest cap. 1. de heret. lib. 6. Traditur iudi. fori. d. & cap. ad

abolendam

abolendam dict. ea. dam. nati, qui tam in eos, quam in alios pœnam mortis exequetur. Et præterea priuantur beneficijs Ecclesiasticis dict. ad abolendam cum alijs. Quam priuationem licet ante sententiam hæreticos non incurere, equius esse reſetur Caſtro lib. 2. de iuſta hæreticorum punitione cap. 9. Simanc. titu. 45. tamen ipſo iure priuatos eſſe conſtat ex bulla Paul. 4. anni 1558. relata inter literas apoſtolicas de officio inquiſitoris pagin. 101. & docuerunt Rebuſ. in praxi. 3. partit. de modis amittendi beneficia num. 4. Berzab. Dicz dict. c. 114. num. 2. Vnde à die commiſſi criminis non poterit beneficium renuntiare, & reſeruata eſt prouiſio Sedi Apoſto. vt cōſtat ex bulla Pij. V. relata inter dictas literas pagin. 215.

35 Aduertas tamen, quod hæc quæ de traditione hæreticorū faciendæ curiæ ſeculari diximus, in hiſ hæreticis locum non habent, quos cito pœnitet erraſſe, & dependentes errorem ad fidei Catholice redeunt unitatem, dict. cap. ad abolendam cap. vergentis, de hære. docet Abba. Felin. & alij ibi Berna. Diaz vbi ſupra numer. 3. Clarus dict. 4. hæreſis. numer. 8. Simanc. titulo 45. Rebuſ. vbi ſupra numero. 6. Menoch. de arbitrarijs, caſu 373. & quanuis ex hiſ appareat nimis eſſe in iure cōtrouerſum, quādo dicatur continuo pœnitere vt admitti debeant, apud nos tamen hæc ſententia obtinuit, vt hæretici conuerſi, & reſtēpœnitentes admittantur vſque ad ſententiā diſſiniuiā, & ei⁹ prelationē, & nō vltra, vt cōſtat ex prima inſtitutione Hiſpalēſi c. 12. & referūt Iul. Clar. & Siman. vbi ſu.

36 Hi autem ſic conuerſi, licet illam traditionem eſſugiant, cæteris tamen pœnis ſunt obnoxij: traduntur enim perpetuo carceri cap. penultimo. §. de hære. Quam pœnam poſſunt Inquiſitores ex cauſa moderari, vt ex Abba. & alijs docet Simanc. titu. 46. num. 6. & conſiſcationem bonorum patiuntur, niſi intra tempus gratiæ conuertantur, quia tūc ſolum arbitrio inquiſitorūm eleemoſynas faciunt, & mulctā fiſco præſtare coguntur, tex. ſic intelligendus in dict. c. vergentis, & in ſamiam incurrunt, & ideo beneficia Eccleſiaſtica & cſſicia publica habere nequeunt, vt diximus ſupra.

37 Iniūgitur etiam hiſ cōuerſis publica pœnitētia, vt habitū quendam duplici cruce ſignatum publicē ferant, quem nos
appella

appellamus Sambenito corrupto Latino nomine, id est, sacco benedicto.

Habuit enim originem ab eo sacco & cilicio, quo olim utebantur publicè pœnitentes cap. in capite 50. distin. ca. 2. capite de pœni. d. 3. quo vti debent per tempus ab Inquisitoribus præfixum.

38 Quod si occultauerint vel dimiserint puniétur, vt relapsi, vt statim dicemus. Præterea publicè hæresim abiurant de vehemēti suspicione dist. capi. ad abolendam, cuius abiurationis ritus antiquissimus est, & vtilissimus cap. donatū cap. saluberrimum. 1. quæst. 7. Simanc. titu. 1. Silze. ad Bern. Diez. c. 114. litter. E. His etiam probiberi solet vsus armorum, equorum & vestium pretiosarum argumento. c. admoocere. ca. lato rem 33. q. 2.

39 Vnde constat hæreticos pœnitentes non esse tradendos cuiusvis seculari, sed tantum pertinaces, vel relapsos d. c. ad abolendam. ca. super eo. de hære. li. 6. Dicuntur autem pertinaces, qui aut perpetuo errorem retinent, aut si deponunt nō convertuntur intra tempus iustitiæ, id est, ante prolationem sententiæ, vt diximus & docet eleganter Simancas titulo 47. synagma. Sunt etiam vt pertinaces secularibus iudi. tradendi, qui de hæresi accusari, & legitime conuicti negant se ita dixisse, asseruisse, vel credidisse. licet protestentur, & asserunt se totū contrarium credere, & credere quod credit Ecclesia: quia non est hæretico miserendum, nisi satisfaciat ad arbitrium superioris. dist. c. ad abolendam. Satisfacere autem nō potest quæ non pœnitet errasse: pœnitere autem non videtur, qui negat, quia pars pœnitentiæ est confessio cap. perfecta de pœnitentia dist. 1. Deinde tenetur hæresim abiurare dist. capi. ad abolendam: & in abiuratione tenetur profiteri se errasse: & iurare se nunquam ad illum errorem reuersurum ca. quoties cordis 1. quæst. 7. Et ideo appellantur pertinaces negatiui, & quotidiè iustissimè flāmis traduntur ex decisione Rotæ antiquæ titulo de hære. decisione 1. Simanc. dist. titu. 47. nume. 10. dicit Cl. d. 4. hæresis nn. 10. putet hanc opinionem esse nimis rigorosam, sed prior sententia decreta est, in prima institutione Hispalensi ca. 14.

40 Relapsi autem dicuntur, vt ipsum verbum sonat, qui iterū

in

in hæresim labuntur, id est, qui postquam hæresim semel abiurauerint, iterum in eam inciderunt d. cap. super eo, in quo plurimum interest inter abiurationem de leui, vel de vehemēti suspitione. In his enim qui de vehemēti abiurant procedit quod diximus nam si de leui tantum, licet iterum hæresim incurrant, non puniuntur, vt relapsi cap. accusatus, de hæreticis. lib. 8. Neque exigitur necessario quod incidat in eandem hæresim, quia forma abiurationis est de non repetendo illam hæresim, vel quacūque aliam, vt patet in dict. cap. accusatus. §. 1. vbi gloss. Villadiego, in tractatu de hæreticis, quest. 20. num. 6. Simancas titu. 55. num. 1. Dicitur etiam relapsus, qui post eam abiurationem hæreticis, verbis, vel factis communicat, dict. cap. accusatus. §. ille quoque. Sed qui post primam condemnationem fugit à carcere, vel qui habitum poenitentis dimittit, dicitur relapsus, vt constat ex Ioanne Arelatano de hære. notabili 17. Et quamuis id contronerrat Simancas. d. titu. 55. num. 4. illud tamen constat in effectu poenitentium relapsorum subiacere, vt testatur idem Simancas titu. 47. num. 23. Iu. Cla. dict. §. hæresis num. 11. Igitur omnes hi sine vlla miseratione tradendi sunt Iudi. secula. vt poenis legalibus puniantur.

41 Regio autem iure vltra alias poenas iuri Civilī, & Canonum conformes, quæ contra hæreticos in titulo 27. parti. 7. in titu. 1. li. 4. fori & iur. 4. lib. 8. Ordinamenti, statuuntur, expresse decisum est, hæreticos postquam fuerint curiæ seculari traditi, ad mortem naturalem esse condemnandos L. 1. titu. 26. part. 7. quæ poena apud alias nationes per ignem imponitur, apud nos Lexpressa in L. 1. & 2. titu. 1. lib. 4. fori.

42 Quæ ita practicator, vt si poenitentia egerit etiam ipso mortis reponere seque hæresim ipsam proterue ad mortē usque probauerint, priusquam igni traditur occiditur, faucibus compressis.

Qui verò ita amplexi sunt hæresim, vt neque tunc poenitent viui flammis, traduntur, vt docet Couarr. lib. 2. variarū cap. 10. num. sua.

43 Vbi eleganter declarat, vnde habuerit originem hæc poena ignis contra hæreticos, & Simanc. titulo. 45. num. 9. licet Zarzias consil. 23. 1. part. nixatur defendere contra pietatem & rationem esse, quom optime refellit Couarr. lib.

3. miscel.

3. miscellaneorum cap. 8.

Et quanvis ex dict. l. 1. tit. 26. part. 7. bona hæreticorum, filijs Catholicis def. ritur, & ex dict. l. 1. tit. 1. lib. 4. fori Sel. 3. & 4. lib. 8. Ordinam. dimidia bonorum pars fisco applicetur, ex l. 1. titu. 3. lib. 8. Recopilationis bona omnia deferantur fisco, tamen quia hæc pœna imponitur à iudicibus Ecclesiasticis, ius Regium non attenditur, sed servatur ius commune canonicum, & prædicatur, ut diximus supra.

De Homicidij pœna, Caput decimumquintum.

Summarium ad Caput decimumquintum.

Homicidij crimen, unde originem trahat, & quare pastorum crimen dicatur in l. si quis homicidij. C. de accusat. nu. 1.

Homicidium gravius est ceteris criminibus. & quare. 2.

Homicidium diffinitur. 3.

Homicidij reus est, qui factum animatum, aut abortionis poculo, aut icu interficit. Et quid si nondum animatus sit. 4.

Longius de extraord. crim. l. si mulierem de fœtibus cum l. sed si. 4. qui abortionis & l. Cicero. de pœnis concordantur. 5.

Abortum faciens puella matris sensationibus minus punienda. 6.

Homicida non est, vel irregularis, qui mortui iam hominis caput, vel aliud membrum abscindit. 7.

Carducci iniuriam fieri posse, & qua pœna faciens teneatur. 8.

Heraclij historia refertur. 9.

Clericum etiam mortuum percutiens excommunicationem incurrit & quare. 10.

Homicidij tenetur, qui cum telo animo alium necandi ambulat: qui tamen irregularis non efficitur. 11.

Homicidij iam hodie non tenetur, qui cum telo animo alium necandi incedit. 12.

Homicidium in tres species dividitur. 13.

Voluntarius homicidium, quod dicatur. 14.

Homicida voluntarius dicitur, qui hominem occidit, cum tantum vulnere velnerit. 15.

Homicidium casuale quod. 16.

Homi-

Homicidium necessarium, est cum quis se & sua defendendo alium occidit, quod naturali iure permittitur. 17.

Homicida nullo pacto occiso, vel eius heredi succedere potest: imo neque nepos ex filio occisore. 18.

Successio occisi, quia ab occidente, ut indigno auferatur, non alijs ab intestato venientibus, sed fisco applicatur: & quid in successore maioratus, qui possessorem occidit. 19.

Accusationem duplicem, ex qualibet delicto eriri criminalem, & civilem, & quomodo possit utraque simul intentari. 20.

Homicida ad medicinas in mortui curatioe factas & ad mortui operas, & denique ad universum damnum, quod uxori, aut liberis ex morte promeritis condonatur, & quomodo compensatio facienda sit. 21.

Homicida, etiam si capite puniatur, & etiam si cum parte transactionem fecerit ad operas occisi tenetur. 22.

Homicida omni iure pena mortis tenetur, quod hodie sine distinctione personarum procedit. 23.

Pena mortis, aut deportationis, ubi imponitur, bonorum etiam confiscatio fit. 24.

Homicida iure pontificio qua pena afficiantur. 25.

Pena mortis canonibus est ignota, & ita ubi eo in iure mortis mentio est de excommunicatione intelligitur. 26.

Clerici homicida, quomodo puniantur. 27.

Clericus homicida, an ipso iure beneficio priuetur, an sententia expedanda sit. 28.

Clericus homicida nova beneficia acquirere non potest, antequam ad quita, antequam in eum feratur sententia, licet retinere, & renunciare possit. 29.

Clericus homicida dum suis beneficijs per sententiam non priuatur, eorum fructus suos facit. 30.

Lex. 1. C. de his qui, ut indig. & extramag. tam detestabiles, de fimenia Explicantur. 31.

Heres defuncti necem non vindicans, hereditatem acquirere non potest. 32.

Legis prohibente aliquid adquirens fructus suos non facit. 33.

Clericus simoniacus ipso iure beneficijs priuatur. 34.

Homicidium iure regio quingentorum solidorum pena vindicatur, & de solidi valore & huius pena praxi. 35.

Penam

Penam de homicidio, non recipiat reus, qui fugit, etiam si intra annum compareat, et innocent sit. num. 36.

Homicidij pena etiam contra nobiles hodie de iure Regio mori est. 17.

Sagitta alium occidens, dimidia, Con arcibus, vero integra substantia privatur. num. 38.

Homicidium si casu fiat, iuris pena locum non habent. num. 39.

Homicidium in dubio semper dolo et voluntate commissum censetur. 40.

Homicidium lata culpa factum, qualiter puniatur. 41.

Homicidium levi culpa factum quando dicatur, et qua sit eius pena. 42.

Homicidium nulla culpa factum nulla pena puniatur. 43.

Homicidium casu faciens, cum daret operam rei illicitam, qua pena teneatur. 44.

Irregularitas, tam ex casuali, quam ex voluntario homicidio incurritur, licet in modo dispensandi differant. 45.

Homicidium, si sit occultum, et clerici, timer suspicionem, si se à celebrando abstinant, an et quomodo possit celebrare. 46.

Irregularitas non incurritur ex homicidio casuali, in quo lenissima tantum culpa intervenit. 47.

Irregularitas, ut contrahatur ex homicidio mere casuali, an sit habenda differentia actus liciti, vel illiciti, cui occidens operam dabit. 48.

Castellus et c. ex literis de homicidio declarantur. 49.

Homicidij pena in necessario locum non habent, et qualiter liceat se defendere. 50.

Homicidij pena an teneatur, qui in se defendendo modum excessit, et quando quis modum excedere dicatur. 51.

Irregularis non est qui alium ad sui defensionem occidit. 52.

Occidere alium laico licet, ut iniuriam personalem removeat, clericus tamen irregularis redditur. 53.

Homicidij pena non tenetur, qui aggressorem occidit, quamvis mortem surgendo evadere posset: irregularis tamen efficitur. 54.

Occidere alium licet pro defensione rectum irregularitas tamen hoc in casu non excusatur. 55.

HOMICIDII crimen à primo fere homine Cain scilicet, originem trahens Geneseos capi. 4. dicitur pastorum crimen appellatur, in l. si quis homicidij. C. de accusationibus, si credimus Accur

ho ibi, verbo, non putauerit. Verius enim est pastorum cri-
men appellari latrocinium à pastoribus Isauris, qui hoc cri-
men frequenter exercebant, vt docent Dutenus libr. 2. dif-
putationum cap. 12. Contra lib. 1. successinorum cap. 15.

2. Grauius ceteris & detestabilius est cap. si quid verius 33.
quæst. 2. ca. quæstum de temporibus ordinationum, docet
Abbas in cap. cum cōtingat. colum. 6. de foro cōp. tēti, Man-
nus. in tractatu de cōsilio num. 73. Bernar. Diaz. in practie. cap.
94. in principio D. Tuo. 2. 2. quæst. 70. artic. 3. ex eo, quia non
habet rationē alicuius boni etiam detestabilis, vt idem Tho.
sit. 2. 2. quæst. 126. artic. 6. ideoque acerbissime punien-
dum.

3. Est autem homicidium interfectio corporis humani, ab ho-
mine violenter facta c. homicidium. 23. quæst. 5. cap. homi-
cidium de penitentia d. 1. docent Hostien. in summa titul. de
homicidio. Syluester, verbo, homicidium. Marinus Socinus
in Rubrica hoc titulo num. 2. Conarradus in Clementina. si
furiosus. 2. part. in initio num. 1. Placide de delictis capit. 9. nu-
mero. 6.

4. Ex qua definitione primo deducitur eum, qui factum in
vtero (per quadraginta dies, si sit masculus, vel nonaginta si
sit femina, quo tempore dicitur animatus, vt ex medicis do-
cet Plinius lib. 7. naturalis historie cap. 6. vbi supra num. 8.
glo. in summa 5. dist. 1. abortionis poculo, aut ista interfecerit,
homicidium committere: & ideo homicidij pena teneri;
id est, vitio suo, plius & irregularitatem incurrere. le. sed si
quid, 5. quæ abortionis. Cicero ff. de penis cap. Moyses. 32.
quæst. 2. cap. debeat. 2. de homicidio. Quod si nondum animatus
sit, extraordinaria pena punietur. Diuus. ff. de extrordi-
narijs criminalibus l. si mulierem. ff. de fideijs, l. penult. C. eo-
dem tit.

5. Que iusta ita intelligit & componit gloss. in d. l. Diuus
sequatur Coconu in dist. Clementina. 2. part. 5. num. 2. Pla-
ca dist. cap. 9. num. 7. d. cisi. Perusina. 6. num. 6. Iuli. Clar.
lib. 5. si. encicium 5. dist. 12. quæst. 63. num. 2. Et ita esset præ-
dictum si non ex l. 8. ar. 2. part. 7. licet hæc concordia ex
preste distincta l. prædicta sit, vt agnovit Menoc. de arbitra-
rij, casu 357. est enim tunc veritas in artis penam indicam nõ
esse

esse in dict. l. 1. Diuus. Neque obstat dict. §. qui abortionis, in ea qui ea pecula publice habet venalia, neque. l. Cicero. quia loquitur in muliere, quæ pecunia corrupta, vt locum faceret substituto, abortum procurauit.

6 Quæ sententia limitanda est, in puella minore, quæ suam inibus impię matris abortum fecit, vt resoluit Decius consilio 535. Menoch. vbi supra numero. 20.

7 Secundo ex eadem diffinitione deducitur, cum quis caput brachium, aut membrum hominis mortui amputauerit, quantumuis haberet animum occidendi, si viuum inueniret, non esse homicidam, vel irregularem, vt docuit eleganter Archidiaconus in cap. periculose. de pœnitentiâ d. 1. & in cap. fina. 15. quæst. 1. Hippolytus in l. fina. num. 37. ff. de quæstionibus. Covarr. in dict. Clementina. 2. part. in initio numeri. 1. Plaça vbi supra num. 9.

8 Verum, quia iniuria cadaueri irrogari potest ex doctrina Bartol. in l. 1. num. 3. ff. de his, quibus vt in iug. Bald. in l. 1. numero. 19. C. qui accusare. Nouelli in l. 4. §. Caro. numero. 28. ff. de verborum obligatio. & est text. expreßus in l. 1. §. & si forte. & l. §. quoties. ff. de iniurijs, poterit iniuriarum actione conueniri ab hæredibus defuncti, ex Afflicto & alijs, docent Plaça vbi supra. Pro quibus facit text. in dict. §. & si forte, & in dict. §. quoties & in argumento. l. qui sepulchra. C. de sepulchro violato l. 1. §. aduersus. ff. eodem titulo.

9 Quam iniuriam cadaueribus illatam acerbius esse vindicandam argumento est, quod de Heraclio refert Pomponius Lætus in genere Heraclij. Cum enim Fabiæ eius vxoris funus efferretur, & Epiphania eius filia per fenestram forte spuens caderet cõgiti, capra eius iussu simul cum Fabia combusta est.

10 Ex quibus eleganter subinfertur quod percussio clericum mortuum sententiâ excommunicationis incurrit, quia non solum violentia manus iniectio, sed & iniuriosa in clericum prohibetur cap. contingit primo de sententiâ excommunicationis. Constat autem, vt diximus, cadaueri iniuriam fieri: & ita docuerunt Felinus in cap. à nobis 1. num. 4. de sententiâ excommunicationis. Ductus Regul. 99. num. 6. Dica. Perez 1. par. Ordinamenti folio 105. & facit text. in cap. quod te. de pœnitentijs & remissio. gloss. in cap. licite 34. quæst. 7.

F a 11 Po

11. Postremo ex eadem diffinitione deduco, quod et si expresse. l. Cornelia de sicarijs sine cunctum sit, cum, qui cum telo ambulauerit animo alium occidere. si potest homicidij teneri, vt in l. 1. in principio l. in l. 7. ff. de sicarijs. si is qui cum telo. C. eodem tit. ca. quisquis. de poenitentia distin. 1. tamen nequaquam esse irregularem quantumcumque homicidium procurauerit, si tamen effectus sequutus non sit, vt docet gloss. in ca. si aliquis, de homicidio, & in cap. periculose. de poen. d. 1. recepta communiter ex pluribus relatis à Couarruu. vbi supra. numer. 5.

12. Quinimo & illarum de cisis legum, etiam quo ad poenam temporalem per contrarium vsum abrogata est, vt docet eleganter Couar. dist. 2. par. in initio num. 10. Menoc. de trib. casu 360. num. 36. Gre. in l. 2. titu. 3. partit. 7 Anto. Go. 3. tomo variarum ca. 3. num. 30. Dida. Perez in 2. part. Ordineo ti pag. 160.

13. Diuiditur autem homicidium in tres species, voluntariu, casuale, & necessarium gloss. verbo. consilium. in cap. sicut de gaum. §. fina. de homi. sequuntur Mantua. & DD. in rubrica eodem titulo Petrus Greg. lib. 36. synagmarum cap. 15. nu. 7.

14. Voluntarium homicidium est, quod dolo malo committitur ab habente animum occidendi, vel voluntarie dante causam actioni. l. 1. §. 1. l. in l. 7. l. Diuus 14. ff. de sicarijs, text. elegans in l. cum autem versicul. capitalem. ff. de adilitio edito. & in cap. 1. §. si quis hominem, de pace tenenda, docent DD. in d. Rubric. Couarru. d. 2. part. in initio Nauar. in Manuali cap. 27. num. 14. Pla. de delictis cap. 10. num. 1. Ludouicus Carreus in practica. §. homicidium 1. num. 2. lul. Clar. lib. 5. sententiarum. §. homicidium num. 1.

15. Vnde constat homicidium non solum esse voluntarium, si ad id explicitè occidens intendat, habens, scilicet, voluntatem occidendi, sed & quando eius voluntas tendit ad eum actum, ex quo immediate sequitur homicidium. vt in eo, qui solū voluit hominē vulnerare, vt sentit D. Tho. 1. 2. quest. 20. arti. 5. docet Contru. vbi supra, & Pla. num. 9. & probat text. elegans in l. 1. §. 1. versicul. nam si §. homicidium. ff. de sicarijs

16. Casuale verò homicidium dicitur, quod casu præter intentionem agentis, vel committentis contigerit, nā secūdū Arist. 7.

Phyſ.

Physi, casus est cause agens præter intentionem, de hoc loquitur text. in l. 7. & l. 1. §. sed si clauis. Dious 14. ff. de scarijs l. si putator. ff. ad l. Aquiliam Couarru. dict. 2. parte. §. 4. Mencha. controueriarum illustrium cap. 19. Meno. de arbit. casu. 324. Iulius Cla. ubi supra.

17 Necessarium postremo homicidium est, quod quis se, sua, que defendendo committit, quod iure naturali licitum est admittere l. vt vim. ff. de iusti. & in. l. 1. §. cum arietes. ff. si quas drupes pauperiem. §. quod vtro Instit. de iure naturali. docent Couarru. ubi supra. 3. part. §. vnico Pla. de delictis cap. 28. l. 1. §. vim vi. ff. de vi & vi arma. l. 3. §. cum igitur. ff. eodem titu. ca. significasti 2. de homicidio. Quod quemadmodum intelligendum sit, dicemus infra.

18 Puniantur autem homicidæ iure civili pluribus & grauius simis pœnis. Prima est quod priuantur hæreditate, seu successione occisorum, siue ex testamento, siue ab intestato essent successuri. l. fororem ff. de his qui. vt indig. l. cum ratio. §. præterea. ff. de bonis damna. docent Barto. Bald. & reliqui in. l. si ab hostibus. §. 1. ff. soluto matrimonio l. si nu. 4. in dict. l. fororem. Romanus singulari 461. Pala. Rube. in repetitione cap. per vestras. §. 7. num. 15. Anto. Gom. 3. tomo variarum cap. 3. num. 51. Cla. dict. §. homicidium num. 22. Est autem hoc vsq; adeo verum, vt neque hæredi occisi possit hæres existere. l. Lutus. ff. de iure fisci. Imo neque nepos ex filio occisore, potest auo succedere, vt contra Bald. in. l. si quis incesti; hume. 4. C. de incestis nupijs. docent Boerius decisione 25. numer. 8. Cla. dic. num. 22.

19 Aduertendum tamen est, quod ea successio, quam lex aufert ab occisore, aufertur tanquam ab indigno, ac proinde non deferretur venientibus ab intestato, aut sequentibus in gradu, sed fisco, vt constat ex dict. §. præterea, & docet gloss. communiter recepta in dict. l. fororem. Vnde, licet certissimi si. idem in maioratibus observari, vt si successor occidat possessorem priuetur successione, docet Bald. consil. 70. Molina lib. 3. de Hi. p. norum primogeni. cap. 2. num. 31. Controueritamen solet, ab saltē vsque ad mortem occisoris pertineat ad fiscum maioratus: quod videbatur ex l. Statius Florus. §. Cornelio Felici. ff. de iure fisci. Et verius est hoc casu statim ad-

